

Introducere

În activitatea îndelungată pe care o au, absolvenții specialiști în Cibernetică, Statistică și Informatică Economică sunt nevoiți să lucreze cu o multitudine de limbaje de programare. Adaptarea lor rapidă la diverse cerințe de programare necesită o bună mobilitate intelectuală în domeniu. De aceea, cunoașterea unei “metodologii” de învățare a unui limbaj de programare este absolut necesară și determină diminuarea stresului programatorilor și creșterea capacității lor de concepție a programelor. Stăpânirea mecanismelor, principiilor și etapelor de învățare a unui nou limbaj de programare este o știință.

Autorii acestei lucrări consideră că mai importante decât limbajul în sine sunt principiile generale ale programării. De aceea, cursurile universitare susținute de ei pun accentul pe teoria programării, însoțită de rezolvarea de către studenți a unui număr cât mai mare de aplicații rulate pe calculator.

Învățarea unui limbaj de programare se poate face în două situații: cel care învață ia prima dată contact cu acest domeniu sau are deja o anumită experiență.

Cele două situații se abordează didactic în mod cu totul diferit. În prima situație, studentul este acomodat cu logica programării; se lămuresc principiile realizării operațiilor din algoritmi, se clarifică terminologia de specialitate, se prezintă un prim limbaj de programare, se determină plăcerea lucrului la calculator etc.

Cea de-a doua situație este mai comodă din punct de vedere didactic. Trebuie să se continue adâncirea logicii programării, trebuie să se lămurească principiile generale ale programării, modul fizic de execuție a programelor, funcțiile compilării etc. Știința învățării limbajelor de programare se bazează, în această situație, pe cunoașterea principiilor generale ale programării și a limbajului de programare deja cunoscut.

Raportarea la cunoștințele anterioare este cea mai bună metodă de învățare a unui nou limbaj. În această lucrare se va considera cunoscut limbajul Pascal (limbajul clasic de învățare a programării) și se face trecerea la limbajul C (limbaj folosit – împreună cu extensiile sale – pentru programarea în sine).

În general, în studiul unui limbaj de programare se disting două etape:

- a) studiul elementelor de bază și scrierea unor programe de inițiere (*studiul pe orizontală*). Scopul acestei etape este de a ajunge rapid la scrierea unor programe simple cu intrări/ieșiri de la tastatură/monitor. Elementele studiate în această etapă sunt:

1	Elemente de cunoaștere a limbajului: cum a apărut? cine l-a conceput? ce standard s-a adoptat? etc.
2	Construcții de bază: setul de caractere, identificatorii, comentariile, structura generală a programului etc.
3	Tipuri de date: simple, structurate, statice, dinamice etc.
4	Expresii: aritmetice, logice etc.
5	Instrucțiuni pentru realizarea structurilor fundamentale
6	Operații de intrare/ieșire cu tastatura/ monitorul

- b) studiul elementelor profesionale ale limbajului (*studiul pe verticală*). Scopul acestei etape este acela de a intra în toate elementele de detaliu ale limbajului.

7	Subprograme	Adâncirea studiului etapelor din etapa precedentă
8	Fișiere	
9	Structuri dinamice	
10	Obiecte	
11	Elemente de tehnica programării	

Prezenta lucrare conține, pe lângă partea teoretică, și o multitudine de aplicații, acoperind punctele 2–9 din problematica prezentă în tabelele anterioare.

În text, simbolul (**A**) va marca asemănările dintre limbajele *Pascal* și *C*, iar (**D**) va marca deosebirile.

București, februarie 2003

Autorii

1. Apariția și evoluția limbajului C

Apariția limbajului *C* a fost precedată și anunțată de diverse încercări de a construi un limbaj care să corespundă cerințelor apărute o dată cu dezvoltarea calculatoarelor: portabilitate, ușurință în folosire, libertate de exprimare, text sursă compact etc. Motorul cercetărilor a fost dezvoltarea unui nou sistem de operare: UNIX. Evoluția limbajului și a sistemului de operare a avut loc în paralel, fiecare impulsionând dezvoltarea celuilalt. Se consideră că *C* a fost creat special pentru sistemele de operare din familia UNIX. De fapt *C* este un rezultat al experienței acumulate în aceste cercetări, chiar dacă este considerat un limbaj *de autor*.

În 1969 a fost lansat limbajul *BCPL* (*Basic Combined Programming Language*), conceput la Universitatea Cambridge. Era un limbaj dependent de structura mașinii pe care era folosit și nu avea conceptul de *tip de dată* – datele se reprezentau binar, pe cuvinte de memorie. În multe cercuri anul 1969 este considerat anul apariției limbajului *C*.

În 1970 a apărut o formă mai avansată, limbajul *B*, utilizat sub sistemul de operare al calculatoarelor DEC PDP. Numele limbajului este o prescurtare a acronimului *BCPL*.

În 1978 Dennis Ritchie și Brian Kernighan și-au finalizat cercetările publicând *The C Programming Language* (Limbajul de programare *C*), care este limbajul cunoscut astăzi. Limbajul a fost denumit astfel pentru că *C este litera care urmează după B*. Lucrarea lui Kernighan și Ritchie este considerată momentul oficial al apariției limbajului *C*.

După apariția limbajului *C* au existat încercări de îmbunătățire, dar fără ca vreuna să producă un impact asemănător. Dennis Ritchie a propus diverse variante, mulate pe noile versiuni de UNIX (între acestea *K&R C*, creat pentru sistemul UNIX de pe mașinile DEC PDP).

În perioada următoare, pornind de la specificațiile limbajului, s-au creat numeroase compilatoare *C*, fiecare aducând propriile diferențe față de limbajul inițial, ajungându-se la variante foarte mult diferite unele față de altele. În acest fel s-a pus în pericol ideea inițială de *portabilitate*. Ca urmare, în 1988 Comitetul pentru limbajul *C* al Institutului Național de Standardizare al SUA (ANSI) a impus

un standard cunoscut drept *ANSI C*. Acesta este implementat în toate versiunile de compilatoare ulterioare. O dată cu acest standard legătura implicită cu sistemul UNIX a dispărut, limbajul fiind disponibil pe orice platformă.

În paralel cu activitatea comitetului ANSI C, au existat și alte dezvoltări. Bjarne Stroustrup de la AT&T a propus extensia *C++* (*C* îmbunătățit, extinzând semnificația operatorului de incrementare ++ din *C*). Impactul extensiei este aproape la fel de mare ca al limbajului inițial, astfel încât ea a devenit cea mai populară formă a limbajului, fiind prezentă în toate implementările curente.

Pornind de la *C++* s-au încercat și alte extensii. Joel E. Richardson, Michael J. Carrey și Daniel T. Schuh de la Universitatea Wisconsin Madison au propus limbajul *E*. Acesta este proiectat pentru crearea de programe de sistem, în general, și de sisteme de gestiune a bazelor de date, în particular. Una din facilități este crearea și utilizarea *obiectelor persistente*.

Bell Laboratories a propus în paralel limbajul *O*, echivalent limbajului *E*.

Pentru a veni în întâmpinarea soluțiilor de calcul distribuit, a fost creat limbajul *Avalon/C++*.

Aventura dezvoltării limbajelor de programare continuă.

2. Construcții de bază ale limbajului

i. Identificatori. Identificatorii sînt succesiuni de litere (mici sau mari, din alfabetul englez), cifre și _ (liniuța de subliniere – caracterul *underscore*). Primul caracter trebuie să fie literă sau liniuță de subliniere (**A**) (nu se recomandă ca primul caracter să fie _, pentru a nu se face confuzii nedorite cu identificatorii rezervați folosiți de diferite compilatoare). Lungimea unui identificator variază de la un singur caracter până la oricâte, dar se iau în considerare numai primele 32. Dacă doi identificatori au primele 32 de caractere identice, atunci ei vor fi considerați identici de compilator (**A**). Unele compilatoare permit modificarea acestei limite de lungime. Literele mari nu sînt identice cu cele mici (**D**).

Exemple: a, b, c, abc, Abc, aBc, x1, _, _a etc.
CodProdus nu are aceeași semnificație cu codprodus.

ii. Cuvinte rezervate. Există anumiți identificatori cu utilizare fixă, predefinită (**A**). Exemple: auto, do, if, else, char, long, float, for, return etc. (din *K&R C*); const, enum, signed, void etc. (din *ANSI C*); _AL, _AX, _DX, _BX, _FLAGS (din *Turbo C*). Acești identificatori sînt numiți *cuvinte rezervate*.

iii. Comentarii. Comentariile sînt secvențe de text cu format liber (în general explicații în limbaj normal), care nu se compilează. În C acestea sînt delimitate de perechile de caractere /* și */.

Exemplu: /* Acesta este un comentariu */

Orice caracter aflat între delimitatori este ignorat de compilator. Nu se admit comentarii imbricate. La compilatoarele C++ a fost adăugată posibilitatea de a scrie comentarii pe un singur rînd. Începutul unui astfel de comentariu este marcat de perechea // iar sfîrșitul său este marcat de sfîrșitul rîndului (nu există marcator special). Orice caracter aflat după // este ignorat, pînă la trecerea pe un rînd nou.

Exemplu: //Acesta este un comentariu

iv. Instrucțiuni. Construcția instrucțiunilor necesită folosirea terminatorului de instrucțiune ; (în Pascal era separator de instrucțiuni) (**D**). Instrucțiunile sînt simple, structurate și compuse. O instrucțiune compusă e formată dintr-o secvență de instrucțiuni și declarații (**D**) delimitate de acolade ({, }). Acoladele au același rol ca BEGIN și END din Pascal.

Formatul de scriere este liber (**A**). O instrucțiune poate fi scrisă pe mai multe rînduri și pe un rînd pot fi mai multe instrucțiuni. Unele compilatoare impun o lungime maximă a rîndului de 128 de caractere.

v. Structura programului. Limbajul C este orientat pe funcții. Ca urmare a acestei orientări, programul principal este el însuși o funcție (care poate avea parametri și poate întoarce un rezultat de tip întreg): `main` (cuvînt rezervat) (**D**). O funcție este compusă din antet și corp (**A**).

La modul general, un program este o înșiruire de funcții și declarații, între care trebuie să existe o funcție numită `main`. Aceasta este pusă în execuție la lansarea programului.

Forma generală a unei funcții este:

```
antet
corp
```

Antetul este compus din: tipul rezultatului, numele funcției, lista parametrilor formali: `tip nume_funcctie(lista_parametri)`.

Corpul funcției este e instrucțiune compusă. Structura unei funcții va fi detaliată în alt capitol.

Pentru funcția `main` sînt permise mai multe forme ale antetului:

```
main()
int main()
void main()
main(void)
void main(void)
int main(void)
```

În orice program există o parte de declarații și una executabilă (instrucțiuni). Unele limbaje impun o separare foarte clară a acestora (Pascal, Cobol), în timp ce altele (C/C++) sînt mult mai flexibile, păstrînd doar regula că orice entitate trebuie să fie definită înainte de a fi referită. În C nu există nici un fel de delimitare a celor două părți logice; declarațiile pot să apară între instrucțiuni. Pentru a evita confuziile se recomandă însă ca declarațiile să fie reunite la începutul blocului de program pentru care sînt vizibile.

Modalitățile de declarare a variabilelor, tipurilor noi de date etc. vor fi detaliate în continuare.

vi. Directive și preprocesare. Înaintea compilării, în C se desfășoară etapa de *preprocesare* (**D**). În cadrul ei se efectuează substituiri asupra textului sursă scris de programator. Prin preprocesare se asigură: inserarea de fișiere în textul

sursă, definiții și apeluri de macro-uri, compilare condiționată. Preprocesarea este controlată prin *directive*. Acestea sînt formate din caracterul # urmat de un cuvînt rezervat și eventuali parametri.

Exemplu: `#include<stdio.h>`

Cele mai folosite directive sînt `#include` și `#define`.

- Directiva `#include` este folosită pentru includerea de fișiere cu text sursă în program. Forma ei este:

```
#include<specificator_de_fisier>
```

sau

```
#include"specificator_de_fisier"
```

Prima formă caută fișierul specificat între fișierele standard ale limbajului, folosindu-se calea descrisă în mediul de programare. A doua formă caută fișierul specificat în calea curentă (de obicei este folosită pentru a include fișiere scrise de utilizator). Dacă fișierul căutat nu este găsit se produce o eroare de compilare. Dacă fișierul este găsit, conținutul lui este inserat în program, în locul directivei care l-a invocat (aceasta este ștersă – la limită poate fi considerată o substituie de text).

Pentru ca textul inclus să fie vizibil din tot programul, se recomandă ca directivele `#include` să fie scrise la începutul programului. Un text inclus poate să conțină la rîndul lui directive de includere care determină noi includeri de text.

Includerea de text sursă are un rol asemănător cu utilizarea unităților din Pascal, dar nu este identică, avînd o utilizare mult mai largă. Textul inclus va fi compilat ca parte componentă a programului, spre deosebire de unitățile Pascal care sînt deja compilate. Nu se poate spune că există echivalență între cele două tehnici, dar rolul lor final este același.

Exemplu: pentru a putea utiliza funcțiile de bibliotecă de intrare/ieșire trebuie inclus fișierul `stdio.h`.

```
#include<stdio.h>
```

- Directiva `#define` este folosită pentru a substitui secvențe de caractere. Forma ei generală este:

```
#define sir1 sir2
```

unde atît *sir1*, cît și *sir2* sînt șiruri de caractere. La preprocesare, se șterge din program această directivă și, în tot programul, se înlocuiește secvența de caractere *sir1* cu secvența de caractere *sir2*. Secvența *sir1* este numită *nume*, iar *sir2* este numită *descriere*. Nu se face înlocuirea dacă *sir1* apare în interiorul unui literal șir de caractere sau în interiorul unui comentariu. *sir2* poate să fie descris pe mai multe rînduri, dacă la sfîrșitul fiecărui rînd (în afară de ultimul) se scrie caracterul \ (backslash). Rolul acestuia va fi discutat în alt capitol. *sir2* poate să conțină șiruri de caractere pentru care au fost definite descrieri anterior. Acestea vor fi substituite conform definițiilor lor.

Substituirea poate fi dezactivată din punctul în care apare directiva `#undef` până la sfârșitul programului sau până la redefinirea lui *sir1*. Directiva are forma generală:

```
#undef sir1
```

Între cele mai frecvente utilizări ale directivei `#define` se află: definirea de constante simbolice și definirea de *macro-uri* (*macrodefiniții*) – pentru simplificarea scrierii.

Exemple:

```
#define N 10
#define M 10
#define MAX (M+N)
#define DIM(a,b) (a)*(b)
char v[N],v1[10+DIM(5+M,6)];
char v1[10*MAX];
char m[M][N];
```

După preprocesare secvența de cod va deveni:

```
char v[10],v1[10+(5+10)*(6)];
char v1[10*(10+10)];
char m[10][10];
```

Se observă că la preprocesare nu se efectuează nici un calcul, doar substituirii de text. Preprocesorul nu „înțelege” textul pe care îl manipulează.

În exemplele de mai sus, *M* și *N* sînt *constante simbolice* (concept prezent și în Pascal (**A**)), în timp ce *MAX* și *DIM* sînt *macrodefiniții* (concept inexistent în Pascal (**D**)).

Macrodefiniția este un nume simbolic asociat unei secvențe fixe sau variabile (cu o parte fixă și una variabilă) de text sursă. Secvenței i se poate asocia și o listă de parametri, caz în care are o parte variabilă. Macrodefinițiile sînt folosite pentru a ușura scrierea textului sursă. Ele sînt nume acordate unor secvențe care se repetă frecvent, identic sau cu mici variații.

Din punct de vedere al textului sursă, un macro se folosește la fel ca orice funcție: se apelează prin numele simbolic urmat de lista parametrilor reali, pusă între paranteze. Din punct de vedere al compilării, există o diferență fundamentală: macro-urile sînt tratate la *precompilare*. Precompilatorul șterge din textul sursă apelul macro-ului și îl înlocuiește chiar cu secvența respectivă. Parametrii formali ai macro-ului sînt înlocuiți cu parametri reali, prin substituire de text (corespondența se face conform regulilor de punere în corespondență a parametrilor reali cu cei formali: unu-la-unu, de la stînga la dreapta). Se observă folosirea parantezelor în definirea macrodefiniției pentru a evita problemele legate de ordinea de precedență a operatorilor, care pot să apară la substituire. În general se recomandă ca entitățile care participă la substituire să fie cuprinse între paranteze.

Operația de substituire a numelui macrodefiniției cu descrierea sa se numește *expandarea macrodefiniției*.

3. Tipuri de date

Mulțimea tipurilor de date predefinite constituie o caracteristică importantă a oricărui limbaj și un argument în alegerea unui limbaj sau altul pentru rezolvarea unei probleme.

În general, tipurile de date se clasifică în *statice* și *dinamice*, împărțite la rândul lor în simple și structurate. Pornind de la clasificarea teoretică a tipurilor de date putem face trecerea de la Pascal la C:

Tabelul 3.1 Clasificarea tipurilor de date		Pascal	C
Statice	simple	întregi (diverse)	Da
		reale (diverse)	Da
		caracter	Da
		enumerativ	Da
		logic	Nu
	structurate	masiv	Da
		șir de caractere	Da
		mulțime	Nu
		articol	Da
		fișier	Da
Dinamice	simple		Da
	structurate		Nu

*Tipul *șir de caractere* nu există ca atare în C, dar există funcții de bibliotecă pentru tratarea șirurilor de caractere, folosind reprezentarea lor în vectori de caractere.

Ca și în Pascal, orice dată trebuie declarată înainte de a fi folosită (**A**).

Din punct de vedere al modului de implementare într-un limbaj, tipurile de date se clasifică în:

- *Native* – implementate în concordanță cu nivelul fizic al procesorului. Acestea sunt: datele întregi (virgulă fixă), datele reale (virgulă mobilă). Tipurile de date native sînt prezente în toate limbajele de programare.

• *Reprezentate prin convenție* – logice, șir de caractere etc. Limbajul C este orientat spre tipurile native, folosind puține convenții. Datele reprezentate prin convenție în C au doar interpretare numerică.

Exemplu:

- Tipul *logic* nu există dar, prin convenție, valoarea 0 (de orice tip: întreg, real, pointer) este asimilată cu *fals*, iar orice altă valoare este asimilată cu *adevărat*.
- Tipul *șir de caractere* nu există, dar, prin convenție, se folosește reprezentarea în vectori de caractere.

3.1 Tipuri simple de date

În limbajul C există o serie de tipuri simple de date predefinite (tabelul 3.2), a căror lungime poate să difere de la un calculator la altul și de la o implementare la alta. Standardul C este mai elastic decât altele. De exemplu, pentru tipul *char* este definită lungimea 1 sau cel mult lungimea tipului *int*.

Tabelul 3.2 Tipuri simple în C

Grupa de dată	Tipul	Lungime (octeți)	Domeniu de valori	Mod de reprezentare
Întreg	[signed] char	1	-128..127 ($-2^7..2^7-1$)	Codul ASCII al caracteru-lui. Poate fi prelucrat ca un caracter sau ca întreg cu/fără semn.
	unsigned char	1	0..255 ($0..2^8-1$)	
	unsigned [int]	2	0..65535	Întreg fără semn
	[short] [int]	2	-32768..32767	Complement față de 2
	unsigned long	4	0.. $2^{32}-1$	Întreg fără semn
	long [int]	4	$-2^{31}..2^{31}-1$	Complement față de 2
Real	float	4	$3.4*10^{-38}..3.4*10^{38}$	Virgulă mobilă simplă precizie
	double	8	$1.7*10^{-308}..1.7*10^{308}$	Virgulă mobilă dublă precizie
	long double	10	$3.4*10^{-4932}..3.4*10^{4932}$	Virgulă mobilă dublă precizie

Observație: Pentru fiecare tip predefinit din limbajul C există cuvinte rezervate, care reprezintă modificatori de tip: *unsigned*, *signed*, *long* și *short* pentru tipul *int*; *signed* și *unsigned* pentru tipul *char*; *long* pentru tipul *double*. Cuvintele rezervate dintre parantezele pătrate sînt opționale și diferitele combinații definesc același tip de dată.

Declararea variabilelor

În C nu există declarații implicite (**A**). Declararea variabilelor se face asemănător cu limbajul Pascal, prin listă de identificatori pentru care se specifică tipul. Deosebirea constă doar în sintaxă: în C se scrie întâi tipul, apoi lista de variabile (**D**). În plus, în C nu există secțiune specială pentru declararea variabilelor (**D**). Declararea se poate face oriunde, iar domeniul de valabilitate este limitat la blocul în care s-a făcut declarația.

- în Pascal: VAR lista_variabile:tip;
- în C: tip lista_variabile;

Exemple:

```
unsigned x,y,z;  
float a,b,c;  
char k;
```

Definirea de noi tipuri de date

Ca și în Pascal, în limbajul C utilizatorul poate defini noi tipuri de date sau poate atribui un alt nume unui tip predefinit sau definit anterior (**A**). În acest scop se folosește cuvîntul rezervat *typedef*. Definirea se face asemănător cu limbajul Pascal, inversînd sintaxa.

- în Pascal: TYPE nume_utilizator=descriere_tip;
- în C: typedef descriere_tip nume_utilizator;

Observație: Pentru lizibilitatea textului sursă, se obișnuiește ca numele atribuit unui tip de date să se scrie cu litere mari.

Exemple:

```
typedef int INTREG;  
typedef float REAL;
```

3.2 Particularități ale unor tipuri simple de date

Tipul caracter

Tipul caracter memorează caractere ale codului ASCII, reprezentate pe un octet. Variabilele de tip caracter pot fi utilizate și ca valori numerice (modul de utilizare se alege automat, în funcție de expresia din care face parte operandul respectiv).

Valoarea numerică folosită depinde de modul de declarare a caracterului: cu sau fără semn. Pentru caracterele cu coduri mai mici decât 128 nu se sesizează nici o diferență (se obține aceeași valoare și pentru interpretarea ca virgulă fixă aritmetică și pentru interpretarea ca virgulă fixă algebrică). Pentru caracterele cu coduri mai mari de 127, valoarea obținută este diferită.

Exemple:

- declararea și utilizarea variabilelor de tip caracter

```
unsigned char a,b;
.....
a=100; /* corect */
b='Q'; /* corect */
b=81; /* corect, echivalent cu precedentul */
a=a+b; /* corect, prin context, se lucreaza numeric, cu
valoarea 81 pentru variabila b*/
```

- programul următor declară două variabile de tip caracter: *a* (cu semn) și *b* (fără semn). Ambele variabile sînt inițializate cu valoarea 200 și apoi afișate atît ca întreg, cît și ca tip caracter.

```
#include<stdio.h>
void main()
{ char a;
  unsigned char b;
  a=200; b=200;
  printf("\n\t intreg: %d \t caracter: %c",a,a);
  printf("\n\t intreg: %d \t caracter: %c",b,b);}
```

Rezultatul obținut este următorul:

```
intreg: -56      caracter: È
intreg: 200     caracter: È
```

Se observă că, deși au fost inițializate și tratate în mod identic, valoarea numerică diferă în funcție de modul de declarare (*a* este cu semn, *b* este fără semn). Funcția *printf* va fi prezentată ulterior.

3.3 Constante

În studiul constantelor se poate porni de la clasificarea lor teoretică.

Constante	Literali (se autoidentifică prin valoare)	Numerici	Întregi	Da
			Reali	Da
		Nenumericici	Caracter	Da
			Șir de caractere	Da
			Logic	Nu
	Constante simbolice (identificatori asociați constantelor)			Da

Observație: Ultima coloană precizează facilitățile în C.

Literalii întregi pot fi exprimați în bazele 10, 8 (folosind prefixul *0* – zero) sau 16 (folosind prefixul *0x* sau *0X*). În funcție de mărimea lor, se asociază implicit un tip întreg (și implicit un mod de reprezentare). Se încearcă întotdeauna întâi reprezentarea pe 16 biți, conform tipului *int*; dacă nu este posibilă, atunci se folosește reprezentarea pe 32 de biți, conform tipului *long*.

Dacă dorim să forțăm reprezentarea pe 32 de biți (pentru o valoare din domeniul tipului *int*) se adaugă sufixul *l* sau *L*. Pentru a forța tipul *fără semn* (*unsigned int* sau *unsigned long*) se folosește sufixul *u* sau *U*. Cele două sufixe se pot folosi împreună, în orice ordine.

Exemple: exprimarea domeniului pentru tipul *unsigned int* în cele 3 baze:

Zecimal	Octal	Hexazecimal
0÷32767	00÷077777	0x0000÷0x7fff

12345 - întreg zecimal reprezentat pe 2 octeți
-12345 - întreg zecimal reprezentat pe 2 octeți
12345L - întreg zecimal reprezentat pe 4 octeți
012345 - întreg octal reprezentat pe 2 octeți
0x1234 - întreg hexazecimal reprezentat pe 2 octeți

Exprimare externă	Reprezentare internă
12345	0011000000111001
123456789	000001110101101111001101000010101
12345L	000000000000000000011000000111001

Literalii reali se pot exprima sub formă matematică (**±întreg.fracție**) sau științifică (**±întreg.fracțieE±exponent**). Semnul + poate lipsi (este implicit), iar **e** este echivalent cu **E**. Din exprimare poate să lipsească fie partea fracționară, fie partea întreagă, fie partea întreagă și exponentul (inclusiv litera *e*).

Exemple:

Exprimare externă	Valoare
1.56	1,56
177e-1	17,7
15.5E3	15500 ($15,5 \times 10^3$)
453.	453,0
.34	0,34
.1E-3	0,0001 ($0,1 \times 10^{-3}$)
123.456e-4	0,123456 ($123,456 \times 10^{-4}$)

Literalii reali se reprezintă intern în virgulă mobilă dublă precizie, pe 64 de biți (tipul *double*). Pentru a forța reprezentarea în single precizie (tipul *float*) se adaugă sufixul *f* sau *F*. Pentru a forța reprezentarea pe 80 de biți (tipul *long double*) se folosește sufixul *l* sau *L*. Cele două sufixe nu se pot folosi împreună.

Literalii de tip caracter se reprezintă intern prin codul ASCII al caracterului respectiv, pe un octet. Exprimarea externă depinde de caracterul respectiv. Literalii de tip caracter pot participa în expresii cu valoarea lor numerică, așa cum s-a arătat anterior.

Exprimarea externă a unui caracter imprimabil se face prin caracterul respectiv inclus între apostrofuri. Excepție fac caracterele cu semnificație specială în C: *apostrof*, *ghilimele* și *backslash*. Pentru acestea, între apostrofuri se include un caracter *backslash*.

Example: `'B'`, `'b'`, `'7'`, `' '` (spațiu), `'*'`, `'\\'` (caracterul backslash, cod ASCII 92), `'\''` (caracterul apostrof, cod ASCII 39), `'\"'` (caracterul ghilimele, cod ASCII 34).

Reprezentarea folosind caracterul *backslash* este numită *secvență escape*. Secvențele escape sînt folosite pentru a reprezenta caracterele de control (coduri ASCII între 0 și 31).

Example:

Literal	Cod ASCII	Denumire	Utilizare
<code>'\a'</code>	7	BEL	Emită un sunet
<code>'\b'</code>	8	BS	Revenire cu un spațiu (backspace)
<code>'\t'</code>	9	HT	Tab orizontal (9) spații
<code>'\n'</code>	10	LF	<i>Newline</i> , corespunde perechii CR/LF – rînd nou
<code>'\v'</code>	11	VT	Tab vertical
<code>'\f'</code>	12	FF	Pagină nouă la imprimantă (<i>form feed</i>)
<code>'\r'</code>	13	CR	Poziționare la începutul rîndului (<i>carriage return</i>)

Pentru a reprezenta caracterele codului ASCII extins (coduri 128-255) se pot folosi numai secvențele escape construite astfel:

`'\ddd'`, unde *d* este o cifră din sistemul de numerație octal (0÷7). Construcția *ddd* este considerată implicit ca fiind codul ASCII al caracterului, reprezentat în baza 8. Nu este nevoie ca ea să fie precedată de un zero nesemnificativ. Această construcție poate fi folosită pentru a reprezenta orice caracter al setului ASCII.

Example: `'\a'` și `'\7'` reprezintă caracterul BEL, `'\b'` și `'\10'` reprezintă caracterul BS, `'\"'` și `'\42'` reprezintă caracterul ghilimele, `'\377'` reprezintă caracterul cu codul ASCII 255.

La inițializarea unei variabile de tip caracter se poate folosi oricare din variantele de reprezentare descrise anterior sau orice valoare numerică (întreagă sau reală). În acest ultim caz, din reprezentarea internă a literalului numeric se iau în considerare primii 8 biți care sînt interpretați ca un cod ASCII, obținîndu-se valoarea care se atribuie.

Literali de tip șir de caractere

Un literal de tip șir de caractere este un șir de zero sau mai multe caractere, delimitate prin ghilimele (ghilimelele nu fac parte din șirul respectiv). În interiorul șirului se pot folosi secvențe escape pentru a reprezenta diferite caractere. Un literal de tip șir de caractere poate fi scris pe mai multe rânduri. Pentru a semnala că un literal continuă pe rândul următor se scrie caracterul `\` la sfârșitul rândului curent.

Un șir de caractere este reprezentat intern prin codurile ASCII ale caracterelor, câte unul pe fiecare octet, la sfârșit adăugându-se caracterul *nul* (cod ASCII 0 – `'\0'`). Caracterul *nul* nu poate să facă parte dintr-un șir, el avînd rolul de terminator de șir. În reprezentarea internă, un șir de caractere ocupă cu un octet mai mult decît numărul de caractere din componența sa.

Exemplu:

```
"Limbaajul C este destul de usor, \
daca \"stii\" limbaajul Pascal"
```

reprezintă șirul *Limbaajul C este destul de usor, daca "stii" limbaajul Pascal*.

Observații

Folosirea secvențelor escape poate duce la efecte nedorite. Dacă după caracterul `\` urmează o cifră, se vor lua în considerare și următoarele cifre (maxim 3) pentru a compune un cod ASCII în baza 8. Literalul `"m\9p"` reprezintă un șir format din: caracterul *m*, caracterul *tab orizontal* și caracterul *p*. Literalul `"m\90"` reprezintă șirul *mH*, adică este format din caracterul *m* și caracterul cu codul ASCII 72 (090 în baza 8). Literalul `"m\1751"` reprezintă șirul *m}I* (175 în baza 8 este codul ASCII al caracterului *}*). Dacă se dorește reprezentarea șirului format din: caracterul *m*, caracterul *tab orizontal* și caracterul *0* (de exemplu), trebuie să scriem `"m\9\60"` (unde `\60` este reprezentarea caracterului *0*).

Constante simbolice (cu nume)

Constantele simbolice din C se definesc folosind directiva `#define`, așa cum s-a arătat anterior.

C	Pascal
<code>#define nume_const valoare</code>	<code>CONST nume_const=valoare;</code>

Exemple:

```
#define pi 3.14159
pi=7.9; /*eroare la compilare*/
```

Variabile inițializate la compilare (constantele cu tip)

C	Pascal
<code>tip nume_const=valoare;</code>	<code>CONST nume_const:tip=valoare;</code>

Observație: În ambele limbaje, constantele cu tip joacă rol de variabile care se inițializează cu o valoare în faza de compilare, ele putînd să-și modifice valoarea pe parcursul execuției programului (**A**). Acest comportament este indicat mai bine de modul de definire din C.

Exemple:

```
float pi=3.14159;
pi=7.9; /*nu este eroare*/
```

Constantele “obiect” există doar în limbajul C. Ele sînt variabile inițializate la declarare, pentru care se rezervă memorie, dar conținutul lor nu poate fi modificat pe parcursul programului. Ele se declară folosind modificatorul *const*:

```
const tip nume_const=valoare;
```

Exemplu:

```
const float PI=3.14159;
```

dacă se încearcă o atribuire (de exemplu `PI=7`), se generează eroare.

3.4 Tipuri structurate

Tipul masiv

Masivul este o structură de date omogenă, cu acces direct la elementele sale. În limbajul C un masiv se declară folosind o construcție de forma:

```
tip nume[d1][d2]...[dn];
```

unde *tip* este tipul comun elementelor masivului iar *d1*, *d2*, *dn* sînt expresii constante (care pot fi evaluate la compilare) care indică numărul de elemente de pe fiecare dimensiune. Se acceptă oricîte dimensiuni, cu condiția ca structura în ansamblul ei să nu depășească 64Ko.

Exemple:

```
int b[10];           /* vector cu 10 componente intregi*/
float a[10][20];    /* matrice cu 10 linii si 20 coloane */
```

O structură de tip masiv este memorată, ca și în Pascal, lexicografic (pe linii). La declararea masivelor se poate face și inițializarea lexicografică a acestora. Numărul valorilor care se inițializează trebuie să fie mai mic sau egal cu numărul maxim al elementelor masivului. În cazul în care se face inițializarea integrală a masivului, dimensiunile a căror valoare nu intră în generarea funcției rang pot lipsi.

Exemple:

```
int b[10]={2,3,0,5,6,7,3,6,8,5};
/*vectorul contine valorile 2 3 0 5 6 7 3 6 8 5*/
int b[10]={2,3,0,5,6,7,3,6,8,5,6};
/*se va semnala eroare la compilare, deoarece sînt mai multe
valori pentru initializare*/
int b[10]={2,3,0,5,6,7};
/* vectorul contine valorile 2 3 0 5 6 7 0 0 0 0*/
```

```
int b[]={1,2,3,4,5,6,7,8,9,0};
/*se rezerva spatiu pentru 10 elemente, care sint
initializate
cu valorile 1,2,3,4,5,6,7,8,9,0*/
float a[5][3]={{1,2,3},{1,2,3},{1,2,3}};
/* matricea contine valorile 1 2 3 1 2 3 1 2 3 0 0 0 0 0 0 0*/
float a[5][3]={{1,2},{1,2,3},{1}};
/* matricea contine valorile 1 2 0 1 2 3 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0*/
```

Observație: În limbajul C există trei tipuri de variabile: *globale*, *statice* și *automatice*. Variabilele globale și statice neinițializate au implicit valoarea inițială egală cu zero. Variabilele automate neinițializate au valoarea inițială imprevizibilă. În Pascal, orice variabilă neinițializată are, implicit, o valoare imprevizibilă.

Masivul poate fi referit **global** prin numele său, care reprezintă în Pascal și C adresa simbolică de început a zonei de memorie în care sînt memorate elementele acestuia. Elementele se referă **direct**, prin numele masivului și indicii (indicii) corespunzători. De exemplu:

a[5][1] - elementul de pe linia a 6-a, coloana a 2-a;
b[5] - al 6-lea element din vector.

În C, primul indice de pe fiecare dimensiune are valoarea 0, iar compilatorul nu verifică corectitudinea indicilor (în sensul de depășire a dimensiunilor masivului la referirea elementelor). Regăsirea elementelor se face prin calcularea adreselor lor relativ la adresa de început a masivului. Aceste calcule vor fi detaliate în capitolul despre pointeri.

Exemple:

```
float x[100];
x[0]=5.987;        /*primul element*/
x[99]=7.4539;     /*ultimul element*/
```

Pentru expresiile `x[110]` și `x[-20]` compilatorul nu semnalează eroare, dar zona conține o valoare imprevizibilă. Mai mult, zona este, probabil, atribuită unei alte variabile, iar înscrierea de valori în aceste zone va corupe valoarea acelor variabile.

Tipul șir de caractere

În limbajul C nu există tipul șir de caractere predefinit (cum este în Pascal tipul *string*), dar șirurile de caractere pot fi prelucrate, reprezentarea lor fiind convențională (masive unidimensionale cu elemente de tipul *char*). Șirurile de caractere se reprezintă intern printr-o succesiune de octeți în care sînt memorate codurile ASCII ale caracterelor șirului. Ultimul octet conține caracterul NULL (cod ASCII 0 – sau ASCIIZ) și marchează sfîrșitul șirului. Pentru memorarea unui șir de *n* caractere sînt necesare *n+1* octeți. Marcatorul de sfîrșit nu face parte din șir și este tratat ca atare de funcțiile care lucrează cu șiruri de caractere.

Exemple:

1. `char s[10]="Limbajul C";`

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
L	i	m	b	a	j	u	l		C	0x00

2. `char c[15]= "Limbajul C";`

L	i	m	b	a	j	u	l		C	0x00	Spațiu nefolosit			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

3. `char []="este";`

4. declarația `char x[4]="ABC";`
este echivalentă cu `char x[4]={"A", "B", "C", 0x00};`

Exemple de operații eronate:

1. `char c[3]='Limbajul C';` - nu este constantă de tip șir
2. `char c[14]; c="Limbajul C";` - în C nu este definită operația de atribuire

Pentru prelucrarea șirurilor de caractere limbajul C pune la dispoziție funcții definite în biblioteca standard *string.h*. Cele mai uzuale sînt prezentate în tabelul următor:

Apelul funcției	Acțiunea
<code>strcmp(sir1,sir2);</code>	compară <i>sir1</i> cu <i>sir2</i> și returnează rezultat întreg: negativ dacă <i>sir1</i> < <i>sir2</i> ; 0 dacă <i>sir1</i> = <i>sir2</i> ; pozitiv dacă <i>sir1</i> > <i>sir2</i>
<code>stricmp(sir1,sir2);</code>	idem, ignorînd diferențele dintre literele mici și literele mari (i – ignore)
<code>strncmp(sir1,sir2,n);</code>	idem, dar comparația se face pentru cel mult primii <i>n</i> octeți
<code>strnicmp(sir1,sir2,n);</code>	idem, ignorînd diferențele dintre literele mici și literele mari, comparația făcîndu-se pentru cel mult <i>n</i> octeți
<code>strcat(dest,sursa);</code>	concatenează șirul <i>sursa</i> la sfîrșitul șirului <i>dest</i>
<code>strncat(dest,sursa,n);</code>	concatenează primii <i>n</i> octeți din șirul <i>sursa</i> la sfîrșitul șirului <i>dest</i>
<code>strcpy(dest,sursa);</code>	copiază șirul <i>sursa</i> în șirul <i>dest</i>
<code>strncpy(dest,sursa,n);</code>	copiază primii <i>n</i> octeți din șirul <i>sursa</i> în șirul <i>dest</i>
<code>strlen(sir);</code>	returnează lungimea șirului <i>sir</i>

Observație: *sir1*, *sir2*, *sir*, *sursa* și *dest* sînt adresele simbolice de început ale șirurilor.

Funcții care lucrează cu șiruri de caractere mai sînt definite în biblioteca standard *stdlib.h*: *atof* (necesită și includerea bibliotecii standard *math.h*), *atoi*, *atol*, *itoa*, *ltoa*. Acestea sînt funcții de conversie.

De asemenea, în biblioteca *stdio.h* există definite funcții de intrare/ieșire pentru șiruri de caractere.

Tipul articol

Articolul este o structură de date eterogenă, cu acces direct la elementele sale. Tipul articol din C (denumit în continuare *structură*, conform terminologiei C) este asemănător tipului *record* din Pascal și are următoarea sintaxă:

```
struct nume_tip_art {lista_cimpuri}var1,var2,...,varn;
```

unde *nume_tip_art*, *var1*, *var2*,..., *varn* sînt nume care pot lipsi, dar nu toate deodată. Dacă *nume_tip_art* lipsește, atunci măcar *var1* trebuie să fie prezent. Dacă *var1*, *var2*,..., *varn* lipsesc, atunci *nume_tip_art* trebuie să fie prezent. În continuare, *nume_tip_art* este un tip nou de date, iar *var1*, *var2*,..., *varn* sînt variabile de tipul *nume_tip_art*.

Oricare din variabilele de tip structură poate să fie un masiv cu elemente de tip structură, dacă se modifică astfel: în loc de *var1* (de exemplu) se scrie *var1[dim1][dim2]...[dimn]*.

Lista cîmpuri este o înșiruire de declarații de cîmpuri, asemănătoare declarațiilor de variabile (de forma *tip nume_cîmp*). Cîmpurile unei structuri pot fi variabile simple, masive sau chiar alte structuri.

O variabilă de tip *nume* poate fi declarată și ulterior definirii structurii:

```
struct nume var1;
```

Descrierea anterioară constituie o definiție implicită de nou tip de dată. Este posibilă definirea explicită de nou tip de dată, adăugînd cuvîntul rezervat *typedef* în fața declarației.

Exemplu: definirea tipului de dată *număr complex*, a unei variabile de acest tip și a unui masiv unidimensional cu elemente de tip *complex* se poate face în oricare din următoarele variante (pentru un număr complex se va reține partea reală și partea imaginară):

- a)

```
struct COMPLEX{float r,i;}a,b[100];
```
 - b)

```
struct COMPLEX{float r,i;};  
struct COMPLEX a,b[100];
```
 - c)

```
struct COMPLEX{float r,i;};  
COMPLEX a,b[100];
```
 - d)

```
struct {float r,i;}COMPLEX;  
COMPLEX a,b[100];
```
 - e)

```
typedef struct {float r,i;} COMPLEX;  
COMPLEX a,b[100];
```
 - f)

```
typedef struct COMPLEX{float r,i;};  
struct COMPLEX a,b[100];
```
 - g)

```
typedef struct COMPLEX{float r,i;};  
COMPLEX a,b[100];
```
-

Referirea câmpurilor unei structuri se face prin calificare, folosind operatorul . (punct), la fel ca în Pascal (**A**).

Exemple: `a.r` referă partea reală a variabilei *a*
 `b[10].i` referă partea imaginară a elementului cu indicele
 10

```
#include <string.h>
main()
{ struct articol {char nume[40];
                  char adresa[20];
                  int an, luna, zi;}
  struct articol pers;
  .....
  strcpy(pers.nume, "Popescu Ion");
  strcpy(pers.adresa, "Bucuresti, Pta. Romana 77");
  pers.an=1979; pers.luna=3; pers.zi=15;}
```

Exemplu de articol în articol:

```
typedef struct art_1 {int an, luna, zi;}
typedef struct articol {char nume[40];
                       char adresa[20];
                       art_1 data_nasterii; }

articol pers;
.....
strcpy(pers.nume, "Popescu Ion");
strcpy(pers.adresa, "Bucuresti, Pta. Romana 6");
pers.data_nasterii.an=1979; pers.data_nasterii.luna=3;
pers.data_nasterii.zi=15;
```

Exemplu de masiv de articole:

```
struct articol {int cant;float pret;}
articol x[200];
.....
x[7].cant=50; x[7].pret=100000;
```

x[0]		x[1]		x[2]		...		x[199]	
cant	pret	cant	pret	cant	pret	...		cant	pret

Exemplu de masive în articol:

```
struct articol {int cant[30];
               float pret[30];}
.....
articol vanz;
.....
vanz.cant[7]=50; vanz.pret[7]=100000;
```

cant					pret				
0	1	2	...	29	0	1	2	...	29

4. Operatori și expresii

Expresiile sunt construcții sintactice formate dintr-un operand sau mai mulți operanzi legați prin operatori. Expresiile, într-un program, au o *valoare* și un *tip* (spre deosebire de matematică, unde au doar valoare).

4.1 Operanzi

Un operand poate fi una din următoarele construcții:

- un literal
- o constantă simbolică
- o variabilă simplă
- numele unui masiv
- numele unui tip de dată
- numele unei funcții
- referirea la elementul unui tablou
- referirea la câmpul unei structuri
- apelul unei funcții
- o expresie

Din ultima posibilitate rezultă că expresia este o construcție recursivă.

Un operand are un tip și o valoare. Valoarea se determină fie la compilare, fie la execuție. Nu pot fi operanzi șirurile de caractere.

Exemple de operanzi: 4321, 0xabc1 (literali);

Fie declarațiile:

```
int a;  
int v[100];
```

a și *v* pot fi operanzi în expresii; *a* are tipul *int*, iar *v* are tipul *pointer la int*.

4.2 Operatori

Operatorii se clasifică după diferite criterii, precum: numărul operanzilor asupra cărora se aplică și tipul de operație pe care o realizează. Majoritatea operatorilor sunt *unari* sau *binari*. Limbajul C utilizează și un operator *ternar* (care se aplică asupra a trei operanzi). După tipul de operație realizată, operatorii sunt aritmetici, logici de relație etc.

Într-o expresie apar, de obicei, operatori din aceeași clasă, dar pot fi și din clase diferite. Se pot scrie expresii complexe care să conțină operatori din toate clasele. La evaluarea acestor expresii se ține cont de *prioritățile* operatorilor (numite și clase de precedență), de *asociativitatea* lor și *regula conversiilor implicite*.

4.2.1 Regula conversiilor implicite

Atunci când un operator binar se aplică la doi operanzi de tipuri diferite, înainte de a efectua operația, cei doi operanzi sunt aduși la un tip comun. În general, operandul de tip *inferior* se convertește către tipul operandului de tip *superior*.

În primul rând se convertesc operanzii de tip *char* către tipul *int*.

Dacă operatorul se aplică la doi operanzi cu același tip, nu se face nici o conversie, rezultatul având același tip cu cei doi operanzi. Dacă valoarea lui depășește domeniul asociat tipului de dată, rezultatul este eronat (eroarea de depășire de domeniu).

Dacă operatorul se aplică la operanzi de tipuri diferite, se face conversie astfel:

1. dacă un operand este de tipul *long double*, celălalt se convertește la acest tip, iar rezultatul va fi de tip *long double*,
 2. altfel, dacă un operand este de tip *double*, celălalt se convertește la acest tip, iar rezultatul va fi de tip *double*,
 3. altfel, dacă un operand este de tip *float*, atunci celălalt se convertește la acest tip, iar rezultatul va fi de tip *float*,
 4. altfel, dacă un operand este de tip *unsigned long*, atunci celălalt se convertește la acest tip, iar rezultatul va fi de tip *unsigned long*,
 5. altfel, dacă un operand este de tip *long*, atunci celălalt se convertește la acest tip, iar rezultatul va fi de tip *long*,
 6. altfel, unul din operanzi trebuie să fie de tip *unsigned*, iar celălalt de tip *int*; acesta se convertește la tipul *unsigned*, iar rezultatul va fi de tip *unsigned*.
-

Regula se aplică pe rînd pentru fiecare operator din cadrul unei expresii, obținînd în final tipul expresiei.

4.2.2 Operatori de atribuire

Spre deosebire de alte limbaje (de exemplu Pascal) în care atribuirea este executată de o *instrucțiune*, în C aceasta se realizează prin intermediul unei *expresii* cu operator de atribuire.

Forma generală este: `v=expresie`

unde *v* este o variabilă simplă, referință către un element al unui masiv sau un câmp al unei structuri sau o expresie în urma evaluării căreia se obține o adresă. În C, entitatea care se poate afla în stînga unui operator de atribuire (care poate primi valoare) se numește *left value*.

Pentru a se putea efectua atribuirea, tipul expresiei și tipul entității din stînga operatorului de atribuire trebuie să fie măcar compatibile. Dacă sînt incompatibile se produce eroare la compilare (deoarece compilatorul nu poate insera în codul obiect apelurile pentru operațiile de conversie).

Efectele atribuirii constau în:

- evaluarea expresiei din dreapta operatorului de atribuire, cu determinarea unei valori și a unui tip;
- memorarea valorii expresiei din dreapta în variabila din stînga;
- întreaga expresie de atribuire are valoarea și tipul variabilei din stînga.

Observație: În C, o instrucțiune simplă poate fi construită pe baza unei expresii. De exemplu:

`a=23` este o expresie de atribuire;

`a=23;` este o instrucțiune care provoacă evaluarea expresiei de atribuire;

`a<b` este o expresie;

`a<b;` este o instrucțiune care provoacă evaluarea expresiei de atribuire

(rezultatul, în acest caz, nu are semnificație algoritmică, deoarece nu este folosit în nici un fel).

Deoarece atribuirea este o expresie, iar operandul din stînga este o expresie, în C se pot compune expresii de forma: `v1=(v=expresie)`. Întrucît operatorul de atribuire are prioritate mică, parantezele nu sînt necesare iar expresia devine `v1=v=expresie`. Evaluarea se face de la dreapta, așa cum sugerează forma cu paranteze: se evaluează expresia `v=expresie`, în urma căreia *v* primește o valoare; aceasta este și valoarea întregii expresii; această valoare este atribuită lui *v1*. În acest mod se pot construi expresii cu mai multe atribuirii succesive.

Dacă este nevoie, înaintea atribuirilor se fac conversii: valoarea care se atribuie (rezultată în urma evaluării expresiei) este convertită la tipul entității care primește valoarea. Ca urmare a acestor conversii pot să apară pierderi de informație sau chiar coruperi totale ale valorii expresiei.

Tabelul 4.1 Pierderi de informație în expresia de atribuire

Tip destinație	Tip expresie	Pierderi de informație
signed char	unsigned char	dacă valoarea este mai mare decât 127, destinația va fi un întreg negativ, rezultat imprevizibil
unsigned char	[short] int	octetul cel mai semnificativ, rezultat imprevizibil
unsigned char	long int	cei mai semnificativi trei octeți, rezultat imprevizibil
[short] int	long int	cei mai semnificativi doi octeți, rezultat imprevizibil
int	float	rezultat imprevizibil
float	double	se reduce precizia (cu rotunjire)
double	long double	se reduce precizia (cu rotunjire)

Rezultatele imprevizibile provin din faptul că nu se face conversie propriu-zisă, ci copiere binară din reprezentarea internă a rezultatului evaluării expresiei către destinație.

Exemplu:

```
int a;
char b;
float c;
b=a=c=180.5;
```

Lui *c* i se atribuie valoarea 180.5, lui *a* i se atribuie valoarea 180, iar lui *b* i se atribuie valoarea -76.

Exercițiu:

```
#include <stdio.h>
main()
{ signed char a;
  unsigned char b=234;
  a=b; /* a= -22 */
  int c=435;
  b=c; /* b=179 */
  long int d=435675;
  b=d; /* b=219 */
  c=d; /* c=-23077 */
  float e=-23.123445;
  c=e; } /* c=-23 */
```

Temă: verificați exercițiul anterior, prin includerea unor funcții de afișare adecvate.

Operatorul = poate fi combinat cu alți operatori, obținând operatori mai complecși, care, pe lângă atribuire, mai execută o operație. Forma generală a noilor operatori este *op=*, unde *op* este un operator binar, aritmetic sau logic pe biți (*/*, *%*, ***, *-*, *+*, *<<*, *>>*, *&*, *^*, *|*).

O expresie de forma

v op=expresie

este echivalentă cu

v=v op (expresie)

Efectele aplicării operatorului compus sînt: se evaluează *expresie*, se aplică operatorul *op* între valoarea lui *v* și rezultatul obținut, iar valoarea obținută se atribuie lui *v*.

Exemplu: expresiile $i*=5$ și $i=i*5$ sînt echivalente.

4.2.3 Operatori aritmetici

În ordinea priorității lor, operatorii aritmetici sînt:

- i. operatorii unari +, -, ++, --
- ii. operatorii binari multiplicativi *, /, %
- iii. operatorii binari aditivi +, -

Operațiile efectuate de acești operatori sînt descrise în tabelul următor:

Tabelul 4.2 Operatorii aritmetici

Semnificație operație	Operator
Schimbare semn	-
Păstrare semn (nici un efect, nu este folosit)	+
Decrementare (post sau pre)	--
Incrementare (post sau pre)	++
Adunare	+
Scădere	-
Înmulțire	*
Împărțire	/
Împărțire întreagă (cît)	/
Împărțire întreagă (rest)	%

Observație: Cu excepția operatorului %, care admite numai operanzi întregi, ceilalți admit toate tipurile numerice.

Cîțiva dintre operatorii prezentați anterior sînt specifici limbajului C și necesită unele precizări.

Operatorii ++ și -- admit operanzi de orice tip scalar. Efectul obținut depinde de poziția lor față de operand, astfel:

- i. dacă apar înaintea operandului, valoarea acestuia este modificată înainte de a fi utilizată la evaluarea expresiei din care face parte (++var sau --var: preincrementare/predecrementare);
- ii. dacă apar după operand, valoarea acestuia este folosită la evaluarea expresiei din care face parte, apoi este modificată (var++ sau var--: postincrementare/postdecrementare).

Incrementarea/decrementarea au ca efect modificarea valorii operandului cu o unitate. Semnificația unei unități depinde de tipul operandului asupra căruia se aplică. Pentru operanzi numerici, o unitate înseamnă unu.

Exemplu:

$y=x++$; este echivalent cu secvența $y=x$; $x=x+1$;
 $y=--x$ este echivalent cu secvența $x=x-1$; $y=x$;

Operatorul % are ca rol obținerea restului unei împărțiri întregi. El este similar cu operatorul *mod* din Pascal.

Operatorul / are efect diferit, în funcție de tipul operanzilor:

- i. dacă cel puțin un operand este de tip real, se execută împărțire reală;
- ii. dacă ambii operanzi sînt întregi, se execută împărțire întreagă și se obține cîtul.

În limbajul C, calculul cîtului și restului unei împărțiri întregi se poate realiza și prin intermediul funcției *div*. Rezultatul funcției are tipul *div_t*, definit în biblioteca *stdlib.h* astfel:

```
typedef struct {long int quot; //cît
               long int rem;  //rest
            } div_t;
```

Exemplu: determinarea cîtului (*cit*) și restului (*rest*) împărțirii numărului *m* la numărul *n* se realizează astfel:

```
div_t x;
int m,n,cit,rest;
x=div(m,n);
cit=x.quot;
rest=x.rem;
```

4.2.4 Operatori logici și relaționali

Operatorii logici sînt prezentați în tabelul 4.3 (în ordinea priorității), iar operatorii relaționali în tabelul 4.4.

Tabelul 4.3 Operatorii logici

Semnificație operație	Operator
Negare	!
Și logic	&&
Sau logic	
Sau exclusiv	Nu există

În limbajul C nu există tipul de dată logic. Operanzii asupra cărora se aplică operatorii logici sînt convertiți în valori numerice și interpretați conform convenției: *adevărat* pentru valoare nenulă și *fals* pentru zero. Rezultatul unei operații logice este de tip *int*, conform convenției: pentru *adevărat* valoarea 1, iar pentru *fals* valoarea 0.

La evaluarea expresiilor logice se aplică principiul evaluării parțiale: dacă expresia este de tip aditiv (operanzi legați prin operatorul *sau*), în momentul în care s-a stabilit că un operand are valoarea *adevărat* toată expresia va fi *adevărată* și nu se mai evaluează restul operanzilor. Asemănător, pentru o expresie multiplicativă (operanzi legați prin operatorul *și*), dacă un operand are valoarea *fals*, expresia are valoarea *fals* și nu se mai evaluează restul operanzilor.

Operația *sau exclusiv* între doi operanzi a și b se efectuează cu expresia:

$!a \& \& b \mid \mid !b \& \& a$

a	b	!a	!b	!a&&b	!b&&a	!a&&b !b&&a
0	0	1	1	0	0	0
diferit de 0	diferit de 0	0	0	0	0	0
diferit de 0	0	0	1	0	1	1
0	diferit de 0	1	0	1	1	1

Rezultatul unei operații relaționale este de tip *int*, conform convenției: pentru *adevărat* valoarea 1, iar pentru *fals* valoarea 0. Pentru a nu se greși la evaluările unor expresii complexe, este indicat să se facă raționamentul bazat pe logica booleană (cu valori de *adevărat* și *fals*).

Tabelul 4.4 Operatorii relaționali

Semnificație operație	Operator
Mai mare	>
Mai mare sau egal	>=
Mai mic	<
Mai mic sau egal	<=
Egal	==
Diferit	!=

Exemplu: expresia $a < 0 \mid \mid b < 0$ are valoarea 1, dacă cel puțin unul din operanzii a și b este negativ, respectiv valoarea 0 în caz contrar.

4.2.5 Operatori la nivel de bit

Limbaajul C permite operații pe biți, ca și Pascal. Operatorii folosiți sînt prezentați în tabelul 4.5.

Tabelul 4.5. Operații pe biți

Semnificație operație	Simbol operator
Și logic pe biți	&
Sau logic pe biți	
Sau exclusiv logic pe biți	^
Negare (complement față de 1)	~
Deplasare la dreapta	>>
Deplasare la stînga	<<

Operandii pot fi de orice tip întreg. Dacă este nevoie, operandii sînt extinși la reprezentare pe 16 biți. Execuția are loc bit cu bit. Pentru o pereche de biți (x,y), valorile posibile rezultate în urma aplicării operatorilor logici la nivel de bit sînt prezentate în tabelul 4.6.

Tabelul 4.6 Rezultatele operațiilor logice pe biți

x	y	x&y	x y	x^y	~x
0	0	0	0	0	1
0	1	0	1	1	1
1	0	0	1	1	0
1	1	1	1	0	0

Exemple:

```
char i=23,
j=0xf2; /* j are valoarea 242 */
i&j; /* rezultatul este 18 */
i|j; /* rezultatul este 247 */
i^j; /* rezultatul este 229 */
~i; /* rezultatul este -24 */
```

~1234 se reprezintă binar 10011010010; se extinde la 16 biți: 0000010011010010; apoi se aplică operatorul de complementare față de 1: 1111101100101101 (64301 dacă operandul era fără semn, -1235 dacă era cu semn).

~-1234 se reprezintă binar 10011010010; se extinde la 16 biți: 0000010011010010; se negativează: 1111101100101110; apoi se aplică operatorul de complementare față de 1: 0000010011010001 (1233).

~1234 se reprezintă binar 10011010010; se aplică operatorul de complementare față de 1: 1111101100101101; apoi se negativează: 10011010011 (1235).

Temă: verificați exemplele anterioare, prin includerea unor funcții de afișare adecvate.

Operațiile de deplasare au următoarea sintaxă:

operand<<număr_poziții și operand>>număr_poziții

Operandii sînt de tip întreg, iar *număr_poziții* indică numărul de biți cu care se deplasează valoarea. La deplasare se propagă valoarea 0, la stînga sau la dreapta.

Exemplu: 21<<1 are valoarea 42: 00010101<<1 = 00101010
21>>2 are valoarea 5: 00010101>>2 = 00000101

Dacă tipul primului operand este *unsigned*, deplasarea spre stînga este echivalentă cu $\text{valoare} = \text{valoare} * 2^{\text{număr_poziții}}$, iar deplasarea spre dreapta este echivalentă cu $\text{valoare} = \lfloor \text{valoare} / 2^{\text{număr_poziții}} \rfloor$, unde parantezele drepte semnifică *partea întreagă a cîtului*.

Operația de “mascare” (reținerea biților care interesează dintr-o valoare și anularea celorlalți) este des întâlnită în aplicații. Reținerea valorii bitului din poziția p dintr-un număr a (se consideră cazul reprezentării pe un octet) se poate face prin deplasarea la stînga a lui a cu $p-1$ poziții și efectuarea operației $\&$ cu masca $0x1$ (cu reprezentarea 00000001) sau, echivalent, prin “mascarea” lui a cu 2^{p-1} și deplasare la stînga cu $p-1$ poziții.

Exemple:

1. Următoarea secvență afișează, în ordine, biții unui octet (dată de tip char).

```
char c;
scanf("%d", &c);
for(int i=0; i<8; i++)
printf("%d", (c & ((int)pow(2, 7-i))) >> 7-i);
```

2. Următoarea secvență afișează, în ordine inversă, biții unui octet (dată de tip char).

```
char c;
scanf("%d", &c);
for(int i=0; i<8; i++, c=c>>1)
printf("%d", c&1);
```

4.2.6 Operatorul “,” (virgulă)

Operatorul “,” este, de asemenea, specific limbajului C, nefiind implementat în Pascal. Pe lângă rolul de separator într-o listă, virgula este considerată și operator, într-o secvență de forma:

```
expresie_1, expresie_2, ..., expresie_n;
```

Operatorul “,” induce evaluarea succesivă, de la stînga la dreapta, a expresiilor, întreaga secvență fiind tratată ca o expresie căreia i se atribuie în final valoarea și tipul corespunzătoare ultimei expresii evaluate (*expresie_n*).

Acest operator se utilizează acolo unde este legal să apară o expresie în program și dorim să realizăm un calcul complex, exprimat prin mai multe expresii.

Exemplu:

```
int a=10, b=3, c, d;
d=(c=a+b, b+=c, a/2);
```

Valorile variabilelor după evaluarea expresiei sînt: $a = 10$, $c = 13$, $b = 16$, $d = 5$.

Notă: În limbajul C, construcția care utilizează perechi de paranteze rotunde de tipul (*expresie*) este considerată o expresie, tipul ei depinzînd de regulile expresiei interioare.

4.2.7 Operatorul de conversie explicită

Asemănător limbajului Pascal, se poate converti explicit tipul unei expresii către un tip dorit de utilizator (dar compatibil). Expresia de conversie este asemănătoare cu cea din Pascal, doar sintaxa diferă minor (parantezele includ tipul spre care se convertește, nu operandul care se convertește, ca în Pascal). Forma generală este:

```
(tip)operand
```

Se observă că acest operator nu are un simbol explicit. El este format din numele unui tip de dată inclus între paranteze. Construcția este numită *expresie cast* (conversia explicită se numește *typecast*). Trebuie reținut că nu se schimbă efectiv tipul operandului, doar se folosește în expresie valoarea operandului convertită la un alt tip. Operația de conversie de tip nu are efect permanent.

Exemple:

```
int a=7;
float b=(float)a;
```

După executarea secvenței, *a* are valoarea 7 (nu 7.0) nefiind afectată în nici un fel de operația de conversie de tip. *B* are valoarea 7.0 (obținută prin conversia valorii lui *a* către tipul *float*).

```
int a=7;
float b=9.3;
int c;
c=a+int(b);
```

După executarea secvenței, *c* are valoarea 16, obținută prin adunarea valorii lui *a* (7) și a celei rezultate prin conversia valorii lui *b* către tipul întreg (9).

4.2.8 Operatorul *dimensiune*

Operatorul *dimensiune* este folosit pentru a afla dimensiunea în octeți a spațiului de memorie ocupat de o variabilă de un tip oarecare. Simbolul său este *sizeof* și poate fi folosit în una din formele:

```
sizeof var
sizeof(var)
sizeof(tip)
```

unde *tip* este numele unui tip de dată sau descrierea unui tip de dată, iar *var* poate fi numele unei variabile simple, numele unui masiv, numele unei structuri, referirea la un element al unui masiv sau la un câmp al unei structuri.

În primele două forme, rezultatul va fi numărul de octeți alocați entității respective. Pentru ultima formă, rezultatul este numărul de octeți care se alocă pentru a reprezenta o variabilă de tipul *tip*.

Exemple:

```
int x;  
sizeof(x)   are valoarea 2  
sizeof(int) are valoarea 2  
  
long double a[10];  
sizeof(a[4]) are valoarea 10 (tipul long double se reprezintă pe 10 octeți)  
sizeof(a)    are valoarea 100 (10 elemente de tip long double)
```

4.2.9 Operatorii paranteze

Parantezele au rolul de a include o expresie sau lista de parametri a funcțiilor. Prin includerea subexpresiilor între paranteze se modifică ordinea de evaluare a unei expresii.

Prin includerea unei expresii între paranteze se obține un operand, asupra căruia nu se pot aplica însă orice operatori; de exemplu, nu se pot aplica operatorii de incrementare/decrementare.

Exemplu: construcțiile $(i*5)++$ sau $--(a+b)$ sînt eronate.

La apelul unei funcții, parantezele rotunde sînt numite *operatori de apel de funcție*, ele delimitînd lista parametrilor reali.

Parantezele pătrate au rolul de a include expresii care reprezintă indici pentru accesarea elementelor unui masiv. Ele se numesc *operatori de indexare*.

4.2.10 Operatorul condițional

Operatorul condițional este singurul care are trei operanzi și este specific limbajului C. Forma generală este:

$$\text{expresie_1?expresie_2:expresie_3}$$

unde *expresie_1*, *expresie_2* și *expresie_3* sînt expresii. Operatorul condițional are simbolul `?:`. Cele două caractere care compun simbolul apar intercalate între cei 3 operanzi, conform formei generale. Construcția se numește expresie condițională. Valoarea și tipul acestei expresii sînt identice cu ale lui *expresie_2* – dacă *expresie_1* este adevărată (nenulă) – sau cu ale lui *expresie_3* – dacă *expresie_1* este falsă (zero).

Exemplu:

```
int a=7,b=9,c;  
c=(a>b)?a:b;
```

Variabila *c* primește valoarea maximă dintre *a* și *b* (în exemplul de mai sus, 9).

4.2.11 Alți operatori

În limbajul C mai sînt disponibili următorii operatori:

- i. operatorul de calificare (cu simbolul . – caracterul punct), folosit pentru a accesa un cîmp al unei structuri, ca în Pascal;
- ii. operatorul de calificare (cu simbolul ->) folosit pentru a accesa un cîmp atunci cînd se știe adresa unei structuri;
- iii. operatorul de referențiere (cu simbolul &) folosit pentru a extrage adresa unei variabile;
- iv. operatorul de referențiere (cu simbolul *) folosit pentru a defini un pointer;
- v. operatorul de dereferențiere (cu simbolul *) folosit pentru a extrage valoarea de la o anumită adresă.

Ultimii operatori vor fi studiați în capitolul destinat lucrului cu adrese.

4.2.12 Evaluarea expresiilor

Expresiile sînt evaluate pe baza următoarelor reguli:

- *Precedența*: determină ordinea de efectuare a operațiilor într-o expresie în care intervin mai mulți operatori (gradul de prioritate);
- *Asociativitatea*: indică ordinea de efectuare a operațiilor în cazul unui set de operatori cu aceeași precedență;
- *Regulile de conversie de tip*: asigură stabilirea unui tip comun pentru ambii operanzi, pentru fiecare operație care solicită acest lucru și în care tipurile diferă.

Asociativitatea și precedența operatorilor (începînd cu prioritatea maximă) sînt redată în tabelul 4.7.

Tabelul 4.7 Precedența operatorilor

Operatori	Asociativitate	Grad de prioritate
() [] . ->	de la stînga la dreapta	maxim
+ - & * (unari) ++ -- (tip) sizeof ! ~	de la dreapta la stînga	
* (binar) / %	de la stînga la dreapta	
+ - (binari)		
<< >>		
< <= > >=		
== !=		
& (binar)		
^		
&&		
?:		
= <<= >>= += -= *= /= %= &= ^= =	de la dreapta la stînga	
,	de la stînga la dreapta	

5. Operații de intrare/ieșire cu tastatura/monitorul

Deoarece tastatura și monitorul sînt dispozitive asimilate fișierelor ASCII, operațiile de intrare/ieșire se realizează cu **conversie** între reprezentarea internă a datelor (binară: virgulă fixă, virgulă mobilă etc.) și cea externă (ASCII). Mecanismul operației de scriere este prezentat în figura 5.1, iar al operației de citire în figura 5.2.

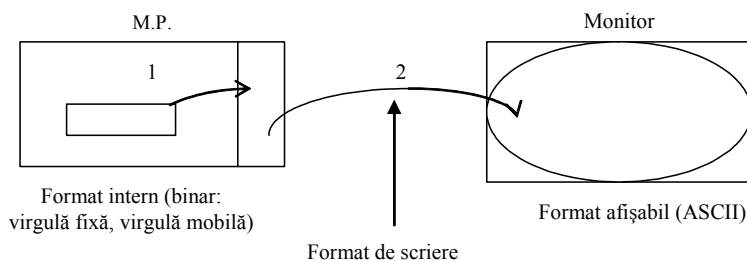

Figura 5.1 – Mecanismul operației de scriere

Scrierea pe ecran se desfășoară în doi pași: datele din memoria principală (MP) sînt convertite în formatul extern de reprezentare (ASCII) și transferate într-o zonă tampon (pasul 1). De aici sînt preluate și afișate pe ecran (pasul 2).

La **citire** datele sînt preluate de la tastatură și depuse într-o zonă tampon (buffer), în format ASCII (pasul 1). De aici se preiau datele necesare, se convertesc în formatul intern și se depun în memoria principală, în zonele corespunzătoare parametrilor funcțiilor de citire.

Se observă că operația de conversie are loc numai la transferul între zona tampon și memoria principală. În general, în zona tampon datele sînt păstrate în același format cu dispozitivul asociat.

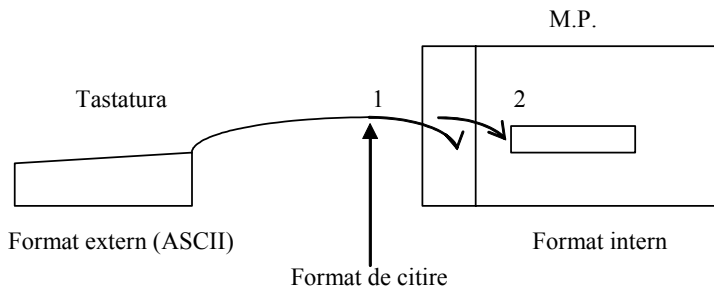

Figura 5.2 – Mecanismul operației de citire

Datorită orientării spre portabilitate, în C nu au fost implementate instrucțiuni de intrare/ieșire. Operațiile de intrare/ieșire se realizează prin apelul unor funcții de bibliotecă (**A**).

Cele mai des utilizate funcții de bibliotecă pentru afișarea datelor sînt: *printf*, *puts*, *putch*. La acestea se adaugă macroul *putchar*.

Cele mai des folosite funcții de bibliotecă pentru citirea datelor de la tastatură sînt: *scanf*, *gets*, *getch*, *getche*. La acestea se adaugă macroul *getchar*.

Funcțiile *printf* și *scanf* sînt numite funcții de intrare/ieșire cu format (folosesc descriptori de format). Pentru utilizarea acestora, trebuie incluse explicit în programul sursă *head-ere*, prin directiva *#include*:

```
#include <stdio.h> sau
#include <conio.h>
```

Utilizatorul își poate defini propriile funcții de intrare/ieșire dacă cele predefinite nu corespund necesităților.

5.1 Descriptori de format

Funcțiile de intrare/ieșire cu format au următoarea structură a parametrilor:

```
(<sir descriptor>, <listă de intrare/ieșire>)
```

Fiecărui element din lista de intrare/ieșire a operației de citire/scriere trebuie să-i corespundă un descriptor de format în șirul descriptor. Descriptorii de format se pun în corespondență cu elementele listei de intrare/ieșire de la stînga la dreapta.

Exemplu:

```
int a,b;
printf("nr1=%i, nr2=%i ",a,b);
```

În exemplul precedent descriptorii de format sînt precizați prin %i. Primului %i îi corespunde *a*, celui de al doilea îi corespunde *b*.

Șirul de format este încadrat între ghilimele (este șir de caractere) și conține descriptorii de format. În cazul funcțiilor de afișare, descriptorii de format pot fi intercalați într-un text care va fi afișat. Fiecărui descriptor de format trebuie să-i corespundă exact un element din lista de intrare/ieșire. Formatele de intrare/ieșire îndeplinesc simultan rolurile de:

a) *Șabloane* ale modului de reprezentare externă a datelor:

- În Pascal, la citire este format implicit, iar la scriere poate fi format implicit sau explicit.
- În C, formatul explicit de scriere este mult mai dezvoltat, oferind programatorilor un control mai bun al modului de afișare.

b) *Parametri* de indicare a tipului de conversie. Forma generală a unui descriptor este:

```
%[cadraj][lățime[:precizie]]cod_conversie
```

Se observă că, față de Pascal, un descriptor oferă, în plus, posibilitatea cadrării și alegerea explicită a reprezentării externe a datei. În Pascal descriptorul de format are forma `[:lățime[:precizie]]`; cadrarea se face implicit la dreapta, iar modul de reprezentare externă este ales automat de compilator, în funcție de tipul datei care se afișează. În plus, în C, toți descriptorii de format formează un parametru separat al funcției de intrare/ieșire.

Pentru scrierea datelor pe ecran se pot folosi următorii parametri în cadrul descriptorilor de format:

- *cadraj*: implicit datele se aliniază la dreapta cîmpului în care se scriu; prezența unui caracter minus determină alinierea datelor la stînga, iar un caracter plus determină alinierea la dreapta;
 - *lățime*: un număr care specifică lățimea cîmpului, în număr de caractere, în care se va scrie valoarea. Dacă valoarea necesită mai multe caractere decît lățimea dată explicit, afișarea se va face pe atîtea caractere cîte sînt necesare. Dacă lățimea necesară este mai mică decît cea explicită, se completează cu caractere nesemnificative la stînga sau la dreapta, conform cadrajului specificat. Implicit, caracterele nesemnificative sînt spații. Dacă numărul care precizează lățimea începe cu zero, caracterele nesemnificative sînt zerouri;
 - *precizie*: indică precizia cu care se va scrie data. Dacă aceasta este o valoare reală, parametrul indică numărul de zecimale care vor fi afișate. Dacă partea fracționară conține mai multe cifre semnificative decît precizia, se rotunjește la ultima zecimală. Dacă data este un șir de caractere, indică numărul maxim de caractere care se vor scrie, indiferent de lungimea șirului;
 - *cod_conversie*: este format din unul sau două caractere, cu semnificația precizată în tabelul 5.1.
-

Tabelul 5.1 Semnificația codurilor de conversie

Cod conversie	Semnificație	Observații
d	zecimal cu semn (int)	întregi
i	zecimal cu semn (int)	întregi
o	octal fără semn	întregi
u	zecimal fără semn	întregi
x	printf: hexazecimal fără semn (int) litere mici scanf: hexazecimal (int)	întregi
X	printf: hexazecimal fără semn (int) litere mari scanf: hexazecimal (int)	întregi
f	virgulă mobilă [-]ddd.d (format matematic)	virgulă mobilă
e	virgulă mobilă [-]d.dd.e[+/-]dd (format științific)	virgulă mobilă
g	ca și f sau e, depinde de precizie	virgulă mobilă
E	ca și e, utilizează litera E pentru exponent	virgulă mobilă
G	ca și g, utilizează litera E pentru exponent	virgulă mobilă
c	imprimă un singur caracter	întregi
s	imprimă caractere pînă la '\0' (NULL) sau pînă la .prec	șiruri
l sau L	poate să preceadă descriptorii d, o, x sau u, caz în care se face conversia din întreg spre long; dacă precede descriptorul f, se face conversie din float spre double	întregi
%	caracterul %	%% => %

Față de Pascal, limbajul C permite folosirea unor descriptori de format și la citirea datelor. Pentru citirea datelor de la tastatură descriptorul de format poate conține următorii parametri opționali:

- *lățime*: un număr care specifică lățimea maximă a câmpului din care se va citi valoarea respectivă;
- *un caracter asterisc* (se va citi de la tastatură valoarea respectivă, dar nu va fi atribuită niciunei variabile).

Dacă tipul obiectului nu concordă cu specificatorul de format (codul), se obțin rezultate imprevizibile (compilerul nu controlează corespondența și încearcă să facă reprezentarea conform descriptorului primit).

5.2. Funcții de scriere/citire cu format

Pentru operațiile de citire/scriere cu format, se folosesc funcțiile:

```
printf(<sir_descriptor>,<expresie1>,<expresie2> ...);
scanf(<sir_descriptor >,<adresa1>,<adresa2> ...);
```

Ambele funcții sînt definite în biblioteca standard *stdio.h*.

Apelul *printf* transferă valori care vor fi afișate, iar apelul *scanf* transferă adrese ale variabilelor ale căror valori se vor citi. De aceea, la apelul funcției *printf*, parametrii reali pot fi variabile, constante, expresii sau apeluri de funcții care returnează valori, în timp ce la apelul funcției *scanf*, parametrii reali trebuie să fie adresele variabilelor ale căror valori se citesc (adresele unde se depun valorile citite de la tastatură – subiectul va fi dezvoltat în capitolul *Subprograme*).

Deoarece limbajul C permite transferul parametrilor numai prin valoare, în cazul funcției *scanf* trebuie transmise explicit adresele variabilelor. În acest scop se folosește operatorul *&*, care ”extrage” adresa unei variabile.

5.2.1 Funcția *printf*

Funcția returnează numărul de octeți (caractere) afișate în caz de succes sau -1 în caz de eroare. Parametrul *<sir_descriptor>* al funcției *printf* poate conține caractere care se afișează ca atare și coduri de format care definesc conversiile care se aplică asupra obiectelor precizate. Ca și procedura *read* din Pascal, *printf* poate fi folosită pentru a afișa una sau mai multe date. Spre deosebire de procedura Pascal, primul parametru al funcției *printf* are semnificație prestabilită: este un șir de caractere care conține descriptorii de format pentru toate datele care urmează a fi afișate – următorii parametri – în timp ce în Pascal formatul de afișare se specifică separat pentru fiecare dată. Deoarece funcția returnează numărul de octeți afișat, se pot face verificări suplimentare asupra rezultatelor operației de afișare. Funcția *printf* nu poate fi folosită pentru scrierea datelor în fișiere. În acest scop se poate folosi funcția *fprintf*.

Exemple:

```
1.    printf("abcde");  
      printf("%s", "abcde");
```

Ambele apeluri au același efect și anume afișarea șirului de caractere *abcde*.

```
2.    printf("#%4c#", 'A');
```

Apelul are ca efect afișarea șirului # A# .

```
3.    printf("#%-4c#", 'A');
```

Apelul are ca efect afișarea șirului #A # .

4. Apelurile

```
      printf("#%10s#", "abcde");  
      printf("#%-10s#", "abcde");  
      printf("#%15.10s#", "Limbajul C++");
```

au ca efect afișarea pe ecran a șirurilor:

```
#      abcde#  
#abcde      #  
#      Limbajul C#
```

```
5.    printf("#%010d#", 12345);
```

Apelul are ca efect afișarea șirului #0000012345# .

```
6.    printf("#%10o", 123);  
      printf("#%10x", 123);
```

Apelurile au ca efect afișarea șirurilor # 173# , respectiv # 7b# .

În șirul care definește formatul pot fi incluse *secvențe escape* constituite din caracterul *backslash* și un alt caracter. Sînt folosite următoarele combinații uzuale:

- **\n** (newline): determină trecerea cursorului la începutul rîndului următor al ecranului;
- **\t** (tab orizontal): determină afișarea unui caracter *tab* (implicit 8 spații pe ecran);
- **\a** (bell): determină declanșarea difuzorului intern pentru un sunet de durată și frecvență standard;
- **\v** (tab vertical): determină saltul cursorului cu 8 rînduri mai jos;
- **\b** (backspace): revenirea cu o poziție înapoi;
- **\r** (carriage return): revenire la începutul rîndului curent.

Includerea caracterului *newline* la sfîrșitul formatului în apelul funcției *printf* o face echivalentă cu procedura *writeln* din Pascal.

5.2.2 Funcția *scanf*

Funcția returnează numărul de cîmpuri corect procesate. Parametrul *<sir_descriptor>* poate conține, în afara codurilor de conversie, caractere care vor trebui introduse ca atare de la tastatură în cadrul cîmpului respectiv.

Exemplu: dacă șirul descriptor conține secvența *x=%d*, atunci de la tastatură trebuie introdus *x=<valoare>*.

Caracterele „albe” (spațiu, tab) din cadrul șirului descriptor se ignoră. Cîmpul controlat de un specificator de format începe cu primul caracter curent care nu este „alb” și se termină în unul din cazurile următoare:

- la caracterul după care urmează un caracter „alb”;
- la caracterul după care urmează un caracter care nu corespunde specificatorului de format care controlează cîmpul respectiv (de exemplu litere pentru tipul numeric);
- la caracterul prin care se ajunge la lungimea maximă a cîmpului, dacă aceasta a fost specificată.

În cazul citirii de caractere nu se aplică această regulă, cîmpul conținînd un caracter oarecare. În cazul prezenței unui caracter *** în specificatorul de format, valoarea introdusă de la tastatură nu se atribuie nici unei variabile și nu îi va corespunde un element din lista de intrare/ieșire.

Citirea se întrerupe, în cazul unei erori, în locul în care s-a produs ea. Eroarea poate fi cauzată de:

- necorespondența între textul curent introdus și specificatorul de format care controlează cîmpul respectiv;
- neconcordanța între data din cîmp și specificatorul de format sub controlul căruia se face citirea.

La citire, datele externe pot fi:

- separate prin spațiu, tab, CR/LF sau virgulă;
- texte externe cu lungimi prestabilite (se precizează lungimea textului extern).

Exemple:

```
int x,y;
scanf("%i %i", &x,&y);  => separate prin spațiu
scanf("%i, %i", &x,&y);  => separate prin virgulă
scanf("%5s%2s",x,y);    => x este șir de 5 caractere, y este șir de 2
caractere
```

Deoarece masivele de date sînt pointeri, atunci cînd este posibilă specificarea numelui, nu mai este nevoie de operatorul &.

În continuare se prezintă cîteva exemple de citire a unor texte.

Exemple:

```
char den[20];
printf("nume: ");
scanf("%s", den); /* den este pointer */
```

Dacă se citește un element al vectorului *den*, trebuie procedat astfel:

```
char den[20];
printf("caracter: ");
scanf("%c", &den[0]);/* se scrie &den[0] deoarece den[0] nu este
pointer*/
```

Observație: la citire, șirul introdus se încheie prin tastele <Enter> sau *spațiu* (chiar dacă se precizează lungimea cîmpului).

Exemple:

```
1. char s1[20],s2[20];
   scanf("%s %s", s1,s2);
```

Dacă de la tastatură se introduce șirul *Limbaje evaluate*, atunci cele două variabile vor conține: *s1* valoarea „Limbaje” și *s2* valoarea „evaluate”.

```
2. char s1[20],s2[20];
   scanf("%2s %8s",s1,s2);
```

Introducînd de la tastatură șirul de la exemplul 1, cele două variabile vor conține: *s1* valoarea „Li”, deoarece se citesc maxim două caractere și *s2* valoarea „mbaje”, deoarece cîmpul se termină la întîlnirea caracterului spațiu.

Se observă că, spre deosebire de procedurile de citire din Pascal, în C se pot preciza lungimile cîmpurilor externe din care se citesc datele, prin însăși sintaxa funcțiilor. Folosind valoarea returnată de funcție, se pot face validări asupra citirii corecte a datelor. O altă deosebire constă în faptul că *scanf* nu poate fi folosită pentru citirea de date din fișiere. În acest scop se folosește funcția *fscanf*.

5.3 Funcții de intrare/ieșire fără format

5.3.1 Funcțiile *gets* și *puts*

Limbajul C are funcții de intrare/ieșire dedicate lucrului cu șiruri de caractere. Funcția *gets* se apelează astfel:

```
gets(masiv_de_caractere);
```

unde *masiv_de_caractere* este adresa unde se va depune șirul de caractere citit (numele vectorului de caractere).

Funcția *gets* este folosită pentru introducerea de la tastatură a unui șir de caractere. Spre deosebire de citirea cu *scanf* (cu descriptorul *%s*), șirul citit poate conține și spații, deoarece citirea se termină la întâlnirea caracterului CR/LF sau CTRL/Z. Valoarea citită se memorează în masivul *masiv_de_caractere* și se returnează adresa unde a fost depus acest șir (adică exact adresa primită ca parametru). Dacă se introduce CR/LF fără a se introduce alte caractere se consideră șirul vid (în memorie, la adresa șirului se va găsi caracterul `'\0'`). Dacă se introduce numai CTRL/Z nu se citește nici un șir și se returnează zero, adică pointer neinițializat. Caracterul CR/LF nu se păstrează în șirul citit, fiind înlocuit cu `'\0'`.

Funcția *puts* se apelează astfel: *puts(sir)*, unde *sir* este o expresie de tip *pointer spre caracter*. Funcția *puts* este folosită pentru afișarea unui șir de caractere pe ecran. Ea returnează codul ASCII al ultimului caracter afișat, în caz de succes, sau `-1` în caz de eroare. După afișarea ultimului caracter, cursorul trece la începutul rândului următor. Caracterul NUL (`'\0'`) nu este afișat, fiind înlocuit cu secvența CR/LF. Funcția afișează, începînd de la adresa primită ca parametru, toate caracterele pînă la întâlnirea caracterului NUL (`'\0'`). Dacă la adresa primită ca parametru nu se află un șir terminat cu caracterul NUL, rezultatele sînt imprevizibile.

Funcțiile *gets* și *puts* sînt definite în biblioteca *stdio.h*.

Exemple:

```
char sir[80];
printf("Introduceti un text:");
gets(sir);
printf("Sirul introdus este: %s\n", sir);

char sir[] = "Limbajul C se invata mai usor cind stii
Pascal\n";
puts(sir);
```

5.3.2 Funcțiile *getch* și *getche*

Ambele funcții sînt destinate citirii unui caracter de la tastatură. Ele nu au parametri și returnează codul ASCII al caracterului citit. Deosebirea dintre ele constă în faptul că citirea cu *getch* se realizează fără ecou pe ecran (caracterul corespunzător tastei apăsate nu este afișat pe ecran). La apelul funcției *getche*, pe ecran apare caracterul corespunzător tastei apăsate.

În cazul apăsării unei taste corespunzătoare tastaturii centrale, cele două funcții returnează codul ASCII asociat caracterelor direct afișabile. În cazul apăsării unei taste funcționale sau a combinațiilor cu tasta CTRL, care returnează o secvență de două caractere ASCII, funcțiile trebuie apelate de două ori: prima dată se returnează codul *null*, iar a doua oară se returnează codul ASCII al tastei apăsate. La apăsarea tastei *Enter* se returnează valoarea 13.

Funcția *getch* se comportă identic cu funcția *readkey* din Pascal. Singura diferență care apare în cazul funcției *getche* este ecoul pe ecran. Cele două funcții sînt definite în biblioteca standard *conio.h*.

Exemplu: programul următor afișează codurile tastelor apăsate, pînă cînd se apasă tasta *Enter*.

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
void main()
{ unsigned char c,c1;
  do {printf("\n"); c=getch();
    printf("\t >> %d",c);
    if(!c) {c1=getch(); printf(", %d",c1);}
  }
  while(c!=13);
  getch();}
```

Rezultatul apăsării șirului de taste <Esc> F1 F12 a A <săgeată sus> <săgeată jos> <săgeată stînga> <săgeată dreapta> <page up> <page down> <Enter> este următorul (pe fiecare rînd a fost afișată secvența codurilor corespunzătoare combinației de taste):

```
>> 27
>> 0, 59
>> 0, 134
>> 97
>> 65
>> 0, 72
>> 0, 80
>> 0, 75
>> 0, 77
>> 0, 73
>> 0, 81
>> 13
```

5.3.3 Funcția *putch*

Funcția are ca parametru o valoare întreagă și are ca efect afișarea caracterului ASCII corespunzător (vezi exemplul următor). Funcția *putch* returnează codul ASCII al caracterului afișat.

Dacă parametrul are valori în intervalul $0 \div 31$, se vor afișa caractere grafice nestandard, corespunzătoare caracterelor ASCII de control (cu excepția caracterelor *nul* și *bell*, pentru care nu se afișează nimic, *backspace*, care va produce revenirea cu o poziție înapoi pe rândul curent, LF (cod 10), care produce trecerea pe rândul următor, în aceeași coloană și CR (cod 13), care va produce revenirea la începutul rândului curent).

Dacă parametrul are valori în intervalul $32 \div 127$, se vor afișa caracterele corespunzătoare tastaturii centrale (caractere direct afișabile/imprimabile).

Dacă parametrul are valori în intervalul $128 \div 255$, se vor afișa caracterele grafice standard.

Dacă parametrul are valoare în afara domeniului $0 \div 255$, atunci se afișează caracterul corespunzător interpretării ca valoare în virgulă fixă aritmetică a primului octet din reprezentarea valorii respective (conform tipului ei) – octetul cel mai puțin semnificativ, deoarece în reprezentarea internă ordinea octeților este inversată. Se poate face calculul pentru a prevedea ce caracter va fi afișat. Pentru valori peste 255, calculul este simplu: dacă v valoarea primită, se afișează caracterul cu codul $v \% 256$.

Funcția *putch* este definită în biblioteca standard *conio.h*.

Exemple:

- pentru valoarea 2561 se va afișa caracterul cu codul 1 ($2561 \% 256 = 1$);
 - pentru valoarea -45 se afișează caracterul cu codul 211 (reprezentarea binară, în virgulă fixă algebrică, a lui -45 este 11010011, un octet; interpretarea în virgulă fixă aritmetică este 211);
 - pentru valoarea -1234 se afișează caracterul cu codul 46 (reprezentarea binară, în virgulă fixă algebrică, a lui -1234 este 11111011.00101110, doi octeți – punctul a fost pus din motive de lizibilitate, pentru a separa octeții – el nu face parte din reprezentare; octetul cel mai nesemnificativ este 00101110; interpretarea în virgulă fixă aritmetică este 46);
 - pentru valoarea -54321 se afișează caracterul cu codul 207 (reprezentarea binară, în virgulă fixă algebrică, a lui -54321 este 11111111.11111111.00101011.11001111, patru octeți – punctele au fost puse din motive de lizibilitate, pentru a separa octeții – ele nu fac parte din reprezentare; octetul cel mai nesemnificativ este 11001111; interpretarea în virgulă fixă aritmetică este 207);
 - Programul următor afișează caracterele codului ASCII (sau corespondentele lor grafice, pentru caractere de control și neimprimabile) și codurile lor. Pentru a evita suprascrierea unor valori, după caracterul cu codul 13 (revenire la începutul rândului curent), s-a trecut în mod explicit pe rândul următor, prin afișarea
-

caracterului *newline* (perechea CR/LF – codurile 10 și 13). Dacă nu s-ar fi procedat așa, al treilea rînd ar fi lipsit din rezultatul afișat de program. Din motive legate de așezarea rezultatului în pagină, s-au afișat cîte 8 perechi cod/caracter pe un rînd.

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
void main()
{ unsigned char c;
  int i,j;
  clrscr();
  for(i=0;i<32;i++)
  {for(j=0;j<8;j++)
    {if((i*8+j)==13)putch(10);
     printf(" %3d ",i*8+j);
     putch(i*8+j);}
    printf("\n");}
  getch();}
```

Rezultatele execuției programului sînt:

0	1	2	3	4	5	6	7
8	9	10					
			11	12	13		
14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29
32	33	34	35	36	37	38	39
40	41	42	43	44	45	46	47
48	49	50	51	52	53	54	55
56	57	58	59	60	61	62	63
64	65	66	67	68	69	70	71
72	73	74	75	76	77	78	79
80	81	82	83	84	85	86	87
88	89	90	91	92	93	94	95
96	97	98	99	100	101	102	103
104	105	106	107	108	109	110	111
112	113	114	115	116	117	118	119
120	121	122	123	124	125	126	127
128	129	130	131	132	133	134	135
136	137	138	139	140	141	142	143
144	145	146	147	148	149	150	151
152	153	154	155	156	157	158	159
160	161	162	163	164	165	166	167
168	169	170	171	172	173	174	175
176	177	178	179	180	181	182	183
184	185	186	187	188	189	190	191
192	193	194	195	196	197	198	199
200	201	202	203	204	205	206	207
208	209	210	211	212	213	214	215
216	217	218	219	220	221	222	223
224	225	226	227	228	229	230	231
232	233	234	235	236	237	238	239
240	241	242	243	244	245	246	247
248	249	250	251	252	253	254	255

Se observă pe rîndul al doilea al rezultatului, deplasarea cu o poziție înapoi (practic pe ecran avem o deplasare aparentă de 2 poziții: una prin revenire și una prin neafișarea caracterului curent) prin afișarea caracterului *backspace* (cod 8) și trecerea pe rîndul următor, fără a schimba coloana curentă la afișarea caracterului *line feed* (cod 10).

5.3.4 Macro-urile *getchar* și *putchar*

Cele două macro-uri sînt definite în biblioteca *stdio.h* și se apelează ca și funcțiile *getch* și *putch*. Diferența constă în modul de execuție.

Macroul *getchar* permite citirea cu ecou pe ecran a caracterelor de la tastatură. Se pot citi numai caractere asociate codurilor ASCII direct afișabile, nu și caracterele corespunzătoare tastelor speciale. Citirea nu se face direct de la tastatură. Toate caracterele tastate se introduc într-o zonă tampon pînă la apăsarea tastei *Enter*. În acest moment se introduce în zona tampon caracterul *newline* '*\n*' și macro-ul returnează codul ASCII al caracterului curent din zona tampon. La următorul apel al lui *getchar* se returnează codul următorului caracter din zona tampon. Dacă la un apel al lui *getchar* nu mai sînt caractere disponibile în zona tampon, se introduc din nou de la tastatură caractere pînă la apăsarea tastei *Enter*.

La înfîlnirea caracterului CTRL-Z (terminator de fișier), macro-ul returnează valoarea *EOF*, definită în *stdio.h*.

Macroul *putchar* are ca parametru o expresie al cărei rezultat reprezintă codul ASCII al caracterului care se dorește să fie afișat. Se returnează codul ASCII al caracterului afișat sau -1 în caz de eroare.

Exemple:

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
void main()
{ putchar(getchar()); putchar('\n'); }
```

Programul așteaptă introducerea de la tastatură a unui șir de caractere ASCII direct afișabile (orice altceva este ignorat) terminat cu *Enter*. Primul caracter din șirul introdus va fi preluat de macroul *getchar* care returnează codul ASCII al caracterului respectiv. Macroul *putchar* primește ca parametru codul ASCII returnat de *getchar* și afișează caracterul corespunzător. Ca urmare, pe ecran se va afișa primul caracter care a fost introdus de la tastatură.

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
void main()
{ char c;
  do
    putchar(c=getchar());
  while(c!=EOF);
  putchar('\n'); }
```

La primul apel al lui *getchar*, programul așteaptă introducerea de la tastatură a unui șir de caractere ASCII direct afișabile (orice altceva este ignorat) terminat cu *Enter*. La fel ca înainte, primul caracter va fi afișat. La următoarele apeluri, se preia cîte un caracter din cele introduse anterior și se afișează. Dacă în buffer nu mai sînt caractere, se așteaptă din nou introducerea unui șir terminat cu *Enter*.

6. Realizarea structurilor fundamentale de control

Limbajele orientate spre programarea structurată cuprind instrucțiuni care implementează complet conceptele proiectării structurate și modularizate a programelor. Instrucțiunile desemnează acțiuni care se aplică datelor în vederea obținerii rezultatelor scontate printr-un algoritm. Este recomandat ca studiul instrucțiunilor să se facă pornind de la structurile fundamentale definite de teoria programării structurate, pentru a fi scoase în evidență asemănările și deosebirile față de limbajul cunoscut.

Un program trebuie să execute cel puțin o instrucțiune, chiar dacă aceasta este vidă. În limbajul C, un program se regăsește sub forma unei funcții rădăcină, care, la limită, poate avea un corp vid:

```
void main() {}
```

Instrucțiunile se încheie cu caracterul ; (punct și virgulă – terminator de instrucțiune). După modul de realizare a construcțiilor sintactice și al numărului de acțiuni descrise, există instrucțiuni simple și instrucțiuni structurate.

De asemenea, pot fi create blocuri de instrucțiuni executabile, denumite instrucțiuni compuse. În tabelul 6.1 se redau elemente comparative între limbajele Pascal și C.

Tabelul 6.1 Instrucțiunile în Pascal și C

Pascal	C
O instrucțiune compusă este o secvență de instrucțiuni (simple, structurate sau compuse) delimitate de:	
cuvintele rezervate begin și end	Caracterele { și }
O instrucțiune simplă descrie o singură acțiune, unic determinată și executată necondiționat:	
Atribuirea, goto, apelul procedurilor, inline, instrucțiunea vidă	goto, break, continue, instrucțiunea vidă, return
O instrucțiune structurată este o construcție care conține alte instrucțiuni (simple, structurate sau compuse), care se execută secvențial, alternativ sau repetitiv.	
Instrucțiunile sînt <i>separate</i> prin caracterul ;. Există și cuvinte rezervate care, pe lîngă rolul lor, îndeplinesc și rol de <i>separator</i> (end, else, until), în prezența lor nefiind necesar sepa-ratorul ;.	Caracterul ; este terminator de instrucțiune și este obligatoriu pentru a marca sfîrșitul fiecărei instrucțiuni.

Pe lângă instrucțiunile care implementează conceptele programării structurate, C conține și instrucțiuni care contravin acestora, datorită orientării limbajului spre compactarea textului sursă și ușurință în programare.

6.1 Instrucțiuni simple

6.1.1 Instrucțiunea vidă

Instrucțiunea vidă descrie acțiunea vidă. În C nu are o mnemonică explicită (**A**), fiind dedusă din contextul unor construcții sintactice. Ea se folosește acolo unde trebuie să apară o instrucțiune, dar nu trebuie să se execute nimic. Situația este întâlnită de obicei în cazul instrucțiunilor structurate.

Exemple:

```
if (c==1); else c=2;
if (c==1); else;
{;}
```

6.1.2 Instrucțiunea de tip expresie

Instrucțiunea de tip expresie evaluează o expresie care, în cele mai dese cazuri, este de atribuire sau de apel al unei funcții (vezi și capitolul *Operatori și expresii*). Instrucțiunea de tip expresie se obține scriind terminatorul de instrucțiune după o expresie (acolo unde este legal să apară o instrucțiune în program). Forma generală este:

expresie;

Exemple:

```
int x;
x=10;
x=x+3; x+=4;
++x;           // se incrementează x
putch('\n');  // instrucțiune de apel al functiei putch
```

6.2 Instrucțiunea compusă

Instrucțiunea compusă este o succesiune de instrucțiuni și declarații, cuprinse între o pereche de acolade. Se preferă ca declarațiile să fie plasate înaintea instrucțiunilor. Forma generală este:

```
{declaratii
 instructiuni}
```

Declarațiile sînt valabile în interiorul instrucțiunii compuse.

Exemplu:

```
int a,b;
{int t;
 t=a;
 a=b;
 b=t;}
```

Variabila t este definită în momentul în care se ajunge la prima instrucțiune din cadrul instrucțiunii compuse ($t=a$) și nu mai este definită după execuția ultimei instrucțiuni din bloc.

Instrucțiunea compusă se utilizează acolo unde este nevoie de o instrucțiune dar sînt necesare acțiuni complexe, care nu pot fi exprimate printr-o instrucțiune simplă. Situația este întâlnită în cadrul structurilor alternative și repetitive.

6.3 Instrucțiuni structurate

În continuare, prin instrucțiune se înțelege o instrucțiune simplă, structurată sau compusă.

6.3.1 Realizarea structurilor alternative

a) *Structura alternativă simplă* permite realizarea unei ramificări logice binare, în funcție de valoarea unei condiții (în C, expresie cu rezultat logic). Instrucțiunea care realizează această structură este *if* (**A**):

```
if (expresie) instrucțiune_1;  
[else instrucțiune_2];
```

Expresia poate fi de orice tip. Dacă valoarea expresiei este diferită de zero (valoare asociată din punct de vedere logic cu *adevărat*) se execută *instrucțiune_1*; în caz contrar se execută *instrucțiune_2* sau se iese din structură (cînd construcția *else* lipsește).

Exemple:

- 1)

```
if (a>b) a=c;  
    else a=b;
```
- 2)

```
if (a==3)  
    if (b==4) c=2;  
    else c=1;  
    else c=0;
```
- 3)

```
if (c!=) a=b;
```

Observații:

- Terminatorul de instrucțiuni ; se scrie obligatoriu înainte de *else* (**D**), care nu mai are rol de separator cum avea în Pascal (unde înlocuia separatorul ;). Rolul lui este de a termina instrucțiunea de pe ramura directă a instrucțiunii *if*. La limită aceasta poate fi instrucțiunea vidă.
- Expresia instrucțiunii *if* este întotdeauna inclusă între paranteze (**D**), acest lucru fiind valabil pentru toate instrucțiunile condiționale din C.

În locul unei structuri *if-then-else* se poate utiliza operatorul condițional $?:$, atunci cînd *instrucțiune_1* și *instrucțiune_2* sînt de tip expresie.

Example:

1. Determinarea maximului dintre două numere:

```
max=(a>b) ? a:b;
```

2. Rezolvarea ecuației de gradul I, $ax+b=0$:

```
a ? printf("Solutia este %10.5f", (float)-b/a) : b ? printf("Ecuația  
nu are soluții") : printf("Soluții: orice x real");
```

b) *Structura alternativă multiplă* (sau *selectivă*) permite alegerea unei acțiuni dintr-un grup, în funcție de valorile pe care le poate lua un selector (mecanismul este redat în figura 6.1). În limbajul C structura se simulează cu instrucțiunea *switch* (echivalentă instrucțiunii *CASE* din Pascal), a cărei sintaxă este:

```
switch(expresie)
{case c_1:  instrucțiune_1;
 case c_2:  instrucțiune_2;
 .....
 case c_n:  instrucțiune_n;
 [default: instrucțiune;]}
```

unde: *expresie* este de tip ordinal (care se asociază tipului întreg); *c_1*, *c_2*, ..., *c_n* sînt expresii constante, de tip *int*, unice (o valoare nu poate să apară de două sau mai multe ori); *instrucțiune_1*, *instrucțiune_2*, ..., *instrucțiune_n*, *instrucțiune* sînt instrucțiuni (simple, compuse sau structurate). Dacă sînt instrucțiuni compuse, nu este nevoie să fie incluse între acolade.

Instrucțiunea *switch* evaluează expresia dintre paranteze, după care caută în lista de expresii constante acea valoare obținută. Dacă este găsită, se execută instrucțiunea asociată valorii respective și, secvențial, toate instrucțiunile care urmează, pînă la terminarea structurii de selecție. Dacă valoarea căutată nu este găsită în listă și ramura *default* este prezentă, se execută instrucțiunea asociată acesteia. Dacă ramura *default* lipsește nu se execută nimic. Pentru a limita acțiunea strict la execuția instrucțiunii asociate unei valori, instrucțiunea asociată acesteia trebuie să fie compusă și ultima instrucțiune simplă din componența ei trebuie să fie *break* (execuția instrucțiunii *break* determină ieșirea din structura *switch*).

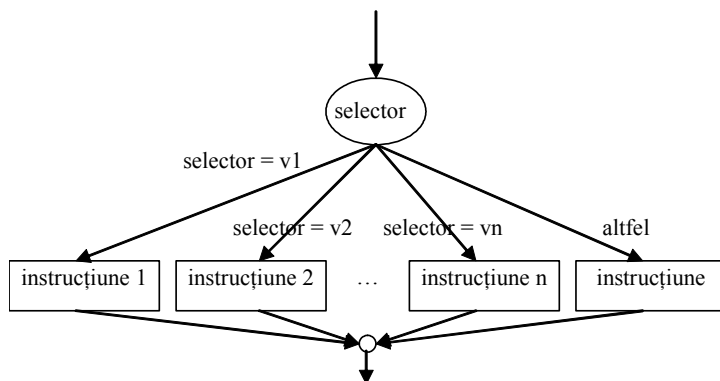

Figura 6.1 - Structura alternativă multiplă

Exemplu: dacă într-un program C este prezentă o instrucțiune *switch* de forma:

```
switch (expresie)
{case c_1: instrucțiune_1;
 case c_2: instrucțiune_2;}
```

atunci, ea se execută astfel:

- dacă valoarea expresiei este *c_1*, se execută *instrucțiune_1* și apoi *instrucțiune_2*, dacă *instrucțiune_1* nu definește ea însăși o altă secvență de continuare;
- dacă valoarea expresiei este *c_2*, se execută *instrucțiune_2*;
- dacă valoarea expresiei diferă de *c_1* și *c_2*, nu se execută nimic.

Exemple:

```
char litera;
printf("\nTastati o litera intre a si c");
scanf("%c",&litera);
switch (litera)
{case 'a':
 case 'A': printf("litera a sau A");break;
 case 'b':
 case 'B': printf("litera b sau B");break;
 case 'c':
 case 'C': printf("litera c sau C");break;
 default: printf("alta litera");}
```

Se observă că instrucțiunea *switch* nu realizează natural structura CASE-OF (ieșirea unică trebuie să fie asigurată prin instrucțiunea *break*). Pentru a executa aceeași instrucțiune pentru mai multe valori se procedează ca mai sus: valorile respective se înscriu pe ramuri succesive, asociind instrucțiunea dorită ultimei ramuri; restul ramurilor nu vor avea instrucțiuni asociate (**D**). Pentru acest scop, limbajul Pascal permitea scrierea mai multor valori pe aceeași ramură.

Pentru a simula în C structura fundamentală CASE-OF, fiecare ramură trebuie să se încheie cu *break*.

6.3.2 Realizarea structurilor repetitive

a) *Structura repetitivă condiționată anterior* este implementată prin instrucțiunea *while* (**A**) cu forma generală:

```
while (expresie) instrucțiune;
```

Instrucțiunea *while* se execută astfel: se evaluează expresia și dacă este adevărată (diferită de zero) se execută instrucțiunea (simplă, compusă sau structurată); se reia procesul pînă cînd la evaluarea expresiei se obține valoarea zero. În acest moment se încheie execuția instrucțiunii *while*. Pentru a asigura ieșirea din ciclu, instrucțiunea trebuie să afecteze valoarea expresiei. Dacă la prima evaluare a expresiei se obține valoarea zero, atunci nu se execută nimic. Instrucțiunea *while* din C (ca și din Pascal) implementează natural structura corespunzătoare din teoria programării structurate. Mecanismul de execuție este redat în figura 6.2.

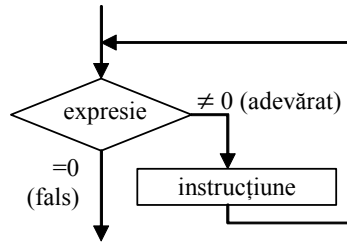

Figura 6.2 - Mecanismul de execuție a instrucțiunii *while*

Exemple:

1. `while (a>b)`
 `a=a+1;`
2. `i=0;`
 `while (i<n)`
 `{printf("\n %4.2f",v[i]);`
 `i=i+1;}`
3. */*prima aparitie a unei valori date*/*
 `#include <stdio.h>`
 `void main()`
 `{ float x,v[10]; unsigned n,i;`
 `printf("Valoarea lui n:");`
 `scanf("%i",&n);`
 `for(i=0;i<n;i++)`
 `{printf("\nv[%u]=",i+1);`
 `scanf("%f",&v[i]);}`
 `printf("dati valoarea:");`
 `scanf("%f",&x);`
 `i=0;`
 `while((i<n)&&(v[i]!=x)) i=i+1;`
 `if(i>=n) printf("Nu exista valoarea %4.2f",x);`
 `else printf("Valoarea %4.2f apare prima data pe a %u-a`
 `pozitie",`
 `x,i+1);}`

b) *Structura repetitivă condiționată posterior* este implementată (cu unele deosebiri față de teoria programării structurate) prin intermediul instrucțiunii *do-while*. Forma generală este:

```
do instrucțiune
while (expresie);
```

Instrucțiunea *do-while* se execută astfel: se execută *instrucțiune* apoi se evaluează expresia; dacă expresia este nenulă, se repetă procesul, altfel se încheie execuția. Mecanismul de execuție este redat în figura 6.3. Se observă că instrucțiunea *do-while* se abate de la teoria programării structurate, realizând repetiția pe condiția *adevărată*, în timp ce structura fundamentală o realizează pe condiția *falsă*.

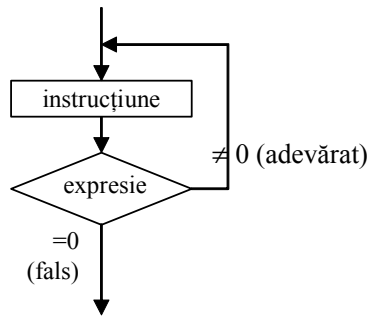

Figura 6.3 - Mecanismul de execuție a instrucțiunii *do-while*

Instrucțiunea *do-while* este echivalentă cu secvența:

```
instrucțiune;  
while (expresie)  
    instrucțiune;
```

Exemple:

1. `do a=a+1; while (a<=100);`

```
2. #include <stdio.h>  
main()  
{ unsigned i;  
  i=1;  
  do  
  { printf("+");  
    printf("-");  
    i++;}  
  while(i<=80);}
```

c) *Structura repetitivă cu numărător* nu este implementată în C (**D**). Ea poate fi simulată prin instrucțiunea *for*, care, datorită facilităților deosebite pe care le oferă, poate fi considerată ca o instrucțiune repetitivă cu totul particulară, nedefinită în teoria programării structurate – ea este mai apropiată de structura *while*.

d) Instrucțiunea *for* din C are următoarea formă generală:

```
for (expresie_1; expresie_2; expresie_3) instrucțiune;
```

Instrucțiunea *for* se execută astfel: se evaluează *expresie_1*; se evaluează *expresie_2* și, dacă este nulă, se încheie execuția lui *for*, altfel se execută *instrucțiune*, apoi se evaluează *expresie_3*. Se revine la evaluarea lui *expresie_2* ș.a.m.d.

Instrucțiunea *for* realizează structura repetitivă din figura 6.4 și poate fi înlocuită cu secvența:

```
expresie1;
while (expresie2)
{ instrucțiune;
  expresie3;}
```

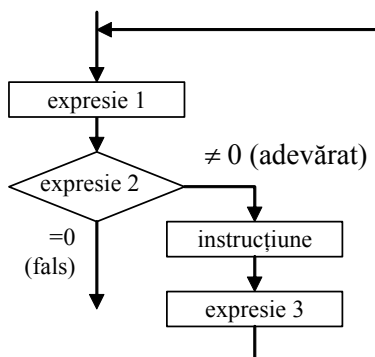

Figura 6.4 - Mecanismul de execuție a instrucțiunii *for* din C

Pentru a simula structura repetitivă cu numărător, se folosesc forme particulare pentru cele 3 expresii:

- *expresie_1* va fi expresia de inițializare: *contor=valoare inițială*;
- *expresie_2* controlează terminarea ciclului: *contor<valoare finală*;
- *expresie_3* realizează avansul contorului: *contor=contor+pas*.

Exemplu:

```
#include <stdio.h>
void main()
{ float i;
  for(i=0;i<10;i=i+1.5)
    printf("\n merge");}
```

În urma execuției programului, cuvîntul *merge* se va afișa de șapte ori ($[(10-0)/1.5]+1=6+1=7$).

Observație: *expresie_1*, *expresie_2* și *expresie_3* pot lipsi, instrucțiunea *for* astfel scrisă definind un ciclu infinit din care se poate ieși prin alte mijloace decît cele obișnuite.

Exemple:

1.a.

```
/*citirea elementelor unui vector*/
#include <stdio.h>
void main()
{ float v[20];
  int n,i;
  printf("\n Nr. de elemente:");
  scanf("%i",&n);
  for(i=0;i<n;i++)
  { printf("\n v[%i]=",i+1);
    scanf("%f",&v[i]);}
}
```

1.b.

```
/*citirea elementelor unui vector*/
#include <stdio.h>
void main()
{ float v[20];
  int n,i;
  printf("\n Nr. de elemente:");
  scanf("%i",&n);
  for(i=0;i<n;printf("\n v[%i]=",i+1),scanf("%f",&v[i]),i++);
}
```

2.

```
/*sortarea elementelor unui vector*/
#include <stdio.h>
void main()
{ float aux,v[20];
  int n,i;
  unsigned vb;
  printf("\n Nr. de elemente:");
  scanf("%i",&n);
  for(i=0;i<n;printf("\n v[%i]=",i+1),scanf("%f",&v[i]),i++);
  do{vb=0;
    for(i=0;i<n-1;i++)
      if(v[i]>v[i+1])
        {aux=v[i];
          v[i]=v[i+1];
          v[i+1]=aux;
          vb=1;}
    }
  while(vb==1);
  printf("\nVectorul sortat crescator:");
  for(i=0;i<n;printf("%6.2f",v[i]),i++);
  getch();}
```

6.4 Instrucțiuni de salt necondiționat și ieșire forțată din structuri

Instrucțiunile de salt necondiționat și ieșire forțată din structuri contravin principiilor programării structurate, dar pot fi utilizate în măsura în care, în aplicații complexe, ușurează munca programatorului.

Instrucțiunea **continue** se poate folosi numai în interiorul unui ciclu. Prin folosirea ei se abandonează iterația curentă și se trece la următoarea. Forma ei este:

```
continue;
```

Efectul instrucțiunii este:

- în interiorul instrucțiunilor *while* și *do-while*: se abandonează iterația curentă și se trece la evaluarea expresiei care controlează terminarea ciclului;
- în interiorul instrucțiunii *for*: se abandonează iterația curentă și se trece la evaluarea lui *expresie* 3.

Instrucțiunea **break** este folosită numai în interiorul unei instrucțiuni structurate și are ca efect terminarea imediată a execuției instrucțiunii respective.

goto este o instrucțiune de salt necondiționat moștenită din primele limbaje de programare, care nu foloseau principiile programării structurate. Forma generală este:

```
goto etichetă;
```

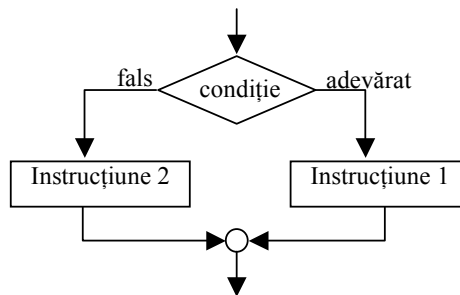
O etichetă este un identificator urmat de caracterul : (două puncte), după care urmează o instrucțiune. Rolul unei etichete este de a defini un punct de salt, către care se poate face trimitere prin instrucțiunea *goto*. Etichetele au valabilitate locală, în corpul funcției în care sînt definite. Din acest motiv, nu se poate face salt din corpul unei funcții la o instrucțiune aflată în altă funcție.

6.5 Studiul teoretic al structurilor fundamentale

Studiul instrucțiunilor executabile dintr-un limbaj de programare se poate face pornind de la teoria programării structurate. În cele ce urmează se va face o trecere în revistă a structurilor fundamentale și a modului de implementare a lor în Pascal și C.

1. Structura alternativă *if-then-else*

a. Structura fundamentală:

b. Pascal:

```
if condiție then instrucțiune1  
else instrucțiune2;
```

c. C:

```
if (expresie) instrucțiune1;  
else instrucțiune2;
```

d. Concluzii: atât limbajul Pascal cât și C implementează „natural” structura *if-then-else*; pot fi implementate ușor structurile *if-the* și *if-else*.

Temă: Vă propunem ca, în mod similar, să continuați studiul pentru următoarele structuri: *case-of*, *repetitivă condiționată anterior*, *repetitivă condiționată posterior*, *repetitivă cu numărător*. În cadrul studiului evidențiați apropierea implementării structurilor față de definirea lor teoretică. Care dintre limbajele Pascal și C implementează mai „natural” structurile fundamentale? Aveți o explicație?

7. Pointeri

Pointerul este un tip de dată predefinit, care are ca valoare adresa unei zone de memorie.

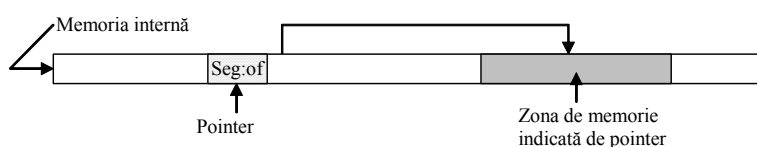

Figura 7.1 - Un pointer este adresa unei alte zone de memorie

Folosirea pointerilor prezintă următoarele avantaje:

- înlocuirea expresiilor cu indici – înmulțirile din formula de calcul a rangului se transformă în adunări și deplasări;
- posibilitatea alocării dinamice a memoriei;
- folosirea tipurilor procedurale de date;
- calculul adreselor.

În operațiile cu pointeri se folosesc următorii operatori specifici:

Operatori	C
Operator de <i>referențiere</i>	& (&nume)
Operator de <i>dereferențiere</i>	* (*nume sau tip*)

* => extrage conținutul zonei de memorie indicate de pointer;

& => extrage adresa unei variabile (creează o referință).

Cei doi operatori sînt echivalenți cu operatorii din Pascal @ (pentru &) și, respectiv, ^ (pentru *).

Cei doi operatori au efect invers: $*\&\text{nume} \Leftrightarrow \text{nume}$.

Exemplu: $*\&\text{nume}$ reprezintă: valoarea de la adresa variabilei *nume* (valoarea variabilei *nume*).

7.1 Declararea și inițializarea pointerilor

Fie `TIP` un tip de dată oarecare în limbajul C (inclusiv `void`). Declararea `TIP* nume;` este o declarație de pointer. `TIP*` este un nou tip de dată denumit *pointer spre* `TIP`, iar `nume` este o variabilă de tipul *pointer spre* `TIP`.

Exemple:

- `int* n;` \Rightarrow `n` este o variabilă de tip *pointer spre întreg*;
- `struct complex {a,b:real;}* x;` \Rightarrow `x` este o variabilă de tip *pointer spre o structură de tipul complex*;
- `void* p;` \Rightarrow `p` este o variabilă de tip *pointer spre void*; `p` poate primi ca valoare adresa unei zone de memorie de orice tip.

Dacă `TIP` este un tip oarecare (mai puțin `void`) atunci tipul `TIP*` este asemănător tipului *referință* din Pascal (este adresa unei zone de memorie de un tip cunoscut; operațiile care se pot efectua asupra zonei respective de memorie sînt definite de tipul acesteia). Dacă `TIP` este `void`, atunci `TIP*` este asemănător tipului *pointer* din Pascal (este adresa unei zone de memorie de tip necunoscut; deoarece nu se cunoaște tipul zonei de memorie, nu sînt definite operațiile care se pot efectua asupra ei).

Pentru pointerii din exemplele anterioare se rezervă în memoria principală (în segmentul de date) cîte o zonă de 4B în care se va memora o adresă (sub forma *segment:offset*).

Cînd variabila `nume` nu este inițializată prin declarație, primește implicit valoarea `NULL`, similară lui `NIL` din Pascal. La execuție, poate primi ca valoare adresa unei variabile de tipul `TIP` (numai de tipul `TIP`). Dacă `TIP` este `void`, atunci `nume` poate primi adresa oricărei variabile, de orice tip.

Exemple:

```
int* nume; int a; float b;
nume = &a;    =>este o atribuire corectă; nume are ca valoare adresa variabilei a.
nume = &b;    =>este o atribuire incorectă; nume poate primi ca valoare doar
                adresa unei variabile întregi.
```

```
void* nume;
int a; float b;
nume = &a;
nume = &b;    =>ambele atribuiri sînt corecte; nume poate primi ca valoare
                adresa oricărei variabile, de orice tip.
```

Inițializarea pointerilor se poate realiza ca în exemplul precedent sau, ca și pentru celelalte variabile, la declarație, astfel:

```
int a; int* nume=&a;
```

Se observă folosirea operatorului de referențiere & pentru a crea o referință către variabila *a*. La alocarea dinamică a memoriei se folosește o altă metodă pentru inițializarea unui pointer. Operatorul de dereferențiere se utilizează atât pentru definirea tipului pointer, cât și pentru referirea datelor de la adresa indicată de pointer.

Exemplu:

```
int a,b,c; int* nume;
void* nume2;
b=5;
nume=&a;
*nume=b;
c=*nume+b;
nume2=&b;
*(int*) nume2=10;
c=*(int*) nume2;
```

Se observă folosirea conversiei de tip (*typecasting*), atunci când se lucrează cu pointeri spre void (fără tip). Chiar dacă un pointer spre void poate primi ca valoare adresa unei variabile de orice tip, pentru a putea lucra cu ea, este necesară gestionarea corectă a tipului operanzilor.

7.2 Utilizarea pointerilor

7.2.1 Operații cu pointeri

Asupra pointerilor se pot efectua operații aritmetice. Fie secvența:

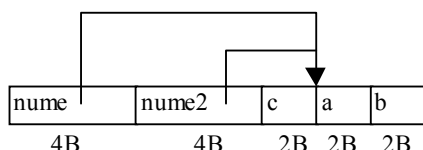
```
int *nume, *nume2, c, a, b; nume=&a; nume2=&a;
```

Incrementare/decrementare

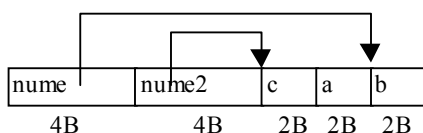
Dacă *nume* este pointer spre un tip *TIP*, prin incrementare/decrementare, valoarea lui *nume* se incrementează/decrementează cu numărul de octeți necesari pentru a memora o dată de tip *TIP*, adică cu `sizeof(TIP)`.

```
nume++      ⇔ nume are ca valoare o adresă care este incrementată și primește
valoarea nume+sizeof(int) (care este adresa lui b);
nume2--     ⇔ nume are ca valoare o adresă care este decrementată și primește
valoarea nume-typeof(int) (care este adresa lui c);
```


Situația inițială este următoarea:

După cele 2 operații:

Analog se execută operațiile ++nume și --nume.

Exemplu:

```
float v[20];  
float* p;  
int i;  
p=&v[i];      => i poate avea valori între 0 și 19
```

În urma atribuirii ++p sau p++, p va avea ca valoare adresa lui v[i] plus 4 octeți, adică adresa lui v[i+1].

Adunarea/scăderea unui întreg

În general, dacă p este un pointer spre un tip TIP, atunci când se adună un întreg n la pointerul p, rezultatul va fi tot un pointer spre TIP, care are ca valoare adresa memorată în p, la care se adună de n ori numărul de octeți necesari pentru a memora o dată de tip TIP, adică $n * \text{sizeof}(TIP)$. Asemănător se execută scăderea unui întreg dintr-un pointer.

$\text{nume} + n \Leftrightarrow \text{nume}$ primește valoarea $\text{nume} + n * \text{sizeof}(\text{int})$

$\text{nume} - n \Leftrightarrow \text{nume}$ primește valoarea $\text{nume} - n * \text{sizeof}(\text{int})$

Exemplu: fie p și q pointeri spre tipul float (float* p, *q). Presupunând că p a fost inițializat cu valoarea 0xffff:0x3450, în urma operației q=p+3, q primește valoarea 0xffff:0x345c (se adună 3*4 octeți). În urma operației q=p-2, q primește valoarea 0xffff:0x344a (se scad 2*4 octeți).

Operațiile descrise anterior se folosesc frecvent în lucrul cu masive.

Compararea a doi pointeri

Limbajul C permite compararea a doi pointeri într-o expresie, folosind oricare din operatorii relaționali (==, !=, <, >, <=, >=).

Rezultatul expresiei *nume op nume2* (unde *op* este unul din operatorii precizați anterior) este *adevărat* (nenul) sau *fals* (zero) după cum *nume* este egal, mai mare sau mai mic decât *nume2*. Doi pointeri sînt egali dacă adresele care constituie valorile lor sînt egale. Privind memoria internă liniară, începînd de la 0x0000:0x0000, un pointer *p* este mai mare decât altul *q*, dacă adresa pe care o conține *p* este mai îndepărtată de începutul memoriei decât adresa conținută de *q*.

Este permisă și compararea unui pointer cu o valoare constantă. Uzual se folosește comparația cu valoarea *NULL* pentru a verifica dacă pointerul a fost inițializat (un pointer neinițializat are valoarea *NULL*), folosind unul din operatorii *==* sau *!=*. Valoarea *NULL* este definită în *stdio.h* astfel: `#define NULL 0`

De multe ori se preferă comparația directă cu zero (*nume==0* sau *nume!=0*). În loc de *nume=0* se poate folosi expresia *nume*. Aceasta se interpretează astfel: dacă *nume* nu a fost inițializat, atunci are valoarea *NULL* (adică 0), deci expresia este falsă. În caz contrar valoarea expresiei este nenulă, deci adevărată. Asemănător se folosește expresia *!nume*.

Exemplu:

```
float* p,q,r,t;
float a,b;
p=&a; q=&b; r=&a;
a=5; b=7;
if(t) printf("Pointer initializat!\n");
    else printf("Pointer neinitializat!\n");
if(p==r) printf("Pointeri egali\n");
    else printf("Pointeri diferiti\n");
if(p>q) printf("%d\n",a);
    else printf("%d\n",b);
```

Pe ecran se va afișa:

```
Pointer neinitializat!
Pointeri egali
7
```

deoarece *t* are valoarea *NULL*, variabilele *p* și *r* au ca valoare adresa lui *a*, iar *q* conține adresa lui *b*, care este mai mare decât a lui *a* (datorită faptului că *a* a fost alocat primul).

Diferența a doi pointeri

Fie secvența:

```
int m[50], * a, * b;
a=&m[i]; b=&m[j];
```

unde *i* și *j* sînt întregi în intervalul [0..49]. Expresia *a-b* are valoarea *i-j*, interpretată ca distanța între adresele *a* și *b*, exprimată în zone de memorie de lungime *sizeof(int)*.

Valoarea unei expresii diferență se calculează astfel: se face diferența între cele două adrese (în octeți), apoi se împarte la dimensiunea tipului de dată referită de cei doi pointeri (tipul *int* în exemplul de mai sus – vezi figura 7.2). Cei doi pointeri trebuie să refere același tip de dată, altfel rezultatul nu are semnificație. Operația este utilă în lucrul cu masive.

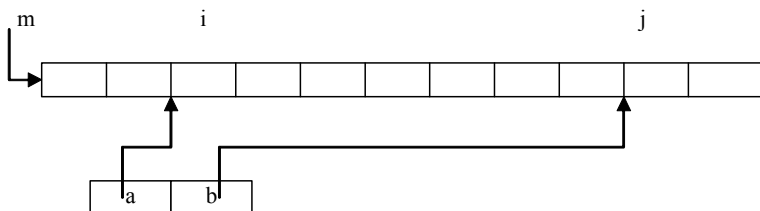

Figura 7.2 - Reprezentarea semnificației variabilelor din exemplul anterior

7.2.2 Legătura între pointeri și masive

În limbajul C numele unui masiv este un pointer către *tipul de dată al elementelor masivului*.

Pentru masive *unidimensionale*:

<code>int m[50];</code>	$\Leftrightarrow m$ are tipul <code>int*</code>
<code>int* p;</code>	$\Leftrightarrow p$ are tipul <code>int*</code>

Diferența constă în faptul că zona de memorie către care punctează *m* este rezervată la compilare (ceea ce nu se întâmplă în cazul pointerilor declarați ca atare). De aceea *m* nici nu poate primi valori în timpul execuției programului (nu se poate schimba adresa memorată în *m*). El memorează adresa primului element din masiv. Referirea unui element *m[i]* este echivalentă cu **(m+i)* – conținutul de la adresa *m+i*. Limbajul C nu face nici un fel de verificări în privința depășirii limitelor indicilor masivului, de aceea expresiile *m[500]* sau *m[-7]* vor fi considerate corecte de către compilator, existînd riscul unor erori logice. Este sarcina programatorului să se asigure că indicii nu vor depăși limitele.

Pentru masive *bidimensionale*:

`int m[50][50];` $\Leftrightarrow m$ are tipul `int**` (pointer la *pointer la int*, cu aceleași observații ca mai sus) și semnificația următoare: `m[i][j]` \Leftrightarrow **(*(i+m)+j)*. Deci, `m[i][j]` reprezintă conținutul de la adresa *j* plus conținutul de la adresa memorată în *i* plus *m*. Aceasta poate fi interpretată astfel: *m* este un pointer spre un vector de pointeri, fiecare element al vectorului fiind la rîndul lui un pointer spre o linie a matricei (un vector de elemente de tip *float*). În acest fel se alocă matricele în mod dinamic (figura 7.3).

Analog pot fi interpretate masivele cu mai multe dimensiuni.

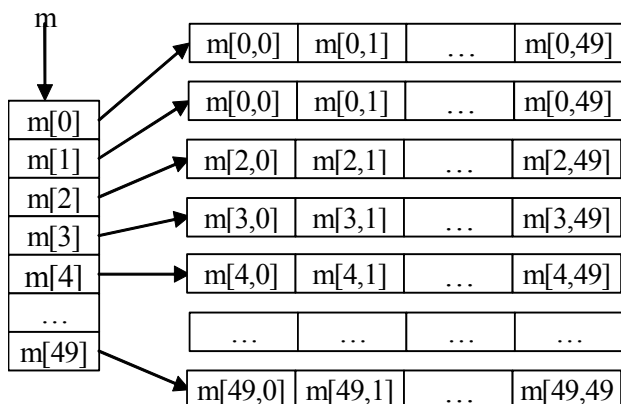

Figura7.3 - Reprezentarea modului de alocare dinamică a spațiului necesar pentru memorarea unei matrice 50x50

Example:

- un masiv cu trei dimensiuni *float m[10][10][10]* poate fi interpretat ca un pointer spre un vector de pointeri spre matrice; *m* are tipul *float**** (pointer la pointer la pointer spre tipul *float*).
- un masiv cu *n* dimensiuni este tratat ca un pointer spre un vector de pointeri către masive cu *n-1* dimensiuni.

Pentru a lucra cu elementele unei matrice se poate folosi adresarea indexată (*m[i]* pentru vectori sau *m[i][j]* pentru matrice) sau adresarea elementelor prin pointeri (**(m+i)* pentru vectori sau **(*(m+i)+j)* pentru matrice etc). De asemenea, se poate declara un pointer inițializat cu adresa de început a masivului, iar elementele masivului să fie referite prin intermediul acestui pointer.

Example: `float* v[10]; float* p;
p=v;`

După atribuire, pointerul *p* conține adresa de început a masivului și poate fi folosit pentru referirea elementelor masivului. De exemplu, *v[3]* și *p[3]* referă aceeași zonă de memorie.

Să se scrie secvența de program care citește de la tastatură elementele unei matrice, folosind un pointer pentru adresarea elementelor matricei.

```
int m,n;
float a[10][10];
printf("Nr. linii:\n"); scanf("%d", &m);
printf("Nr. coloane:\n"); scanf("%d", &n);
for(i=0;i<m;i++)
    for(j=0;j<n;j++)
        {printf("a(%d,%d)= ",i,j);
         scanf("%f", *(m+i)+j );} /* *(m+i)+j este un
pointer, care conține adresa lui a[i][j] */
```

Observație: în funcția *scanf* trebuie transmise adrese; în cazul exemplului anterior se putea scrie `&* (* (m+i) +j)`, și, reducând, rezultă `* (m+i) +j`.

7.2.3 Simularea transmiterii parametrilor prin adresă

Limbajul C permite transmiterea parametrilor numai prin valoare (la apelul subprogramelor se copiază în stivă valoarea parametrului real și subprogramul lucrează cu această copie). Subprogramul nu poate modifica valoarea parametrului din apelator (**D**).

Dacă parametrul formal este un masiv, el este de fapt un pointer (adresa de început a masivului). Folosind această proprietate, se pot modifica valorile elementelor masivului, iar modificările se vor propaga în blocul apelator, deoarece valoarea care se copiază în stivă este adresa de început a masivului; masivul rămîne în memoria principală și poate fi modificat prin intermediul adresei sale de început. Astfel se poate simula transmiterea parametrilor prin adresă folosind pointerii. Subprogramul poate modifica valori care să se propage în apelator. În acest scop se transmite ca parametru un pointer spre variabila cu care trebuie să lucreze subprogramul apelat, care va lucra în mod explicit cu pointerul. Un exemplu în acest sens este funcția de citire a datelor de la tastatură. Parametrii acestei funcții sînt adresele variabilelor ale căror valori trebuie citite.

Exemplu:

1. Fie un subprogram care calculează suma elementelor unui vector *v* de lungime *n*.

```
void suma(float s, float v[], int n);
{ int i;
  for(s=0,i=0;i<n;i++)
    s+=v[i]; }
```

Subprogramul *suma* calculează suma elementelor vectorului, dar nu poate fi folosit de apelator deoarece valoarea sumei este cunoscută numai în interiorul funcției (parametrul *s* a fost transmis prin valoare). În apelator valoarea variabilei corespunzătoare parametrului formal *s* nu va fi modificată. Pentru ca subprogramul să fie utilizabil, trebuie ca parametrul *s* să fie un pointer spre variabila în care se va memora suma elementelor vectorului:

```
void suma(float* s, float v[], int n)
{int i;
  for(s=0,i=0;i<n;i++) *s+=v[i]; }
```

La apelul funcției, primul parametru actual este adresa variabilei în care se memorează suma:

```
void main()
{ float x, m[20];   int n;
  //...
  suma(&x, m, n);
  //...}
```

2. Să se realizeze un subprogram care citește de la tastatură o valoare întreagă care aparține unui interval dat.

```
void citire(int a, int b, int* x)
{do
    printf("Introduceti numarul: ");
    scanf("%d", x);
    until ((*x>=a) && (*x<=b));}
```

7.2.4 Alocarea dinamică a memoriei

Pentru a memora o valoare de un anumit tip în *heap* este necesar să se declare un pointer către acel tip de dată, apoi să se rezerve memoria necesară (**A**). Pentru a rezerva spațiu în heap se folosește funcția standard:

```
void* malloc(unsigned n);
```

Funcția rezervă o zonă de n octeți în heap și returnează adresa acesteia. Deoarece funcția returnează pointer spre void este necesară conversia spre tipul dorit, astfel:

```
int* nume;
nume=(int *) malloc(sizeof(int)); ⇔ rezervă în heap spațiu
pentru o valoare de tip întreg.
```

Eliberarea unei zone de memorie rezervate anterior se face prin funcția standard:

```
void free(void* p);
```

Funcția primește ca parametru un pointer (indiferent de tip) spre zona de memorie pe care trebuie să o elibereze.

Limbajul C oferă posibilitatea de a alocă contiguu zone de memorie pentru mai multe date de același tip (**D**), prin funcția standard:

```
void* calloc(unsigned nr_elem, unsigned dim_elem);
```

Funcția *calloc* rezervă o zonă contiguă de memorie pentru mai multe elemente de același tip, întorcând un pointer spre zona respectivă.

```
int* masiv;
masiv=(int*)calloc(50,sizeof(int)); ⇔ rezervă spațiu de
memorie pentru un vector cu 50 de elemente întregi.
```

Există și o variantă a lui *malloc* care returnează în mod explicit un pointer “îndepătat” (far):

```
void* farmalloc(unsigned long n);
```

Pentru eliberarea unei zone de memorie rezervate prin *faralloc* se folosește funcția standard:

```
void farfree(void* p);
```

Exemple:

1. Alocarea de spațiu în heap pentru o matrice.

```
int** m;
int n,p;
/* se alocă spațiu pentru vectorul cu adresele celor n
linii ale matricei */
m=(int**)malloc(m*sizeof(int*));
for(int i=0;i<m;i++)
    /*se alocă spațiu pentru fiecare linie a matricei,
    câte p elemente*/
    m[i]=(int*)malloc(n*sizeof(int));
```

2. Să se scrie un subprogram pentru citirea de la tastatură a dimensiunii și elementelor unui vector memorat în heap.

```
void cit_vect(int *n, float *vec)
{ int i;
  printf("Nr. elemente: ");
  scanf("%d ", n);
  v=(float*)malloc(n*sizeof(int));
  for(i=0;i<*n;i++)
  { printf("v(%d)= ",i);
    scanf("%f",&v[i]);}
```

3. Să se scrie o funcție care să citească cel mult n numere întregi și le păstreze în zona de memorie a cărei adresă de început este dată printr-un pointer. Funcția returnează numărul valorilor citite.

```
int cit_nr(int n, int* p)
{ int nr, i;
  int* q=p+n; // q este adresa unde se termina zona
               //rezervata pentru cele n numere
  i=0;
  while(p<q) //cit timp nu s-au citit n numere
  { printf("Numarul %d= ", i);
    if(scanf("%d", &nr)!=1) break; //in caz de eroare la citire
                                   //se termina ciclul
    *p=nr; p++; }
  return(i);}
```

7.2.5 Pointeri spre funcții

În limbajul C, numele unei funcții este un pointer care indică adresa de memorie unde începe codul executabil al funcției. Aceasta permite transmiterea funcțiilor ca parametri în subprograme, precum și lucrul cu tabele de funcții. În acest scop trebuie parcurse următoarele etape:

a. Declararea unei variabile de tip procedural (pointer spre funcție):

```
tip_rezultat (*nume_var)(lista_parametri_formali);
```

unde *nume_var* este o variabilă de tip procedural și are tipul *pointer spre funcție* cu parametrii *lista_parametri_formali* și care returnează o valoare de tipul *tip_rezultat*. Lui *nume_var* i se poate atribui ca valoare doar numele unei funcții de prototip:

```
tip_rezultat nume_f(lista_parametrilor_formali);
```

b. Descrierea funcției care utilizează parametrii procedurali:

```
void                                     f(...,tip_rezultat  
(*nume)(lista_parametrilor_formali),...)  
{ tip_rezultat x;  
  ...  
  x=(*nume)(lista_parametrilor_acuali); ...}
```

unde *nume* este parametrul formal de tip procedural.

c. Apelul funcției cu parametri procedurali:

```
tip_rezultat nume_functie(lista_parametrilor_formali)  
{ ... }  
void main()  
{ ...  
  f(..., nume_functie, ...); }
```

Exemplu: Fie o funcție care efectuează o prelucrare asupra unui vector. Nu se cunoaște apriori tipul prelucrării, aceasta fiind descrisă de o altă funcție, primită ca parametru. Pot exista mai multe funcții care descriu prelucrări diferite asupra unui vector și oricare din ele poate fi transmisă ca parametru.

```
float suma(float *v, int n)  
{ for(int i=0, float s=0; i<n; i++)  
  s+=v[i];  
  return(s);}
```

```
float media(float *v, int n)
{ for(int i=0, float m=0; i<n; i++)
    m+=v[i];
  m/=n;
  return(m); }

void functie( float vec[],int dim,float(* prelucrare)(float*, int))
{printf("Rezultatul prelucrării este: %5.2f\n", (*prelucrare)(vec,dim));
}
```

Apelul se realizează prin transmiterea ca parametru real a funcției potrivite prelucrării dorite.

```
void main()
{ float tab[10]; int m,i;
  printf("Numarul de elemente(<10): ");
  scanf("%d ", &m);
  for(i=0,i<m;i++)
    {printf("a(%d)=",i);
     scanf("%f",&tab[i]);}
  printf("Se calculeaza suma elementelor...\n"); functie(tab, m,
suma);
  printf("Se calculeaza media elementelor...\n");
  functie(tab, m, media);
  return;}
```

Lucrul cu pointeri spre funcții va fi aprofundat în capitolul *Subprograme*.

7.2.6 Detalii despre modificatorul const

În limbajul C constantele simbolice se declară prin directiva de preprocesare *#define*. O altă posibilitate de lucru cu constante este inițializarea unei variabile cu o valoare și interzicerea modificării valorii acesteia. În acest scop se folosește modificatorul *const*. Sînt permise următoarele forme de utilizare a acestuia:

a) tip const nume = valoare; sau
 const tip nume = valoare;

Declarația este echivalentă cu `tip nume=valoare`, dar, în plus, nu permite modificarea valorii lui *nume* printr-o expresie de atribuire *nume = valoare_noua*; Față de o constantă simbolică, în acest caz se rezervă spațiu de memorie în care se înscrie valoarea constantei (constantă obiect).

b) `tip const* nume = valoare; sau`
 `const tip* nume = valoare;`

Prin această declarație se definește un pointer spre o zonă cu valoare constantă. Nu este permisă atribuirea de genul `*nume=valoare_noua`, dar se poate ca variabilei `nume` să i se atribuiască o adresă (de exemplu, `nume = p`, unde `p` este un pointer spre `tip`). Pentru a modifica valoarea înscrisă în memorie la adresa memorată de pointerul `nume` se poate folosi totuși un alt pointer:

```
tip *t;
t=nume;
*t=valoare_noua;
```

c) `const tip* nume;`

Construcția se folosește la declararea parametrilor formali, pentru a împiedica modificarea lor în corpul subprogramelor, în cazul în care apelatorul are nevoie de valorile inițiale.

7.2.7 Tratarea parametrilor din linia de comandă

În linia de comandă a unui program pot să apară parametri (sau argumente). Aceștia sînt șiruri de caractere despărțite prin spații. Programul poate accesa aceste argumente prin intermediul parametrilor predefiniți ai funcției `main`:

```
void main(int argc, char* argv[])
```

unde `argc` conține numărul de parametri ai programului, incrementat cu 1.

Exemplu: Dacă programul nu are nici un parametru, `argc` are valoarea 1, dacă programul are doi parametri, `argc` are valoarea 3 etc.

Variabila `argv` este un vector de pointeri care conține adresele de memorie unde s-au stocat șirurile de caractere care constituie parametrii programului. Primul șir (`argv[0]`) conține identificatorul fișierului (inclusiv calea completă) care memorează programul executabil. Următoarele șiruri conțin parametrii în ordinea în care au apărut în linia de comandă (parametrii în linia de comandă sînt șiruri de caractere separate prin spații). Interpretarea acestor parametri cade în sarcina programului.

Exemplu: Să se scrie un program care afișează parametrii din linia de comandă.

```
#include<stdio.h>
main(int argc, char *argv[])
{ int i;
  printf("Fisierul executabil: %s\n", argv[0]);
  for(i=1;i<argc;i++)
    printf("Parametrul nr. %d: %s\n",i, argv[i]);}
```

8. Subprograme

8.1 Generalități

Conform teoriei programării, subprogramele sînt clasificate în:

- *funcții*, care returnează un singur rezultat prin “numele” funcției și oricîte prin parametri de ieșire;
- *proceduri*, care returnează oricîte rezultate, prin intermediul parametrilor de ieșire.

Un program C este un ansamblu de *funcții* care realizează activități bine definite. Există o funcție, numită *main()*, care este apelată la lansarea în execuție a programului.

Subprogramele C sînt, în mod nativ, funcții. Pot fi construite subprograme care nu returnează nici un rezultat prin numele lor, comportîndu-se ca o procedură (conform definiției din teorie).

Sistemele C au colecții de “biblioteci” care conțin funcții standard (**A**). Textul sursă al unui program C poate fi partiționat în mai multe fișiere. Fiecare fișier constă dintr-un set de funcții și declarații globale. Fișierele care constituie partiția pot fi compilate și, eventual, testate separat, dar numai unul va conține funcția *main()*.

8.2 Construirea și apelul subprogramelor

Funcțiile C sînt formate din antet și un corp. *Antetul* are forma:

```
tip nume([lista-parametri-formali])
```

unde:

- *tip* poate fi un tip simplu de dată. Dacă lipsește, este considerat tipul implicit (*int* pentru unele compilatoare, *void* pentru altele);
-

- *nume* este un identificator care reprezintă numele funcției;
- *lista-parametrilor-formali* conține parametrii formali sub forma:

```
[tip1 identificator1[,tip2 identificator[,tip3 identificator ...]]]
```

Parametrii sînt separați prin virgulă. La limită, lista poate fi vidă. Pentru fiecare parametru trebuie specificat tipul, chiar dacă mai mulți parametri sînt de același tip. Nu este posibilă definirea de liste de parametri cu același tip, ca în Pascal.

Pentru funcțiile care nu întorc o valoare prin numele lor, tipul funcției va fi *void* sau va fi omis.

Corpul este o instrucțiune compusă: conține declarațiile locale și instrucțiunile executabile care implementează algoritmul. Corpul funcției se execută pînă la executarea ultimei instrucțiuni sau pînă la executarea instrucțiunii *return*. Forma ei generală este:

```
return(expresie); sau  
return expresie; sau  
return;
```

Prima și a doua formă sînt folosite în cazul funcțiilor care returnează o valoare prin numele lor. Prin executarea acestei instrucțiuni se evaluează expresia, valoarea sa este atribuită funcției și se încheie execuția funcției. A treia formă este folosită în cazul funcțiilor care nu returnează nici o valoare prin numele lor (poate chiar să lipsească). Dacă este prezentă, efectul ei este încheierea execuției funcției.

Tipul expresiei din instrucțiunea *return* trebuie să coincidă cu tipul funcției.

În limbajul C nu este admisă imbricarea (**D**) (definirea unui subprogram în cadrul altui subprogram) și nu sînt permise salturi cu instrucțiunea *goto* în afara subprogramului.

Declararea unui subprogram apare, în cadrul fișierului sursă, înaintea primului apel (**A**). Există cazuri particulare în care fie funcțiile se apelează unele pe altele (de exemplu, cazul recursivității mutuale), fie definiția nu se află în fișierul sursă. Pentru a oferi compilatorului posibilitatea să efectueze verificarea validității apelurilor, sînt prevăzute declarații ale subprogramelor fără definire. Aceste declarații se numesc *prototipuri* și apar în afara oricărui corp de funcție. Sintaxa generală este:

```
tip nume ([lista-parametri-formali]);
```

Prototipul este de fapt un antet de funcție după care se scrie caracterul ; (punct și virgulă). Numele parametrilor pot lipsi, fiind suficientă specificarea tipurilor lor. Folosirea prototipurilor este asemănătoare cu utilizarea clauzei *forward* din *Pascal*. Prototipul trebuie inserat în program înaintea primului apel al funcției. Domeniul de valabilitate a declarației unui subprogram este limitat la partea care urmează declarației din fișierul sursă.

Subprograme

Prototipurile funcțiilor standard se află în fișiere *header* (cu extensia *.h*). Utilizarea unei funcții din bibliotecă impune includerea fișierului asociat, cu directiva *#include*.

Fiind funcții, subprogramele C se apelează ca operanzi în expresii, prin numele funcției urmate de lista parametrilor reali. Expresia care conține apelul poate la limită să conțină un singur operand și chiar să fie o instrucțiune de tip expresie (vezi capitolul *Operatori și expresii*). În aceste cazuri valoarea returnată de funcție se pierde, nefiind folosită în nici un fel.

Exemple: Să se scrie o funcție care calculează cel mai mare divizor comun dintre două numere întregi nenule, utilizând algoritmul lui Euclid și un apelant pentru testare.

```
#include <stdio.h>
/*definirea functiei cmmdc*/
int cmmdc(int a, int b)
{ int r,d=a,i=b;
  do {r=d%i;
      d=i; i=r;}
  while(r<>0);
  return i;}

void main()
{ int n1,n2;
  printf("Numerele pentru care se va calcula cmmdc:");
  scanf("%d%d",&n1,&n2);
  if(n1&& n2) printf("\ncmmdc=%d",cmmdc(n1,n2));
  else printf("Numerele nu sînt nenule!");}
```

Același exemplu folosind prototip pentru funcția *cmmdc*:

```
#include <stdio.h>
/* prototipul functiei cmmdc*/
int cmmdc(int, int);

void main()
{ int n1,n2;
  printf("Numerele pentru care se va calcula cmmdc:");
  scanf("%d%d",&n1,&n2);
  if(n1&& n2) printf("\ncmmdc=%d",cmmdc(n1,n2));
  else printf("Numerele nu sînt nenule! ");}

/*definirea functiei cmmdc*/
int cmmdc(int a, int b)
{ int r,d=a,i=b;
  do {r=d%i;
      d=i; i=r;}
  while(r<>0);
  return i;}
```

8.3 Transferul datelor între apelant și apelat

În practica programării, s-au conturat două posibilități de transfer al datelor între apelant și apelat: prin parametri și prin variabile globale. Prin utilizarea variabilelor globale nu se face un transfer propriu-zis, ci se folosesc în comun anumite zone de memorie.

8.3.1 Transferul prin parametri

Principal, transferul se poate face prin valoare sau prin adresă. În limbajul C este implementat numai *transferul prin valoare* (valoarea parametrului real este copiată în stivă, iar subprogramul lucrează numai cu această copie). Operațiile efectuate asupra unui parametru formal scalar (care nu este masiv) nu modifică, la ieșirea din subprogram, parametrul real corespunzător.

Transferul valorii este însoțit de eventuale conversii de tip, realizate pe baza informațiilor de care dispune compilatorul despre subprogram. Dacă prototipul precede apelul subprogramului și nu există o sublistă variabilă de parametri, conversiile se fac similar atribuirilor.

Exemplu:

```
tip_returnat nume(tip_parametru p); ⇔ p este transferat prin valoare
```

Folosind transferul prin valoare se pot transmite numai parametri de intrare în subprogram. Pentru a putea folosi parametri de ieșire trebuie *simulat transferul prin adresă*. În acest scop, se vor efectua explicit operațiile care se fac automat la transferul prin adresă din alte limbaje: se transmite ca parametru adresă parametrului real, iar în subprogram se lucrează cu indirectare.

Exemplu:

```
tip_returnat nume(tip_parametru *p); ⇔ p este transferat prin valoare,  
el este adresa parametrului real.
```

Pentru parametrii de tip masiv, simularea transferului prin adresă se face în mod implicit, datorită modului de construire a masivelor în C: numele masivului este un pointer. La apel, în stivă se va transfera adresa masivului, iar referirea elementelor se face automat prin calcul de adrese (vezi capitolul *Pointeri*). Următoarele prototipuri sînt echivalente:

```
tip_returnat nume1(float v[], int n);  
tip_returnat nume2(float *v, int n);
```

Subprograme

Exemple:

1. Să se calculeze produsul scalar dintre doi vectori.

a) rezultatul se întoarce prin numele funcției:

```
float ps(float x[], float y[], int n)
{ int i,prod=0;
  for(i=0;i<n;prod+=x[i]*y[i++]);
  return prod;}
```

Apelul se realizează astfel:

```
float a[30],b[30];
int dimensiune;
.....
printf("Produsul scalar al vectorilor a si b este:%f",
      ps(a,b,dimensiune));
```

b) rezultatul se întoarce prin parametru de ieșire:

```
void ps(float x[], float y[], int n, float *prod)
{ int i;
  *prod=0;
  for(i=0;i<n; (*prod)+=x[i]*y[i++]);}
```

Apelul se realizează astfel:

```
float a[30],b[30],produs_scalar;
int dimensiune;
ps(a,b,dimensiune,&produs_scalar);
printf("Produsul scalar al vectorilor a si b este:%f",
      produs_scalar);
```

2. Să se calculeze elementul maxim dintr-un vector și pozițiile tuturor aparițiilor acestuia (*v*, *n* sînt parametri de intrare; *max*, *nr_ap*, *poz* sînt parametri de ieșire).

```
void maxim(float v[],int n,float *max,int *nr_ap,int
poz[])
{ int i;
  for(*max=v[0],i=1;i<n;i++)
    if(*max<v[i])
      {*nr_ap=1;poz[0]=i; max=v[i];}
    else if(*max==v[i])poz[*nr_ap++]=i;}
```

Apelul se realizează astfel:

```
float a[30],el_max;
int dimensiune,nr_aparitii,pozitii[30];
maxim(a,dimensiune,&max,&nr_aparitii,pozitii);
```

Antetul subprogramului este echivalent cu construcția

```
void maxim(float *v, int n, float *max, int *nr_ap, int *poz)
```

pentru care corpul subprogramului este același.

3. Să se calculeze produsul a două matrice.

```
void produs(float a[][10], float b[][20], float c[][20], int m,
            int n, int p)
{ int i, j, k;
  for(i=0; i<m; i++)
    for(j=0; j<p; j++)
      for(k=0; k<n; k++) c[i][j] += a[i][k] * b[k][j]; }
```

Observație: Deși un tablou nu poate fi returnat ca tip masiv prin numele unei funcții, se pot scrie funcții care returnează prin nume un tablou ca pointer – deoarece numele tabloului este echivalent în C cu adresa sa (pointer la începutul masivului). Unui astfel de masiv i se alocă memorie în funcția care îl calculează. Numele său este returnat ca pointer la primul element al tabloului.

Exemple:

1. Să se calculeze produsul dintre o matrice și un vector.

```
#include<malloc.h>
.....
float * prod(float a[][30], float v[], int m, int n)
{ float *p; int i, j;
  p=(float *) malloc(sizeof(float)*m);
  for(i=0; i<m; i++)
    for(j=0; j<n; j++) p[i] += a[i][j] * v[j];
  return p; }
```

Apelul se realizează astfel:

a)

```
float a[20][30], b[30], *c;
int m, n;
.....
c=prod(a, b, m, n);
```

Cu vectorul c se lucrează în modul obișnuit: elementele se referă prin indexare (c[i], i=0..m).

b)

```
float a[20][30], b[30];
int m, n;
.....
```

Subprograme

Se lucrează cu „vectorul” $prod(a,b,m,n)$ – elementele sale se referă ca $prod(a,b,m,n)[i]$, $i=0..m$. Atenție: la fiecare referire de element se apelează și se execută funcția, ceea ce duce la consum mare și inutil de resurse. Este preferabilă prima variantă.

2. Să se realizeze un program C pentru ridicarea unei matrice la o putere. Pentru aceasta se folosesc două funcții care returnează, prin pointeri, produsul a două matrice (*înmulțire*), respectiv ridicarea unei matrice la o putere (*putere*).

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
#include<alloc.h>

float** inmultire(float **a,float **b,int n)
{ int i,j,k; float **c;
  c=(float **)malloc(n*sizeof(float *));
  for(i=0;i<n;i++)
    *(c+i)=(float *)malloc(n*sizeof(float));
  for(i=0;i<n;i++)
    for(j=0;j<n;j++)
      for(k=0;k<n;k++)c[i][j]+=a[i][k]*b[k][j];
  return c;}

float** putere(float **a,int p,int n)
{ float **c,**ap;int l,m,i;
  ap=(float **)malloc(n*sizeof(float *));
  for(i=0;i<n;i++)
    *(ap+i)=(float *)malloc(n*sizeof(float));
  for(l=0;l<n;l++)
    for(m=0;m<n;m++)ap[l][m]=a[l][m];
  for(i=0;i<p-1;i++)
    {c=inmultire(a,ap,n);
     for(l=0;l<n;l++)
       for(m=0;m<n;m++)ap[l][m]=c[l][m];}
  return ap;}

void main()
{ int i,j,p,n,l,m; float **a,**ap,f;
  clrscr();
  printf("\n n=");
  scanf("%i",&n);
  a=(float **)malloc(n*sizeof(float *));
  for(i=0;i<n;i++)
    *(a+i)=(float *)malloc(n*sizeof(float));
  for(i=0;i<n;i++)
    for(j=0;j<n;j++)
      {scanf("%f",&f);
       *(*a+i)+j=f;}
  scanf("%i",&p);
  ap=putere(a,p,n);
  for(i=0;i<n;i++)
    {for(j=0;j<n;j++)
      printf("%f ",*((*ap+i)+j));
      printf("\n");}
  getch();}
```

8.3.2 Transferul prin variabile globale

Variabilele *globale* se declară în afara funcțiilor, inclusiv în afara rădăcinii. Ele pot fi referite din orice alte funcții, inclusiv din rădăcină. De aceea, schimbul de valori între apelant și apelat se poate realiza prin intermediul lor. Variabilele declarate într-o funcție se numesc *locale* (din clasa *automatic*) și pot fi referite numai din funcția respectivă. Domeniul de valabilitate a unei variabile locale este *blocul* (funcția sau instrucțiunea compusă) în care a fost definită.

Exemplu:

```
#include <stdio.h>
int a;
float z(char b)
{ int b;
  .....}
main()
{ int c;
  .....
  { /* instrucțiunea compusa r */
    int d;
    .....}
}
```

Domeniile de valabilitate a referirilor variabilelor declarate sînt: *b* poate fi referit doar în funcția *z*; *c* poate fi referit doar în funcția *main*; *d* poate fi referit doar în instrucțiunea compusă *r*; *a* este globală și poate fi referită de oriunde.

8.4 Pointeri spre funcții

Limbajul C permite lucrul cu variabile de tip pointer, care conțin adresa de început a unei funcții (a codului său executabil). Aceste variabile permit transferul adresei funcției asociate ca parametru, precum și apelul funcției prin intermediul pointer-ului său.

Următoarea declarație definește *pointer_f* ca pointer spre funcția cu rezultatul *tip_returnat* și parametrii *parametri*.

```
tip_returnat (*pointer_f) ([parametri])
```

Observație: Nu trebuie să se confunde un pointer la o funcție cu o funcție care are ca rezultat un pointer, cu sintaxa de forma `tip_returnat *pointer_f([parametri])`.

Subprograme

Adresa unei funcții se obține prin simpla specificare a identificatorului acesteia (fără specificarea parametrilor sau parantezelor) și poate fi atribuită unui pointer spre funcție cu rezultat și parametri compatibili. Pointerul poate fi folosit ulterior pentru apelul funcției sau transmis ca parametru real în apelul unui subprogram care conține, în lista parametrilor formali, un pointer la un prototip de funcție compatibilă.

Exemple:

1. Să se aproximeze soluția unei ecuații de forma $f(x)=0$ prin metoda biseției.

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
#include<math.h>
/*prototipul functiei bisectie*/
void bisectie(float,float,float (*f) (float),float,long,int *,float
*);

/*prototipul functiei pentru care se aplica metoda bisectiei*/
float fct(float);

/* functia principala*/
void main()
{ float a,b,eps,x;
  int cod;long n;
  float (*functie) (float);
  clrscr();
  printf("Introduceti capetele intervalului:");
  scanf("%f%f",&a,&b);
  printf("\nEroarea admisa:");
  scanf("%f",&eps);
  printf("\nNumarul maxim de termeni construiti:");
  scanf("%li",&n);
  functie=fct;
  bisectie(a,b,functie,eps,n,&cod,&x);
  if(!cod)printf("\nNu se poate calcula solutia aproximativa");
  else printf("\n Solutia aproximativa este: %f",x);}

/*descrierea functiei pentru care se aplica metoda bisectiei*/
float fct(float x)
{ return x*x*x-3*x+14;}

/*functia ce implementeaza metoda bisectiei*/
void bisectie(float a,float b,float (*f) (float),float eps,long n,
             int *cod,float *x)
{ int gata=0;
  long c;
  for(c=0; (c<n)&&!gata;c++)
  { *x=(a+b)/2;
    gata=fabs(*x-a)<eps;
    if (( *f) (*x) * (*f) (a)<0)b=*x;
    else a=*x;}
  *cod=gata;}
```

2. Să se sorteze un șir cu elemente de un tip neprecizat, dar pe care se poate defini o relație de ordine (de exemplu numeric, șir de caractere, caracter).

Metoda aleasă spre exemplificare este sortarea prin selecție directă. Un subprogram de sortare care să nu depindă de tipul elementelor și de criteriul de sortare considerat trebuie să aibă ca parametri formali:

- vectorul de sortat, ca pointer la tipul *void*, asigurându-se astfel posibilitatea realizării operației de schimbare a tipului ("cast") în funcție de necesitățile ulterioare (la momentul apelului se poate realiza modificarea tipului **void* în **tip_element*, unde *tip_element* reprezintă tipul elementelor vectorului de sortat);
- dimensiunea vectorului de sortat și numărul de octeți din reprezentarea tipului elementelor vectorului;
- pointerul la o funcție de comparare, cu argumente de tip **void*, care să permită la apel atât schimbarea de tip, cât și descrierea efectivă a relației de ordine.

Cum tipul elementelor vectorului nu este cunoscut la momentul descrierii procedurii de sortare, operația de atribuire nu poate fi folosită, ea fiind înlocuită de o funcție de copiere a unui număr prestabilit de octeți, de la o adresă sursă la una destinație. O astfel de funcție există în biblioteca *mem.h*, sintaxa ei fiind:

```
void *memmove(void *destinație, const void *sursă, unsigned
n)
```

Pentru accesarea elementului de rang *i* din vector se folosește formula *v+i*nr_octeti*. Fișierul sursă care conține funcția de sortare descrisă anterior este:

```
//fișier exp_tip.cpp
#include <mem.h>
#include<malloc.h>
int compara(const void *x, const void *y);
void sort(void *v, int n, int dim,
        int (*compara)(const void *x,const void *y))
{ int i,j;
  void *aux;
  aux=malloc(dim);
  for(i=0;i<n-1;i++)
    for(j=i+1;j<n;j++)
      if ((*compara)((char*)v+dim*i, (char*)v+dim*j))
        {memmove(aux, (char*)v+dim*i, dim);
         memmove((char*)v+dim*i, (char*)v+dim*j, dim);
         memmove((char*)v+dim*j, aux, dim);}
  free(aux);}
```

Exemplu de apel pentru un vector de numere reale:

```
#include <stdio.h>
#include<conio.h>
#include "exp_tip.cpp"
```

Subprograme

```
int compara(const void *a, const void *b)
{ if(*(float *)a>*(float *)b)return 1;
  else return 0;}
void main()
{ float vect[20]; int n,i;
  clrscr();
  printf("Dimensiunea vectorului:");scanf("%d",&n);
  printf("\nElementele:");
  for(i=0;i<n;i++) scanf("%f",&vect[i]);
  sort(vect,n,sizeof(float),compara);
  printf("\nElementele sortate:");
  for(i=0;i<n;i++) printf("\n%f",vect[i]);
  getch();}
```

Exemplu de apel pentru un vector de cuvinte:

```
#include <stdio.h>
#include <string.h>
#include<conio.h>
#include "exp_tip.cpp"
int compara(const void *a, const void *b)
{ if(strcmp((char *)a, (char *)b)>0)return 1;
  else return 0;}

void main()
{ typedef char cuvant[10];
  cuvant vect[20];
  int n;
  clrscr();
  printf("Dimensiunea vectorului de cuvinte:");
  scanf("%d",&n);
  printf("\nCuvintele:");
  for(int i=0;i<n;i++)scanf("%s",&vect[i]);
  sort(vect,n,10,compara);
  printf("\nCuvintele sortate:");
  for(i=0;i<n;i++)printf("\n%s",vect[i]);
  getch();}
```

8.5 Funcții cu număr variabil de parametri

Bibliotecile limbajului C conțin subprograme standard cu număr variabil de parametri (**A**). Spre deosebire de limbajul Pascal, limbajul C permite definirea funcțiilor utilizator cu număr variabil de parametri, prin utilizarea unui set de macrodefiniții, declarate în biblioteca *stdarg.h*, care permit accesul la lista de parametri.

Fișierul *stdarg.h* declară tipul *va_list* și funcțiile *va_start*, *va_arg* și *va_end*, în care:

- *va_list* este un pointer către lista de parametri. În funcția utilizator corespunzătoare trebuie declarată o variabilă (numită în continuare *plist*) de acest tip, care va permite adresarea parametrilor;

- *va_start* inițializează variabila *ptlist* cu adresa primului parametru din sublista variabilă. Prototipul acestei funcții este:

```
void va_start(va_list ptlist, ultim)
```

unde *ultim* reprezintă numele ultimului parametru din sublista variabilă. În unele situații (vezi exemplele), se transferă în acest parametru numărul de variabile trimise.

- *va_arg* întoarce valoarea parametrului următor din sub-lista variabilă. Prototipul acestei funcții este:

```
tip_element va_arg(va_list ptlist, tip_element)
```

unde *tip_element* este tipul elementului transferat din listă. După fiecare apel al funcției *va_arg*, variabila *ptlist* este modificată astfel încât să indice următorul parametru.

- *va_end* încheie operația de extragere a valorilor parametrilor și trebuie apelată înainte de revenirea din funcție. Prototipul funcției este:

```
void va_end(va_list ptlist)
```

Problema numărului de parametri și tipurilor lor este tratată de programator.

Exemple:

1. Să se calculeze cel mai mare divizor comun al unui număr oarecare de numere întregi.

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
#include<stdarg.h>

int cmmdc_var(int,...);
int cmmdc(int, int);

void main()
{ int x,y,z,w;
  clrscr();
  scanf("%d%d%d%d",&x,&y,&z,&w);
  printf("\nCmmdc al primelor 3 numere:%d\n",cmmdc_var(3,x,y,z));
  printf("\nCmmdc al tuturor numerelor:%d\n",cmmdc_var(4,x,y,z,w));}

//cel mai mare divizor comun a doua numere
int cmmdc(int x,int y)
{ int d=x,i=y,r;
  do{r=d%i;
    d=i;i=r;}
  while(r);
  return d;}
```

Subprograme

```
//cel mai mare divizor comun a nr numere
int cmmdc_var(int nr,...)
{ va_list ptlist;
  /*initializarea lui ptlist cu adresa de inceput a listei de
parametri*/
  va_start(ptlist,nr);
  //extragerea primului parametru, de tip int
  x=va_arg(ptlist,int);
  for(int i=1;i<nr;i++){
    //extragerea urmatorului element din lista de parametri
    y=va_arg(ptlist,int);
    z=cmmdc(x,y);x=z;}
  va_end(ptlist);
  return x;}
```

2. Să se interclaseze un număr oarecare de vectori.

Spre deosebire de exemplul anterior, în care în lista de parametri a funcției cu număr oarecare de parametri figurau elemente de același tip (*int*), acest exemplu ilustrează modul de transfer și acces la elemente de tipuri diferite. Funcției *intre_var* i se transmite la apel vectorul rezultat, iar pentru fiecare vector de interclasat, adresa de început (pointer la tipul *double*) și numărul de elemente (*int*). Numărul parametrilor din lista variabilă este, în acest, caz 2*numărul de vectori de interclasat.

```
#include<stdarg.h>
#include<stdio.h>
#include<conio.h>

void inter(double *,int,double *,int,double *);
void inter_var(double *,int nr,...);

void main()
{ int n1,n2,n3,n4; double x1[10],x2[10],x3[10],x4[10],z[50];
  clrscr();
  scanf("%d%d%d%d",&n1,&n2,&n3,&n4);
  for(int i=0;i<n1;i++)scanf("%lf",&x1[i]);
  for(i=0;i<n2;i++)scanf("%lf",&x2[i]);
  for(i=0;i<n3;i++)scanf("%lf",&x3[i]);
  for(i=0;i<n4;i++)scanf("%lf",&x4[i]);
  inter_var(z,4,x1,n1,x2,n2);
  printf("\nRezultatul interclasarii primilor 2 vectori\n");
  for(i=0;i<n1+n2;i++)
    printf("%lf ",z[i]);
  inter_var(z,8,x1,n1,x2,n2,x3,n3,x4,n4);
  printf("\nRezultatul interclasarii celor 4 vectori\n");
  for(i=0;i<n1+n2+n3+n4;i++)
    printf("%lf ",z[i]);}

void inter(double *x, int n1, double *y, int n2, double *z)
{ int i,j,k;
  for(i=0,j=0,k=0;(i<n1)&&(j<n2);k++)
    if(x[i]<y[j])z[k]=x[i++];
    else z[k]=y[j++];
  if(i<n1)for(;i<n1;z[k++]=x[i++]);
  else for(;j<n2;z[k++]=y[j++]);}
```

```
void inter_var(double *z,int nr,...)
{ va_list ptlist;
  double *x,*y,x1[100];
  int n1,n2;
  /*initializarea lui ptlist cu adresa de inceput a listei de
parametri*/
  va_start(ptlist,nr);
  //extragerea primului vector
  x=va_arg(ptlist,double *);
  //extragerea dimensiunii lui
  n1=va_arg(ptlist,int);
  for(int j=0;j<n1;j++)x1[j]=x[j];
  for(int i=1;i<(int)(nr/2);i++)
  { //extragerea urmatorului vector
    y=va_arg(ptlist,double *);
    //extragerea numarului sau de elemente
    n2=va_arg(ptlist,int);
    inter(x1,n1,y,n2,z);
    for(j=0;j<n1+n2;j++)x1[j]=z[j];n1+=n2;}
  va_end(ptlist);}
```

9. Fișiere de date

9.1 Elemente generale

Indiferent de limbajul de programare folosit, operațiile necesare pentru prelucrarea fișierelor sînt:

- descrierea fișierului (crearea tabelii care memorează caracteristicile fișierului);
- asignarea fișierului intern (numele logic) la unul extern (fizic);
- deschiderea fișierului;
- operații de acces la date („articole”);
- închiderea fișierului.

Pentru lucrul cu fișiere trebuie identificate tipurile acestora, metodele de organizare, modurile de acces și tipurile de articole acceptate. Din punct de vedere al tipurilor de date, în C există un singur tip de fișiere (***D***): flux de octeți (înșiruire de octeți, fără nici un fel de organizare sau semnificație). Organizarea acestui flux de octeți este secvențială (***A***). Accesul la fișiere se poate face secvențial sau direct (cu excepția fișierelor standard, la care accesul este numai secvențial). În bibliotecile limbajului există funcții predefinite pentru prelucrarea fișierelor. Funcțiile de prelucrare la nivel superior a fișierelor tratează fluxul de octeți acordîndu-i o semnificație oarecare. Putem spune că, din punctul de vedere al prelucrării, la acest nivel ne putem referi la fișiere text și fișiere binare (***A***).

Există fișiere standard, care sînt gestionate automat de sistem, dar asupra cărora se poate interveni și în mod explicit (***A***). Acestea sînt:

- fișierul standard de intrare (*stdin*);
- fișierul standard de ieșire (*stdout*);
- fișierul standard pentru scrierea mesajelor de eroare (*stderr*);
- fișierul standard asociat portului serial (*stdaux*);
- fișierul standard asociat imprimantei cuplate la portul paralel (*stdprn*).

Fișierele standard pot fi redirectate conform convențiilor sistemului de operare, cu excepția lui *stderr* care va fi asociat întotdeauna monitorului.

În lucrul cu fișiere (sau la orice apel de sistem), în caz de eroare în timpul unei operații se setează variabila *errno*, definită în *errno.h*, *stddef.h* și *stdlib.h*. Valorile posibile sînt definite în *stdlib.h*.

9.2 Operații de prelucrare a fișierelor

În limbajul C există două niveluri de abordare a lucrului cu fișiere: *nivelul inferior* de prelucrare (fără gestiunea automată a zonelor tampon de intrare/ieșire) și *nivelul superior* de prelucrare (se folosesc funcții specializate de gestiune a fișierelor). În continuare, prin specificator de fișier se va înțelege un nume extern de fișier, conform convențiilor sistemului de operare. Specificatorul de fișier poate să conțină strict numele fișierului sau poate conține și calea completă pînă la el.

9.2.1 Nivelul inferior de prelucrare a fișierelor

Nivelul inferior de prelucrare este folosit rar, numai în programele de sistem.

La acest nivel, descrierea fișierelor se realizează în corpul programelor, caracteristicile acestora obținîndu-se din context. Maniera de prelucrare este asemănătoare celei de la nivelul sistemului de operare. Nu există un tip anume de dată, fișierul fiind referit printr-un index care indică intrarea într-o tabelă de gestiune a resurselor sistemului de operare. Acest index este de tip *int* și se numește manipulator de fișier (*handle*). Manipulatorul este creat și gestionat de către sistemul de operare. Utilizatorul îl folosește pentru a indica sistemului fișierul asupra căruia dorește să facă prelucrări.

Pentru utilizarea acestui nivel, în programul C trebuie incluse bibliotecile standard *io.h*, *stat.h* și *fcntl.h*.

Crearea și asignarea unui fișier nou se realizează prin apelul funcției *creat*, care are următorul prototip:

```
int creat(const char* numef, int protecție);
```

Funcția returnează manipulatorul fișierului nou creat; *numef* este un pointer spre un șir de caractere care definește specificatorul de fișier, iar *protecție* definește modul de protecție a fișierului creat (protecția este dependentă de sistemul de operare). În biblioteca *stat.h* sînt definite următoarele valori pentru parametrul protecție: *S_IREAD* (citire), *S_IWRITE* (scriere), *S_IEXEC* (execuție). Aceste valori pot fi combinate folosind operatorul *|* (sau logic pe biți). Funcția *creat* poate fi apelată și pentru un fișier existent, efectul fiind același cu apelul procedurii *rewrite*

din Pascal (se șterge fișierul existent și se creează unul gol, cu același nume; conținutul fișierului existent se pierde). În caz de eroare se returnează valoarea -1 și se setează variabila globală *errno*, care definește tipul erorii. Valorile obișnuite pentru *errno* sînt EBADF (manipulator eronat, nu a fost găsit fișierul) sau EACCES (fișierul nu poate fi accesat).

Deschiderea unui fișier existent se realizează prin apelul funcției *open*, care are următorul prototip:

```
int open(const char *path,int access[,unsigned mod]);
```

Funcția returnează manipulatorul fișierului; *numef* este pointer spre un șir de caractere care definește specificatorul de fișier; *acces* este modul de acces la fișier; constantele care descriu modurile de acces la fișier sînt descrise în *fcntl.h*. Cele mai importante sînt: O_RDONLY – fișierul va fi accesat numai pentru citire; O_WRONLY – fișierul va fi accesat numai pentru scriere; O_RDWR – fișierul va fi accesat atît pentru citire cît și pentru scriere; O_CREAT: fișierul va fi creat ca nou. Aceste moduri pot fi combinate folosind operatorul |. *Mod* este folosit numai dacă parametrul *acces* conține și valoarea O_CREAT, caz în care indică modul de protecție a acestuia: S_IWRITE – se permite scrierea în fișier; S_IREAD – se permite citirea din fișier; S_IREAD|S_IWRITE – se permite atît scrierea, cît și citirea din fișier.

Citirea dintr-un fișier se realizează prin apelul funcției *read*, care are următorul antet:

```
int read(int nf, void* zonat, unsigned n);
```

Funcția returnează numărul de octeți citați din fișier; *nf* este manipulatorul de fișier (alocat la crearea sau deschiderea fișierului), *zonat* este un pointer spre zona tampon în care se face citirea (aceasta este definită de programator), iar *n* este dimensiunea zonei receptoare (numărul maxim de octeți care se citesc). Numărul maxim de octeți care pot fi citați este 65534 (deoarece 65535 – 0xFFFF – se reprezintă intern la fel ca -1, indicatorul de eroare). În cazul citirii sfîrșitului de fișier se va returna valoarea 0 (0 octeți citați), iar la eroare se returnează -1 (tipul erorii depinde de sistemul de operare). Fișierul standard de intrare (*stdin*) are descriptorul de fișier 0.

Scrierea într-un fișier se realizează prin apelul funcției *write*, care are următorul prototip:

```
int write(int nf, void* zonat, unsigned n);
```

Funcția returnează numărul de octeți scriși în fișier; *nf* este manipulatorul de fișier (alocat la crearea sau deschiderea fișierului), *zonat* este un pointer spre zona tampon din care se face scrierea (aceasta este definită de programator); *n* este numărul de octeți care se scriu. Numărul maxim de octeți care pot fi citați

este 65534 (deoarece 65535 – 0xFFF – se reprezintă intern la fel ca -1, indicatorul de eroare). În general, trebuie ca la revenirea din funcția *write*, valoarea returnată să fie egală cu *n*; dacă este mai mică, s-a produs o eroare (probabil discul este plin). La scrierea în fișiere text, dacă în fluxul octeților care se scriu apare caracterul LF, *write* va scrie în fișier perechea CR/LF. În caz de eroare, valoarea returnată este -1 și se setează variabila *errno*. Fișierul standard de ieșire (*stdout*) are manipulatorul 1, iar cel de eroare (*stderr*) are manipulatorul 2.

Închiderea unui fișier se realizează prin apelul funcției *close*, care are următorul prototip:

```
int close(int nf);
```

Funcția returnează valoarea 0 (închidere cu succes) sau -1 (eroare); *nf* este manipulatorul de fișier. De asemenea, închiderea unui fișier se realizează automat, dacă programul se termină prin apelul funcției *exit*.

Poziționarea într-un fișier se realizează prin apelul funcției *lseek*, care are următorul prototip:

```
long lseek(int nf, long offset, int start);
```

Funcția returnează poziția față de începutul fișierului, în număr de octeți; *nf* este manipulatorul de fișier; *offset* este un parametru de tip long (numărul de octeți peste care se va deplasa pointerul în fișier), iar *start* este poziția față de care se face deplasarea: 0 (începutul fișierului), 1 (poziția curentă în fișier) sau 2 (sfârșitul fișierului). La eroare returnează valoarea -1L.

Example:

1. Apelul `vb=lseek(nf, 0L, 2);` ⇔ realizează poziționarea la sfârșitul fișierului (în continuare se poate scrie în fișier folosind *write*);
2. Apelul `vb=lseek(nf, 0L, 0);` ⇔ realizează poziționarea la începutul fișierului.

Ștergerea unui fișier existent se realizează prin apelul funcției *unlink*, care are următorul prototip:

```
int unlink(const char* numef);
```

Funcția returnează 0 (ștergere cu succes) sau -1 (eroare); *numef* este un pointer spre un șir de caractere care definește specificatorul de fișier. În caz de eroare se setează variabila *errno* cu valoarea ENOENT (fișierul nu a fost găsit) sau EACCES (accesul interzis pentru această operație, de exemplu pentru fișiere *read only*). Pentru a putea șterge un fișier *read only* trebuie întâi schimbate drepturile de acces la fișier, folosind funcția *chmod*:

```
int chmod(const char *cale, int mod);
```

unde *cale* este specificatorul de fișier, iar *mod* noile permisiuni. Permisunile sînt aceleași ca la funcția *open*. Rezultatul întors de *chmod* are aceeași semnificație ca și *unlink*.

Verificarea atingerii sfîrșitului de fișier se face folosind funcția eof:

```
int eof(int nf);
```

unde *nf* este manipulatorul fișierului. Funcția returnează valoarea 1 dacă pointerul este poziționat pe sfîrșitul fișierului, 0 în caz contrar și -1 în caz de eroare (nu este găsit fișierul – *errno* primește valoarea EBADF).

Exemplu:

```
#include <sys\stat.h>
#include <string.h>
#include <stdio.h>
#include <fcntl.h>
#include <io.h>

int main(void)
{ int handle;
  char msg[] = "This is a test";
  char ch;
  /* create a file */
  handle = open("TEST.$$$", O_CREAT | O_RDWR, S_IREAD | S_IWRITE);
  /* write some data to the file */
  write(handle, msg, strlen(msg));
  /* seek to the beginning of the file */
  lseek(handle, 0L, SEEK_SET);
  /* reads chars from the file until we hit EOF */
  do {read(handle, &ch, 1);
      printf("%c", ch);}
  while (!eof(handle));
  close(handle);
  return 0;}
```

Bibliotecile limbajului conțin și alte funcții pentru prelucrarea fișierelor la nivel inferior, inclusiv variante ale funcțiilor anterioare, apărute o dată cu dezvoltarea sistemelor de operare.

9.2.2 Nivelul superior de prelucrare a fișierelor

La acest nivel, un fișier se descrie ca *pointer* către o structură predefinită (*FILE* – tabela de descriere a fișierului (FIB)):

```
FILE* f;
```

Tipul *FILE* (descriș în *stdio.h*) depinde de sistemul de operare.

Fișierul este considerat ca flux de octeți, din care funcțiile de prelucrare preiau secvențe pe care le tratează într-un anumit fel (sau în care înserează secvențe de octeți).

Funcțiile folosite la acest nivel pot fi împărțite în trei categorii: funcții de prelucrare generale, funcții de citire/scriere cu conversie și funcții de citire/scriere fără conversie. Funcțiile de prelucrare generală se aplică tuturor fișierelor, indiferent de tipul informației conținute; prelucrarea efectuată de acestea nu are nici un efect asupra conținutului fișierului. Funcțiile care lucrează cu conversie se aplică fișierelor care conțin informație de tip text (linii de text, separate prin perechea CR/LF, iar la sfârșit se găsește caracterul CTRL-Z). Funcțiile care lucrează fără conversie se aplică fișierelor care conțin informație binară.

Funcțiile de citire/scriere deplasează pointerul de citire/scriere al fișierului, spre sfârșitul acestuia, cu un număr de octeți egal cu numărul de octeți transferați (fără a trece de sfârșitul de fișier).

Funcții de prelucrare generală

Deschiderea și *asignarea* se realizează prin apelul funcției *fopen*. Funcția returnează un pointer spre o structură de tip FILE (în care sînt înscrise date referitoare la fișierul deschis) sau NULL dacă fișierul nu se poate deschide:

```
FILE* fopen(const char* nume_extern, const char* mod);
```

Parametrul *nume_extern* constituie specificatorul de fișier iar *mod* este un șir de caractere care specifică modul de deschidere a fișierului. Asignarea se realizează prin expresie de atribuire de tipul:

```
nume_intern=fopen(sir_nume_extern, sir_mod);
```

Exemplu:

```
FILE* f;  
f = fopen("PROD.DAT", "r");
```

Modurile în care poate fi deschis un fișier sînt prezentate în tabelul 9.1.

Tabelul 9.1 Modurile de deschidere a unui fișier

Mod	Scop
a	Deschide un fișier existent pentru adăugare la sfârșit (extindere) sau îl creează dacă nu există. Este permisă numai scrierea. Numai pentru fișiere text.
r	Deschide un fișier existent numai pentru citire
w	Suprascrie un fișier existent sau creează unul nou, permițîndu-se numai operația de scriere
a+	Deschide un fișier existent pentru adăugare la sfârșit (extindere) sau îl creează dacă nu există. Sînt permise citiri și scrieri. Numai pentru fișiere text.
r+	Deschide un fișier existent pentru citire și scriere
w+	Suprascrie un fișier existent sau creează unul nou, permițîndu-se atît citiri, cît și scrieri

La opțiunile de mai sus se poate adăuga *b* pentru fișiere binare sau *t* pentru fișiere text. Dacă nu este prezentă nici litera *b* nici litera *t*, modul considerat depinde de valoarea variabilei *_fmode*: dacă valoarea este *O_BINARY*, se consideră fișier binar; dacă valoarea este *O_TEXT*, se consideră fișier text. De obicei implicită este valoarea *O_TEXT*.

Modurile uzuale pentru deschiderea fișierelor sînt prezentate în tabelul 9.2.

Tabelul 9.2 Moduri uzuale pentru deschiderea fișierelor

Operația de gestiune	Fișiere text	Fișiere binare
Creare	w	wb
Consultare	r	rb
Actualizare	nu	r+b
Creare și actualizare	w+	rbw, w+b
Extindere	a	nu

Închiderea fișierelor se realizează prin apelul funcției *fclose*, care are următorul prototip:

```
int fclose(FILE* f);
```

Funcția închide fișierul primit ca parametru și returnează valoarea 0, în caz de succes, sau -1, în caz de eroare. Înainte de închiderea fișierului, sînt golite toate bufferele asociate lui. Bufferele alocate automat de sistem sînt eliberate.

Revenirea la începutul fișierului se realizează prin funcția *rewind*, cu prototipul:

```
void rewind(FILE *f);
```

Executarea funcției are ca efect poziționarea la începutul fișierului *f* (care era deschis anterior), resetarea indicatorului de sfîrșit de fișier și a indicatorilor de eroare (se înscrie valoarea 0). După apelul lui *rewind* poate urma o operație de scriere sau citire din fișier.

Testarea sfîrșitului de fișier se realizează prin apelul macrodefiniției *feof*:

```
int feof(FILE* f);
```

Macro-ul furnizează valoarea indicatorului de sfîrșit de fișier asociat lui *f*. Valoarea acestui indicator este setată la fiecare operație de citire din fișierul respectiv (**D**). Valoarea întoarsă este 0 (*fals*) dacă indicatorul are valoarea *sfîrșit de fișier* și diferit de zero (*adevărat*) în caz contrar. Apelul lui *feof* trebuie să fie precedat de apelul unei funcții de citire din fișier. După atingerea sfîrșitului de fișier, toate încercările de citire vor eșua, pînă la apelul funcției *rewind* sau închiderea și redeschiderea fișierului.

Golirea explicită a zonei tampon a unui fișier se realizează prin apelul funcției *fflush*, care are următorul prototip:

```
int fflush(FILE* f);
```

Dacă fișierul *f* are asociat un buffer de ieșire, funcția scrie în fișier toate informațiile din acesta, la poziția curentă. Dacă fișierul are asociat un buffer de intrare, funcția îl golește. În caz de succes returnează valoarea zero, iar în caz de eroare valoarea EOF (definită în *stdio.h*).

Exemplu: Înainte de a citi un șir de caractere de la tastatură, bufferul trebuie golit pentru a preveni citirea unui șir vid (datorită unei perechi CR/LF rămase în buffer de la o citire anterioară a unei valori numerice). Ștergerea se realizează prin apelul:

```
fflush(stdin);
```

Aflarea poziției curente în fișier se realizează prin apelul uneia din funcțiile *fgetpos* sau *ftell*:

```
int fgetpos(FILE* f, fpos_t* poziție);
```

După apel, la adresa *poziție* se află poziția pointerului de citire/scriere din fișierul *f*, ca număr relativ al octetului curent. Primul octet are numărul 0. Valoarea returnată poate fi folosită pentru poziționare cu funcția *fsetpos*. În caz de succes funcția întoarce valoarea 0, iar în caz de eroare, o valoare nenulă și setează variabila *errno* la valoarea EBADF sau EINVAL.

```
long ftell(FILE* f);
```

returnează poziția în fișierul *f* a pointerului de citire/scriere în caz de succes sau -1L în caz contrar. Dacă fișierul este binar, poziția este dată în număr de octeți față de începutul fișierului. Valoarea poate fi folosită pentru poziționare cu funcția *fseek*.

Modificarea poziției pointerului de citire/scriere se poate face prin poziționare relativă:

```
int fseek(FILE* f, long deplasare, int origine);
```

unde *deplasare* reprezintă numărul de octeți cu care se deplasează pointerul în fișierul *f*, iar *origine* reprezintă poziția față de care se deplasează pointerul. Parametrul *origine* poate fi: SEEK_SET (0) – poziționare față de începutul fișierului; SEEK_CUR (1) – poziționare față de poziția curentă; SEEK_END (2) – poziționare față de sfârșitul fișierului. Funcția returnează valoarea 0 în caz de succes (și uneori și în caz de eșec). Se semnalează eroare prin returnarea unei valori nenule numai în cazul în care *f* nu este deschis.

Poziționarea absolută se face cu funcția:

```
int fsetpos(FILE* f, const fpos_t poziție);
```

Pointerul de citire/scriere se mută în fișierul *f* la octetul cu numărul indicat de parametrul *poziție* (care poate fi o valoare obținută prin apelul lui *fgetpos*).

Ambele funcții resetează indicatorul de sfârșit de fișier și anulează efectele unor eventuale apeluri anterioare ale lui *ungetc* asupra acelui fișier.

Redenumirea sau *mutarea* unui fișier existent se poate realiza prin apelul funcției *rename*, care are următorul prototip:

```
int rename(const char* n_vechi, const char* n_nou);
```

unde *n_vechi* reprezintă vechiul nume al fișierului, iar *n_nou* reprezintă numele nou. Dacă numele vechi conține numele discului (de exemplu *c:*), numele nou trebuie să conțină același nume de disc. Dacă numele vechi conține o cale, numele nou nu este obligat să conțină aceeași cale. Folosind o altă cale se obține *mutarea* fișierului pe disc. Folosind aceeași cale (sau nefolosind calea) se obține *redenumirea* fișierului. Nu sînt permise *wildcard*-uri (*?*, ***) în cele două nume.

În caz de succes se întoarce valoarea 0. În caz de eroare se întoarce -1 și *errno* primește una din valorile: *ENOENT* – nu există fișierul, *EACCES* – nu există permisiunea pentru operație sau *ENOTSAM* – dispozitiv diferit (mutarea se poate face doar pe același dispozitiv).

Ștergerea unui fișier existent se poate realiza prin apelul funcției *unlink*, prezentată anterior, sau *remove*, care are următorul prototip:

```
int remove(const char* cale);
```

unde *cale* reprezintă specificatorul fișierului (trebuie să fie închis).

Funcții de citire/scriere fără conversie

Funcțiile efectuează transferuri de secvențe de octeți între memoria internă și un fișier de pe disc, fără a interveni asupra conținutului sau ordinii octeților respectivi.

Citirea dintr-un fișier binar se realizează prin apelul funcției *fread*, care are următorul prototip:

```
size_t fread(void* ptr, size_t dim, size_t n, FILE* f);
```

Funcția citește din fișierul *f*, de la poziția curentă, un număr de *n* entități, fiecare de dimensiune *dim*, și le depune, în ordinea citirii, la adresa *ptr*. *fread* returnează numărul de entități citite. În total se citesc, în caz de succes, *n*dim* octeți. În caz de eroare sau cînd se întâlnește sfîrșitul de fișier, funcția returnează o valoare negativă

sau 0; *size_t* este definit în mai multe *header*-e (între care *stdio.h*) și este un tip de dată folosit pentru a exprima dimensiunea obiectelor din memorie. Este compatibil cu tipul *unsigned*.

Exemplu:

```
struct complex {int x,y} articol;
FILE * f_complex;
if (f_complex=fopen("NR_COMPL.DAT", "rb")
    fread(&articol,sizeof(articol),1,f_complex);
    else printf("Fisierul nu poate fi deschis");
```

În exemplul anterior se deschide un fișier binar din care se citește un articol de tip *struct complex* care se depune în variabila *articol*.

Scrierea într-un fișier binar se poate realiza prin apelul funcției *fwrite*, care are următorul prototip:

```
size_t fwrite(const void* ptr,size_t dim,size_t n,FILE* f);
```

Funcția scrie în fișierul *f*, începînd cu poziția curentă, un număr de *n* entități contigue, fiecare de dimensiune *dim*, aflate în memorie la adresa *ptr*; *fwrite* returnează numărul entităților scrise cu succes. În caz de eroare se returnează o valoare negativă.

Exemplu:

```
struct complex {int x,y} articol;
FILE *pf;
pf=fopen("NR_COMPL.DAT","wb");
fwrite(& articol,sizeof (articol),1,pf);
```

Exemplul anterior creează un fișier binar nou în care scrie o secvență de octeți conținînd reprezentarea binară a unei date de tip *struct complex*.

Exemplu:

Să se scrie funcția care calculează numărul de articole dintr-un fișier binar, cunoscînd lungimea în octeți a unui articol. Funcția are ca parametri fișierul și lungimea în octeți a unui articol. Prin numele funcției se întoarce numărul de articole din fișier.

```
int nrart(FILE *f, int l)
{long p;
 int n;
 p=ftell(f);
 fseek(f,0,2);
 n=ftell(f)/l;
 fseek(f,0,p);
 return n;}
```

Funcții de citire/scriere cu conversie

Funcțiile efectuează transferuri de secvențe de octeți între memoria internă și un fișier de pe disc, convertind secvența de la reprezentarea internă (binară) la reprezentarea externă (ASCII) și invers.

Transferul de caractere se efectuează prin următoarele funcții:

```
int fgetc(FILE* f);
int fputc(int c, FILE *f);
int getc(FILE* f);
int putc(int c, FILE *stream);
```

Funcția *fgetc* și macrodefiniția *getc* returnează următorul caracter din fișierul *f* (după ce îl convertește la reprezentarea de tip întreg fără semn). Dacă s-a ajuns la sfârșitul fișierului, funcția va întoarce EOF (valoarea -1). Tot EOF va întoarce și dacă sînt probleme la citirea din fișier.

Funcția *fputc* și macrodefiniția *putc* scriu caracterul *c* în fișierul *f*. În caz de eroare se returnează valoarea *c*, altfel se returnează EOF.

Funcția *ungetc* pune caracterul *c* în bufferul de citire asociat fișierului *f*. La următoarea citire cu *fread* sau *getc* acesta va fi primul octet/caracter citit. Un al doilea apel al funcției *ungetc*, fără să fie citit primul caracter pus în flux, îl va înlocui pe acesta. Apelarea funcțiilor *fflush*, *fseek*, *fsetpos* sau *rewind* șterge aceste caractere din flux. În caz de succes, *ungetc* returnează caracterul *c*, iar în caz de eroare returnează EOF.

Transferul de șiruri de caractere se efectuează prin funcțiile:

```
char* fgets(char* s,int n,FILE* f);
int fputs(const char* s,FILE* f);
```

Funcția *fgets* citește un șir de caractere din fișierul *f* și îl depune la adresa *s*. Transferul se încheie atunci cînd s-au citit *n-1* caractere sau s-a întîlnit caracterul *newline*. La terminarea transferului, se adaugă la sfârșitul șirului din memorie caracterul nul '\0'. Dacă citirea s-a terminat prin întîlnirea caracterului *newline*, acesta va fi transferat în memorie, caracterul nul fiind adăugat după el (spre deosebire de *gets*, care nu îl reține). La întîlnirea sfîrșitului de fișier (fără a fi transferat vreun caracter) sau în caz de eroare *fgets* returnează *NULL*. În caz de succes returnează adresa șirului citit (aceeași cu cea primită în parametrul *s*).

Funcția *fputs* scrie în fișierul *f* caracterele șirului aflat la adresa *s*. Terminatorul de șir ('\0') nu este scris și nici nu se adaugă caracterul *newline* (spre deosebire de *puts*). În caz de succes *fputs* returnează ultimul caracter scris. În caz de eroare returnează EOF.

Transferul de date cu format controlat este realizat prin funcțiile:

```
int fprintf(FILE* f,const char* format[,...]);
int fscanf(FILE* f,const char* format[,...]);
```

Cele două funcții lucrează identic cu *printf* și *scanf*. Singura diferență constă în fișierul în/din care se transferă datele. Dacă *printf* și *scanf* lucrează cu fișierele standard *stdin* și *stdout*, pentru *fprintf* și *fscanf* este necesară precizarea explicită a fișierului cu care se lucrează, prin parametrul *f*.

Deși nu lucrează cu fișiere în mod direct, se pot folosi și funcțiile

```
int sprintf(char *s, const char *format[, ...]);  
int sscanf(const char *s, const char *format[, ...]);
```

Aceste funcții lucrează identic cu *printf* și *scanf*, diferența constând în entitatea din/în care se transferă datele. În locul fișierelor standard, aceste funcții folosesc o zonă de memorie de tip șir de caractere, a cărei adresă este furnizată în parametrul *s*. Șirul de la adresa *s* poate fi obținut prin transfer fără format dintr-un fișier text (pentru *sscanf*) sau poate urma să fie scris într-un fișier text prin funcția *fputs*.

Pentru *tratarea erorilor* se folosesc următoarele funcții:

```
void clearerr (FILE* f);
```

Funcția resetează indicatorii de eroare și indicatorul de sfârșit de fișier pentru fișierul *f* (se înscrie valoarea 0). O dată ce indicatorii de eroare au fost setați la o valoare diferită de 0, operațiile de intrare/ieșire vor semnaliza eroare pînă la apelul lui *clearerr* sau *rewind*.

```
int ferror (FILE* nume_intern);
```

Este o macrodefiniție care returnează codul de eroare al ultimei operații de intrare/ieșire asupra fișierului *nume_intern* (0 dacă nu s-a produs eroare).

Exemplu:

```
#include <stdio.h>  
int main(void)  
{ FILE *f;  
  /* deschide fisierul pentru scriere */  
  f=fopen("test.ttt","w");  
  /* se produce eroare la incercarea de citire */  
  getc(f);  
  if(ferror(f)) /* s-a produs eroare de I/E? */  
  { /* afiseaza mesaj de eroare */  
    printf("Eroare al citirea din test.ttt\n");  
    //reseteaza indicatorii de eroare si sfirsit de fisier  
    clearerr(f);  
  }  
  fclose(f);  
  return 0;}
```

Exemplu:

Să se scrie un program care calculează și afișează valoarea unei funcții introduse de la tastatură într-un punct dat. Funcția se introduce ca șir de caractere și poate conține apeluri de funcții standard C (vezi și [Smeu95]).

Programul creează un fișier sursă C (în care este scrisă forma funcției, ca subprogram C), apoi compilează și execută un alt program, care va include subprogramul creat. Descrierea funcției introduse de la tastatură trebuie să conțină maxim 200 de caractere.

a) Fișierul *51_iii_a.cpp* conține programul care realizează citirea formei funcției, compilarea și execuția programului care calculează valoarea funcției.

```
#include<stdlib.h>
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
#include<string.h>
#include<process.h>
void main()
{ char s1[213]="return(";
  char s2[]="double f(double x)\r\n\{\r\n";
  FILE *f; int n,i,j;
  f=fopen("functie.cpp","w");
  fputs(s2,f);
  printf("functia f(x)="); gets(&s1[7]);
  strncat(s1,");\r\n",6);
  fputs(s1,f);
  fclose(f);
  system("bcc -Id;\borlandc\include -Id;\borlandc\lib 51_iii_b.cpp>>
        tmp.txt");
  execl("51_iii_b ",NULL); }
```

b) Fișierul *51_iii_b* conține programul care citește punctul *x*, calculează valoarea funcției în acest punct și o afișează.

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
#include<math.h>
#include"functie.cpp"
void main()
{double x;
 printf("x=");scanf("%lf",&x);
 printf("f(%7.2lf)=%7.2lf",x,f(x));
 getch(); }
```

9.3 Particularități ale algoritmilor de prelucrare cu fișier conducător

Caracteristica generală a algoritmilor de prelucrare cu fișier conducător este parcurgerea secvențială a fișierului conducător și efectuarea unor prelucrări în funcție de fiecare articol citit din acesta. Problema care se pune este detectarea sfârșitului de fișier. Modul în care se realizează acest lucru în Pascal diferă radical de cel din C. În Pascal, funcția *eof* realizează prima etapă a citirii (transferul datelor

din fișier în buffer) și de aceea trebuia apelată înainte de citirea efectivă. În C, macrodefiniția *feof* nu face decât să furnizeze valoarea indicatorului de sfârșit de fișier, care este setat de operația de citire; în program, citirea trebuie să apară înaintea verificării sfârșitului de fișier. Forma generală a algoritmului în cele două limbaje este:

Pascal:

```
while not eof(f) do
begin <citire articol>
    <prelucrare articol citit>
end;
```

C:

```
<citire articol>
while(!feof(f))
{ <prelucrare articol citit>
  <citire articol>}
```

Exemplu:

Crearea și consultarea unui fișier text care memorează elemente întregi, folosind funcția *feof* pentru gestionarea sfârșitului de fișier. La crearea fișierului, fișier conducător este fișierul standard de intrare. La afișare, conducător este fișierul *f*.

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
void main()
{ FILE *f;
  int x; long dim;
  clrscr(); f=fopen("numere.dat","w+");
  scanf("%d",&x);
  while(!feof(stdin))
  { fprintf(f,"%d\n",x); scanf("%d",&x); }
  fseek(f,0,SEEK_SET);
  fscanf(f,"%d",&x);
  while(!feof(f))
  { printf("%d\t",x);
    fscanf(f,"%d",&x); }
  fclose(f);
  getch(); }
```

Același exemplu, folosind fișier binar:

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
void main()
{ FILE *f;
  int x,g; long dim;
  clrscr(); f=fopen("numere.dat","wb+");
  scanf("%d",&x);
  while(!feof(stdin))
  { fwrite(&x,sizeof(x),1,f);
    scanf("%d",&x); }
  fseek(f,0,SEEK_SET);
  fread(&x,sizeof(x),1,f);
  while(!feof(f))
  { printf("%d\t",x);
    fread(&x,sizeof(x),1,f); }
  fclose(f);
  c=getch(); }
```

1. Funcții

- i. Să se scrie funcția pentru aproximarea valorii unei integrale, definită prin funcția $f(x)$, pe un interval dat, prin metoda trapezelor.

Funcția are ca parametri de intrare capetele intervalului pe care este definită integrala (a și b), numărul de diviziuni ale intervalului (n) și adresa funcției care se integrează (f). Funcția returnează, prin numele ei, valoarea aproximativă a integralei. Cu cât numărul de diviziuni este mai mare (lungimea unui subinterval mai mică) cu atât mai bună este aproximarea.

```
double trapez(double a,double b,int n,double (*f)(double))
{ double h,i;
  int j;
  h=(b-a)/n; i=0.0;
  for(j=0;j<=n;j++)
    i+=(*f)(a+j*h);
  i*=h; return i;}
```

- ii. Să se scrie funcția pentru determinare celui mai mare divizor comun dintre 2 numere naturale.

Funcția are ca parametri de intrare cele două numere (a și b) și returnează, prin numele ei, valoarea celui mai mare divizor comun.

- *varianta recursivă:*

```
long cmmdc(long a,long b)
{ long c;
  if(a==b) c=a;
  else if(a>b) c=cmmdc(a-b,b);
  else c=cmmdc(a,b-a);
  return c;}
```

- *varianta iterativă:*

```
long cmmdc(long a,long b)
{ long r,d=a,i=b;
  do {r=d%i; d=i; i=r;}
  while(r!=0);
  return d;}
```

- iii. Să se scrie o funcție eficientă pentru ridicarea unui număr la o putere naturală.

Funcția are ca parametri baza (b) și exponentul (e) și returnează, prin numele ei, valoarea cerută.

-varianta iterativă:

```
long putere(int b,int e)
{ long p=1;
  while(e)
    if(e%2) {p*=b;e--;}
    else {b*=b; e/=2;}
  return p;}
```

-varianta recursivă:

```
long putere(int b,int e)
{ long p;
  if(!e) p=1;
  else if(e%2) p=b*putere(b,e-1);
  else p=putere(b,e/2)*putere(b,e/2);
  return p;}
```

- iv. Să se scrie funcția pentru calcularea sumei elementelor unui masiv tridimensional. Să se folosească diferite variante pentru transmiterea masivului ca parametru.

Funcția are ca parametri de intrare masivul tridimensional (a) și dimensiunile sale efective (m, n, p). În prima variantă toate cele trei dimensiuni sînt precizate. În a doua variantă numărul de plane este omis (facilitate permisă în C). În a treia variantă se trimite un pointer spre o matrice. Cele trei variante de transmitere a masivului sînt echivalente.

```
int s1(int a[3][3][3],int m,int n,int p)
{ int s=0,i,j,k;
  for(i=0;i<m;i++)
    for(j=0;j<n;j++)
      for(k=0;k<p;k++)
        s+=a[i][j][k];
  return(s);}
int s2(int a[][3][3],int m,int n,int p)
{ int s=0,i,j,k;
  for(i=0;i<m;i++)
    for(j=0;j<n;j++)
      for(k=0;k<p;k++)
        s+=a[i][j][k];
  return(s);}
int s3(int (*a)[3][3],int m,int n,int p)
{ int s=0,i,j,k;
  for(i=0;i<m;i++)
```

Funcții

```
for(j=0;j<n;j++)
    for(k=0;k<p;k++)
        s+=a[i][j][k];
return(s);}
```

- v. Să se scrie funcția pentru afișarea conținutului binar al unei zone de memorie în care se află memorat un șir de caractere.

Funcția are ca parametru de intrare adresa șirului de caractere care trebuie afișat și folosește o mască pentru a selecta fiecare bit al fiecărui caracter.

```
void bin(char *s)
{ unsigned char masca;
  while(*s)
  { masca=128;
    while(masca)
    { if(*s&masca)putch('1');
      else putch('0');
      masca>>=1;}
    s++;
    printf("\n");}}
```

- vi. Să se scrie funcția pentru aproximarea valorii soluției unei ecuații algebrice transcendente prin metoda biseției.

Funcția are ca parametri de intrare capetele intervalului în care se caută soluția (x_0 și x_1), numărul maxim de iterații (n), precizia dorită (eps), funcția asociată ecuației (f) și adresa unde se va înscrie soluția. Prin numele funcției se returnează un cod de eroare cu următoarea semnificație: 0 – nu s-a găsit soluție datorită numărului prea mic de iterații sau preciziei prea mari cerute; 1 – s-a obținut soluția exactă; 2 – s-a obținut o soluție aproximativă; 3 – intervalul dat nu conține nici o soluție.

-varianta iterativă

```
int bisectie(float x0,float x1,unsigned n,float eps,float
            (*f)(float), float *sol)
{ int cod=0;
  if ((*f)(x0)*(*f)(x1)>0) cod=3;
  else while((n)&&(!cod))
  { *sol=(x0+x1)/2;
    if ((*f)(*sol)==0) cod=1;
    if (fabs(x0-x1)<=eps) cod=2;
    else {if ((*f)(*sol)*(*f)(x0)<0)x1=*sol;
          else x0=*sol;
          n--;}}
  return cod;}
```

-varianta recursivă

```
int bisectie(float x0,float x1,unsigned n,float eps,float
            (*f)(float),float *sol)
```

```
{ int cod;
  if ((*f)(x0)*(*f)(x1)>0) cod=3;
  else if (n==0) cod=0;
  else {*sol=(x0+x1)/2;
        if ((*f)(*sol)==0) cod=1;
        else if (fabs(x0-x1)<=eps) cod=2;
        else {if ((*f)(*sol)*(*f)(x0)<0)
              cod=bisectie(x0,*sol,n-1,eps,f,sol);
              else cod=bisectie(*sol,x1,n-1,eps,f,sol);}
        }
  return cod;}
```

- vii.** Să se scrie funcția pentru aproximarea valorii soluției unei ecuații algebrice transcendente prin metoda tangentei.

Funcția are ca parametri de intrare soluția inițială (x_0), numărul maxim de iterații (n), precizia cerută (eps), valoarea minimă a tangentei (eps_2), funcția asociată ecuației (f), derivata funcției asociate ecuației (fd), derivata funcției de iterație (gd) și adresa unde se va înscrie soluția. Funcția returnează prin numele său un cod de eroare cu următoarea semnificație: 0 – nu s-a găsit soluție datorită numărului prea mic de iterații; 1 – nu s-a găsit soluție datorită anulării derivatei funcției asociate ecuației; 2 – nu s-a găsit soluție deoarece metoda nu este convergentă pentru datele primite; 3 – s-a găsit soluție aproximativă.

-varianta iterativă

```
int tangenta(float x0,int n,float eps,float eps2,float (*f)(float),
            float(*fd)(float),float(*gd)(float),float *x)
{ int cod=0;
  while((n)&&(!cod))
  {if(fabs((*fd)(x0))<eps2) cod=1;
   else if(fabs((*gd)(x0))>1) cod=2;
   else {*x=x0-(*f)(x0)/(*fd)(x0);
         if(fabs(*x-x0)<eps1) cod=3;
         else {x0=*x; n--;}
        }
  }
  return cod;}
```

-varianta recursivă

```
int tangenta(float x0,int n,float eps,float eps2,float (*f)(float),
            float(*fd)(float),float(*gd)(float),float *x)
{ int cod;
  if(n==0) cod=0;
  else {if(fabs((*fd)(x0))<eps2) cod=1;
        else if(fabs((*gd)(x0))>1) cod=2;
        else {*x=x0-(*f)(x0)/(*fd)(x0);
              if(fabs(*x-x0)<eps1) cod=3;
              else cod=tangenta(*x,n-1,eps,eps2,f,fd,gd,x);}
        }
  return cod;}
```

viii. Să se scrie funcția pentru calculul lui $n!$, recursiv și nerecursiv.

Funcția are ca parametru de intrare pe n și returnează, prin numele ei, valoarea factorialului.

-varianta recursivă

```
long fact(long n)
{ long f;
  if (n==1) f=1;
  else f=n*fact(n-1);
  return(f); }
```

-varianta iterativă

```
long fact(long n)
{ long f=1;
  for(long i=1; i<=n; i++)
    f*=i;
  return(f); }
```

ix. Să se scrie funcția pentru calcularea termenului de ordin n al șirului Fibonacci, recursiv și nerecursiv.

Funcția are ca parametru de intrare indicele termenului pe care trebuie să îl calculeze și returnează, prin numele ei, valoarea cerută. Indicii termenilor șirului încep de la 1.

-varianta iterativă

```
long fib(int n)
{ long f, a, b;
  int i;
  if ((n==1) || (n==2)) f=1;
  else {a=1; b=1;
        for(i=3; i<=n; i++)
          {f=a+b;
           a=b; b=f; }
        }
  return(f); }
```

-varianta recursivă

```
long fib(int n)
{ long f;
  if ((n==1) || (n==2)) f=1;
  else f=fib(n-1)+fib(n-2);
  return(f); }
```

- x. Să se scrie un program în care funcția *main()* afișează parametrii primiți în linia de comandă.

Funcția *main()* tratează parametrii din linia de comandă folosind parametrii *argc* și *argv*. Parametrul *argc* este de tip întreg și reprezintă numărul parametrilor din linia de comandă plus 1 (primul parametru este considerat a fi numele programului executabil, cu calea completă). Parametrul *argv* este un vector de șiruri de caractere. Fiecare element al vectorului este unul din parametrii primiți de program, în ordinea primirii lor.

```
#include <stdio.h>
main(int argc, char *argv[])
{ while(argc)
  {printf("\n%s", *argv);
   argc--;
   argv++;}
}
```

- xi. Să se scrie o funcție cu număr variabil de parametri care returnează produsul parametrilor primiți.

- Numărul parametrilor variabili este transmis ca parametru fix în funcție:

```
int prod(int n,...)
{ int nr,pr;
  va_list vp;
  va_start(vp,n);
  pr=1;
  for(int i=0;i<n;i++)
    {nr=va_arg(vp,int);
     pr*=nr;}
  va_end(vp);
  return(pr);}
```

-Sfârșitul listei de parametri este marcat prin transmiterea unei valori convenționale (-1 în exemplul următor). Deoarece trebuie să existe cel puțin un parametru fix, primul parametru este adresa unde se va depune rezultatul.

```
int prod(int *pr,...)
{int nr;
  va_list vp;
  va_start(vp,n);
  *pr=1;
  while((nr=va_arg(vp,int))!=-1)
    *pr*=nr;
  va_end(vp);
  return(*pr);}
```

xii. Să se scrie programul care, în funcție de numărul valorilor întregi citite de la tastatură selectează și lansează automat una din funcțiile:

- a. $f1=-1$, dacă nu se citește nici o valoare;
- b. $f2=x^2$ dacă se citește o valoare;
- c. $f3=x*y$, dacă se citesc 2 valori;
- d. $f4=x+y+z$, dacă se citesc 3 valori;
- e. $f5=x*y+z*t$, dacă se citesc 4 valori.

Selectarea funcțiilor se face verificând valoarea întoarsă de funcția *scanf*, adică numărul parametrilor corect citați de la tastatură.

```
#include<stdio.h>
int f1(int a, int b, int c, int d)
{ return -1;}
int f2(int a, int b, int c, int d)
{ return a*a;}
int f3(int a, int b, int c, int d)
{ return a*b;}
int f4(int a, int b, int c, int d)
{ return a+b+c;}
int f5(int a, int b, int c, int d)
{ return a*b+c*d;}
void main()
{ int (*pf)(int, int, int, int);
  int v, x,y,z,t;
  switch(scanf("%d %d %d %d",&x, &y, &z, &t))
  { case 0: pf=f1;break;
    case 1: pf=f2;break;
    case 2: pf=f3;break;
    case 3: pf=f4;break;
    case 4: pf=f5;break;
    default: break;}
  v=(*pf)(x,y,z,t);
  printf("\n Rezultat=%d",v);}
```

xiii. Să se scrie funcția recursivă C pentru rezolvarea problemei turnurilor din Hanoi.

Funcția are ca parametri numărul de discuri (*n*) și cele trei tije (*a*, *b*, *c*), în ordinea sursă, destinație, intermediar.

```
void Hanoi(unsigned n,unsigned a, unsigned b,unsigned c)
{ if(n>0){
  Hanoi(n-1,a,c,b);
  printf("Transfer disc de pe tija %u pe tija %u\n",a,b);
  Hanoi(n-1,c,b,a);}
}
```

xiv. Scrieți o funcție C pentru calculul recursiv al valorii C_n^k .

Funcția are ca parametri valorile n și k și întoarce, prin numele ei, valoarea C_n^k .

```
long comb(unsigned n, unsigned k)
{ long rez;
  if (k>n) rez=0;
  if ((k==0) || (k==n)) rez=1;
  rez = comb(n-1,k)+comb(n-1,k-1);
  return rez;}
```

2. Operații cu masive și pointeri

2.1 Operații cu vectori

- i. Să se scrie funcția pentru citirea unui vector de la tastatură.

Funcția nu are parametri de intrare. Parametrii de ieșire sînt vectorul și numărul de elemente, pentru care se simulează transferul prin adresă.

```
void citire(int v[],int* n)
{ int i,er;
  printf("\nn=");scanf("%d",n);
  for(i=0;i<*n;i++)
  {printf("v(%d)=",i);
   do {p=scanf("%d",&v[i]);}
   while(p!=1);}}
```

- ii. Să se scrie funcția pentru afișarea unui vector pe ecran.

Funcția are ca parametri de intrare vectorul și numărul de elemente.

```
void afisare(float v[],int n)
{ int i;
  printf("\n"); for(i=0;i<n;i++) printf("\t%5.2f",v[i]);}
```

- iii. Să se scrie funcția pentru găsirea elementului minim dintr-un vector.

Funcția are ca parametri vectorul și numărul de elemente și returnează, prin numele ei, elementul minim.

```
float minim(float v[],int n)
{ float m; int i;
  m=v[0];
  for(i=0;i<n;i++)
   if(m>v[i])m=v[i];
  return(m);}
```

v. Să se scrie funcția pentru găsirea elementului minim și a ultimei poziții de apariția acestuia într-un vector.

- vii.** Să se scrie funcția pentru inserarea unui 0 între fiecare două elemente ale unui vector.

Funcția are ca parametri vectorul și adresa numărului de elemente ale sale. La adresa respectivă se va reține noul număr de elemente rezultat în urma prelucrării. Nu se obține nici un rezultat prin numele funcției.

```
void inserare(float v[],int* n)
{ int i,j,k;
  k=*n;
  for(i=0;i<k-1;i++)
  {for(j=*n;j>2*i+1;j--) v[j]=v[j-1];
    v[2*i+1]=0;
    (*n)++;}
}
```

- viii.** Să se scrie funcția pentru crearea unui vector din elementele unui vector dat, inserând câte un 0 între fiecare 2 elemente ale acestuia.

Funcția are ca parametri vectorul inițial și numărul său de elemente, vectorul rezultat și adresa unde se va scrie numărul de elemente ale vectorului rezultat. Nu se întoarce nici o valoare prin numele funcției.

```
void inserare(float v[],int n,float v1[],int* n1)
{ int i;
  *n1=0;
  for(i=0;i<n-1;i++)
  {v1[2*i]=v[i];
    v1[2*i+1]=0;
    (*n1)+=2;}
  v1[*n1]=v[n-1];
  (*n1)++;}
```

- ix.** Să se scrie funcția pentru compactarea unui vector prin eliminarea dublurilor.

Funcția are ca parametri vectorul și adresa unde se află numărul de elemente ale acestuia. La această adresă se va înscrie numărul de elemente rămase după compactare. Funcția întoarce, prin numele ei, numărul de elemente rămase în vector.

```
int compactare(float v[],int *n)
{ int i,j,k;
  for(i=0;i<*n-1;i++)
  for(j=i+1;j<*n;j++)
  if(v[i]==v[j])
  {for(k=j;k<*n-1;k++)
    v[k]=v[k+1];
    (*n)--;
    j--; }
  return(*n);}
```

- x.** Să se scrie funcția pentru crearea unui vector din elementele unui vector dat, fără a lua în considerare dublurile.

Funcția are ca parametri vectorul, numărul său de elemente, vectorul care se va construi, adresa unde se va înscrie numărul de elemente ale vectorului rezultat. Nu se întoarce nici o valoare prin numele funcției.

```
void compactare(float v[],int n,float v1[],int *n1)
{ int i,j,k;
  *n1=0;
  for(i=0;i<n;i++)
  {k=0;
   for(j=0;j<*n1;j++)
    if(v[i]==v1[j]) k=1;
   if(!k)
    {v1[*n1]=v[i];
     (*n1)++;}
  }
}
```

- xi.** Să se scrie funcția pentru inversarea ordinii elementelor unui vector.

Funcția are ca parametri vectorul și numărul său de elemente. Nu se întoarce nici un rezultat prin numele funcției.

```
void inversare(float v[],int n)
{ int i, j;
  float a;
  i=0; j=n-1;
  while(i<j)
  {a=v[i];
   v[i]=v[j];
   v[j]=a;
   i++;
   j--;}
}
```

- xii.** Să se scrie funcția pentru calcularea amplitudinii elementelor unui vector.

Funcția are ca parametri vectorul și numărul de elemente și întoarce, prin numele ei, amplitudinea elementelor.

```
float amplitudine(float v[],int n)
{ int i;
  float min,max;
  min=v[0];
  max=v[0];
  for(i=0;i<n;i++)
   if(v[i]<min) min=v[i];
   else if(v[i]>max) max=v[i];
  return(max-min);}
```

- xiii.** Să se scrie funcția pentru calcularea mediei aritmetice a elementelor unui vector.

Funcția are ca parametri vectorul și numărul de elemente și întoarce, prin numele ei, media aritmetică a elementelor.

```
float mediaa(float v[],int n)
{ int i;
  float s;
  s=0;
  for(i=0;i<n;i++)
    s+=v[i];
  return(s/n);
}
```

- xiv.** Să se scrie funcția pentru calcularea mediei armonice a elementelor nenule ale unui vector.

Funcția are ca parametri vectorul, numărul de elemente și adresa unde va scrie parametrul de eroare și întoarce, prin numele ei, media armonică a elementelor nenule. Parametrul de eroare este 1 dacă nu se poate calcula media și 0 în caz contrar.

```
float mediaarm(float v[],int n,int *er)
{ int i,m;
  float s;
  s=0;m=0;*er=0;
  for(i=0;i<n;i++)
    if(v[i]!=0){ s+=1/v[i];
                m++;}
  if(s=0) *er=1;
  else s=m/s;
  return(s);
}
```

- xv.** Să se scrie funcția pentru calcularea abaterii medii pătratice a elementelor unui vector.

Funcția are ca parametri vectorul și numărul de elemente și apelează funcția pentru calculul mediei aritmetice a elementelor vectorului (descrișă la problema *xiii*). Valoarea abaterii medii pătratice este returnată prin numele funcției.

```
float abatere(float v[],int n)
{float m,s;
 int i;
 m=mediaa(v,n);
 s=0;
 for(i=0;i<n;i++)
   s+=(v[i]-m)*(v[i]-m);
 return(s);
}
```

xvi. Să se scrie funcțiile pentru sortarea unui vector folosind algoritmi:

- a. metoda bulelor;
- b. metoda selecției;
- c. sortare rapidă;
- d. sortare prin interclasare.

Funcțiile au ca parametri vectorul și numărul de elemente. Nu se întoarce nici un rezultat prin numele funcției.

a)

```
void bule(float v[],int n)
{ int i,p;
  float a;
  p=1;
  while(p)
  {p=0;
   for(i=0;i<n-1;i++)
    if(v[i]>v[i+1])
    {a=v[i];
     v[i]=v[i+1];
     v[i+1]=a;
     p=1; }
  }
```

b)

```
void selectie(float v[],int n)
{ float a;
  int i,j,p;
  for(i=0;i<n-1;i++)
  {p=i;
   for(j=i;j<n;j++)
    if(v[p]>v[j])p=j;
   a=v[p];
   v[p]=v[i];
   v[i]=a;}
}
```

c)

```
void quicksort(float v[],int inf,int sup)
{ int i,j,ii,jj;
  float a;
  if(inf<sup)
  {i=inf;j=sup;ii=0;jj=-1;
   while(i<j)
   {if(v[i]>v[j])
    {a=v[i]; v[i]=v[j]; v[j]=a;
     if(ii==0){ii=1;jj=0;}
     else{ii=0;jj=-1;}
    }
    i+=ii;j+=jj;}
   quicksort(v,inf,i-1);
   quicksort(v,i+1,sup);
  }
}
```

```
d)
void interclasare(float v[],int a,int b,int c,int d)
{ int i,j,k;
  float v1[100];
  i=a;j=c;k=0;
  while((i<=b)&&(j<=d))
    if(v[i]<v[j]) v1[k++]=v[i++];
    else v1[k++]=v[j++];
  if(i>b) for(i=j;i<=d;i++) v1[k++]=v[i];
  else for(j=i;j<=b;j++) v1[k++]=v[j];
  for(i=0;i<k;i++)
    v[a+i]=v1[i];}

void sort_int(float v[],int s,int d)
{ int m;
  float a;
  if(d-s<2)
    {if(v[s]>v[d]){a=v[s]; v[s]=v[d]; v[d]=a;}}
  else {m=(d+s)/2;
        sort_int(v,s,m);
        sort_int(v,m+1,d);
        interclasare(v,s,m,m+1,d);}
}
```

xvii. Să se scrie funcția pentru interclasarea elementelor a doi vectori sortați crescător.

Funcția are ca parametri primul vector, numărul său de elemente, al doilea vector, numărul său de elemente, vectorul în care va scrie rezultatul și adresa la care va scrie numărul de elemente din vectorul rezultat. Nu se întoarce nici un rezultat prin numele funcției.

```
void interclasare(float v[],int m,float w[],int n,float r[],int* p)
{int i,j;
 i=0;j=0;*p=0;
 while((i<m)&&(j<n))
   if(v[i]<w[j])
     r[*p++]=v[i++];
   else
     r[*p++]=w[j++];
 if(i==m) for(i=j;i<n;i++)
           r[*p++]=w[i];
 else for(j=i;j<m;j++)
       r[*p++]=v[j];
}
```

xviii. Să se scrie funcția pentru calcularea produsului scalar dintre doi vectori.

Funcția are ca parametri cei doi vectori și numărul de elemente ale fiecăruia și adresa unde va scrie parametrul de eroare. Prin numele funcției se întoarce produsul scalar. Parametrul de eroare are valoarea 0, dacă se calculează produsul, sau 1, dacă vectorii au lungimi diferite.

```
float prod_scal(float v[],int n,float v1[],int n1,int *er)
{ float p;
  int i;
  if(n1!=n)*er=1;
  else{*er=0;
    p=0;
    for(i=0;i<n;i++)
      p+=v[i]*v1[i];}
  return(p);}
```

xix. Să se scrie funcția pentru calcularea produsului vectorial dintre doi vectori.

Funcția are ca parametri cei doi vectori, numărul de elemente ale fiecăruia și vectorul în care va scrie rezultatul. Prin numele funcției se întoarce parametrul de eroare. Parametrul de eroare are valoarea 0, dacă se calculează produsul, sau 1, dacă vectorii au lungimi diferite.

```
int prod_vect(float v[],int n,float v1[],int n1,float r[])
{ int i,er;
  if(n1!=n)er=1;
  else{er=0;
    for(i=0;i<n;i++)
      r[i]=v[i]*v1[i];}
  return(er);}
```

xx. Să se scrie funcția pentru căutarea unui element într-un vector nesortat.

Funcția are ca parametri vectorul, numărul de elemente și valoarea căutată. Prin numele funcției se întoarce poziția primei apariții a elementului în vector sau -1 dacă elementul nu este găsit.

```
int cautare(float v[],int n,float x)
{ int i,er;
  er=-1;
  for(i=0;i<n;i++)
    if((v[i]==x)&&(er==-1)) er=i;
  return(er);}
```

xxi. Să se scrie funcția pentru căutarea unui element într-un vector sortat.

a) *Varianta iterativă:* funcția are ca parametri vectorul, numărul de elemente și valoarea căutată. Prin numele funcției se întoarce poziția elementului găsit sau -1, dacă elementul nu a fost găsit.

```
int cautare_bin(float v[],int n,float x)
{ int i,j,er,p;
  er=-1;
  i=0;j=n-1;
  while((i<=j)&&(er==-1))
    {p=(i+j)/2;
     if(v[p]==x) er=p;
     else if(v[p]<x)i=p+1;
     else j=p-1;}
  return(er);}
```

Operații cu masive și pointeri

b) *Varianta recursivă*: funcția are ca parametri vectorul, capetele intervalului în care face căutarea (inițial 0 și $n-1$) și valoarea căutată. Prin numele funcției se întoarce poziția elementului găsit sau -1, dacă elementul nu a fost găsit.

```
int cautare_bin_r(float v[],int s,int d,float x)
{ int i,j,er,p;
  p=(s+d)/2;
  if(s>d)er=-1;
  else if(v[p]==x) er=p;
    else if(v[p]<x) er=cautare_bin_r(v,p+1,d,x);
      else          er=cautare_bin_r(v,s,p-1,x);
  return(er);}
```

xxii. Să se scrie funcția pentru determinarea numerelor naturale prime mai mici decât o valoare dată (maxim 1000) prin metoda ciurului lui Eratostene.

Funcția are ca parametri limita maximă, vectorul în care va scrie numerele prime mai mici decât acea limită și adresa unde va scrie numărul de numere găsite. Parametrul de eroare (1 dacă limita este mai mare de 1000, 0 dacă nu sînt erori) este întors prin numele funcției.

```
int eratostene(int x,int v[],int *y)
{ int i,er,q,v1[1000];
  if(x>500)er=1;
  else{er=0;
    for(i=0;i<x;i++) v1[i]=i;
    for(i=2;i<=sqrt(x);i++)
      {q=2*i;
        while(q<x)
          {v1[q]=0; q+=i;}
      }
    *y=0;
    for(i=0;i<x;i++)
      if(v1[i]) v[( *y)++] =v1[i];}
  return er;}
```

xxiii. Să se scrie funcția pentru determinarea valorii unui polinom într-un punct dat.

Funcția are ca parametri gradul polinomului n , vectorul coeficienților a (în ordine, primul coeficient fiind cel al termenului liber, în total $n+1$ elemente) și punctul în care se calculează valoarea polinomului. Prin numele funcției se întoarce valoarea calculată.

```
float polinom(int n,float a[],float x)
{ int i;
  float p;
  p=a[n];
  for(i=n;i>0;i--)
    p=p*x+a[i-1];
  return p;}
```

xxiv. Să se scrie funcția pentru calculul sumei a două polinoame.

Funcția are ca parametri gradul primului polinom și vectorul coeficienților săi, gradul celui de al doilea polinom și vectorul coeficienților săi, vectorul în care se vor scrie coeficienții polinomului rezultat și adresa la care se va scrie gradul polinomului rezultat.

```
void s_polinom(int n,float a[],int m,float b[],float r[],int* p)
{ int i;
  *p=m>n?m:n;
  for(i=0;i<=*p;i++)
    r[i]=(i>n?0:a[i])+(i>m?0:b[i]);}
```

xxv. Să se scrie funcția pentru calcul produsului dintre două polinoame.

Funcția are ca parametri gradul primului polinom, vectorul cu coeficienții săi, gradul celui de al doilea polinom, vectorul cu coeficienții săi, vectorul în care se vor scrie coeficienții polinomului rezultat și adresa la care se va scrie gradul polinomului rezultat.

```
void p_polinom(int n,float a[],int m,float b[],float r[],int* p)
{ int i,j,tt;
  float t[100];
  *p=0; tt=0;
  for(i=0;i<=n;i++)
    {tt=m+i;
     for(j=0;j<=m;j++) t[j+i]=b[j]*a[i];
     for(j=0;j<i;j++) t[j]=0;
     s_polinom(tt,t,*p,r,r,p);
     getch();}
}
```

2.2 Probleme cu numere întregi foarte mari

Numerele foarte mari vor fi reprezentate în vectori astfel: fiecare cifră în câte un element al vectorului, pe poziția egală cu rangul cifrei respective (cifra unităților pe poziția 0, cifra zecilor pe poziția 1 etc.) Semnul se va reține separat sub formă de caracter. Separat se va reține lungimea numărului (numărul de cifre). Pentru memorarea unui număr foarte mare se va folosi structura *NR* care poate memora un număr cu maxim 500 de cifre:

```
typedef struct{unsigned char x[501];
               int n;
               char s}NR;
```

i. Să se scrie funcția pentru citirea de la tastatură a unui număr întreg foarte mare, cu semn.

Operații cu masive și pointeri

Funcția are ca parametru adresa unde se va memora numărul citit și întoarce, prin numele ei, numărul de cifre ale acestuia (0 va indica faptul că nu s-a citit nimic). Se citește întâi semnul (+/-) și apoi cifrele, începînd cu cea de rang maxim, pînă la apăsarea altei taste decît o cifră.

```
int citire(NR* a)
{ char c;int i;
  unsigned char t[500];
  printf("\nnumarul cu semn=");
  do a->s=getch();
  while((a->s!='+') && (a->s!='-'));
  putch(a->s);
  a->n=0;
  do{c=getche();
    t[a->n]=c-'0';
    a->n++;}
  while((c>='0') && (c<='9'));
  a->n--;
  for(i=0;i<a->n;i++)
    a->x[i]=t[a->n-i-1];
  return a->n;}
```

- ii.** Să se scrie funcția pentru afișarea pe ecran a unui număr foarte mare, cu semn.

Funcția are ca parametru numărul care trebuie afișat și nu returnează nici o valoare.

```
void afisare(NR a)
{ int i;
  printf("\n"); putch(a.s);
  if(a.n==0)putch('0');
  else for(i=0;i<a.n;i++) printf("%d",a.x[a.n-i-1]);}
```

- iii.** Să se scrie funcția pentru calculul sumei a două numere foarte mari de același semn.

Funcția are ca parametri cele două numere care se adună și adresa la care va scrie numărul rezultat. Nu se întoarce nici o valoare prin numele funcției.

```
void suma(NR a,NR b,NR* c)
{int i,max;
  unsigned char t,s;
  max=(a.n>b.n)?a.n:b.n;
  c->s=a.s;
  t=0;
  for(i=0;i<max;i++)
    {s=(i<a.n?a.x[i]:0)+(i<b.n?b.x[i]:0)+t;
     c->x[i]=s%10;
     t=s/10;}
  if(t!=0) {c->x[max]=t;c->n=max+1;}
  else c->n=max;}
```

iv. Să se scrie funcția pentru înmulțirea unui număr foarte mare cu 10^p .

Funcția are ca parametri numărul, puterea lui 10 (p) și adresa unde se va scrie numărul rezultat. Nu se întoarce nici o valoare prin numele funcției.

```
void prod_10(NR a,unsigned char p,NR* b)
{ int i;
  for(i=0;i<a.n;i++)
    b->x[i+p]=a.x[i];
  for(i=0;i<p;i++)
    b->x[i]=0;
  b->n=p+a.n;
  b->s=a.s;}
```

v. Să se scrie funcția pentru calculul produsului dintre un număr foarte mare și o cifră.

Funcția are ca parametri numărul foarte mare, cifra și adresa unde va scrie numărul rezultat. Nu se întoarce nici o valoare prin numele funcției.

```
void prod_c(NR a,unsigned char c,NR* b)
{ int i;
  unsigned char t,s;
  b->s=a.s;
  t=0;
  for(i=0;i<a.n;i++)
    {s=a.x[i]*c+t;
     b->x[i]=s%10;
     t=s/10;}
  if(t!=0) {b->x[a.n]=t;
            b->n=a.n+1;}
  else b->n=a.n;}
```

vi. Să se scrie funcția pentru calculul produsului dintre două numere foarte mari.

Funcția are ca parametri cele două numere care se înmulțesc și adresa unde va scrie rezultatul. Nu se întoarce nici o valoare prin numele funcției.

```
void prod(NR a,NR b,NR* c)
{ int i;
  NR t;
  if(a.s==b.s) c->s='+';
  else c->s='-';
  c->n=0;
  for(i=0;i<a.n;i++)
    {t.n=0;
     t.s=b.s;
     prod_c(b,a.x[i],&t);
     prod_10(t,i,&t);
     suma(*c,t,c);}
}
```

- vii.** Să se scrie funcția pentru determinarea maximului în valoare absolută dintre două numere foarte mari.

Funcția are ca parametri cele două numere și întoarce, prin numele ei, o valoare negativă dacă primul număr e mai mic, zero dacă cele două numere sînt egale sau o valoare pozitivă dacă primul număr este mai mare.

```
int max(NR a, NR b)
{ int i, m;
  m=a.n<b.n?-1:(a.n==b.n?0:1);
  i=a.n;
  while((m==0)&&(i>=0))
    {m=a.x[i]-b.x[i];
     i--;}
  return m; }
```

- viii.** Să se scrie funcția pentru calculul diferenței a două numere foarte mari, de același semn.

Funcția are ca parametri cele două numere și adresa unde va scrie numărul rezultat. Este folosită funcția *copiere* pentru a realiza atribuirea între două numere foarte mari; primul parametru este cel care dă valoare, al doilea este cel care primește valoarea.

```
void copiere(NR a, NR *b)
{ int i;
  b->s=a.s;
  b->n=a.n;
  for(i=0; i<a.n; i++)
    b->x[i]=a.x[i]; }

void diferenta(NR a, NR b, NR *c)
{ int i, m, impr;
  NR d;
  m=max(a, b);
  if(m>0) c->s=a.s;
  else if(m<0) c->s=(a.s=='+')?'-':'+';
    else {m=0; c->n=0; c->s='+'; }
  if(m!=0)
    { if(m<0) {copiere(a, &d);
               copiere(b, &a);
               copiere(d, &b); }
    impr=0;
    for(i=0; i<a.n; i++)
      {c->x[i]=a.x[i]-(i<b.n?b.x[i]:0)-impr;
       if(c->x[i]<0) {c->x[i]+=10; impr=0; }
       else impr=0; }
    c->n=a.n;
    while(c->x[c->n-1]==0) c->n--; }
}
```

2.3 Mulțimi reprezentate ca vectori

Pentru reprezentarea unei mulțimi se va folosi următoarea structură:

```
typedef struct{int x[100];
              int n;}MULTIME;
```

Vectorul x conține elementele mulțimii (maxim 100) iar n este numărul de elemente.

- i. Să se scrie funcția pentru căutarea unui element într-o mulțime.

Funcția are ca parametri mulțimea în care caută și elementul căutat. Prin numele funcției se întoarce valoarea 1 dacă elementul a fost găsit sau 0 dacă nu a fost găsit.

```
int cautare(MULTIME a,int x)
{ int i,er;
  er=0;
  for(i=0;i<a.n;i++)
    if(a.x[i]==x) er=1;
  return er;}
```

- ii. Să se scrie funcția pentru calculul intersecției dintre două mulțimi.

Funcția are ca parametri cele două mulțimi și adresa unde se va scrie mulțimea rezultat.

```
void diferenta(MULTIME a,MULTIME b,MULTIME *c)
{ int i,j,k;
  c->n=0;
  for(i=0;i<a.n;i++)
    if(cautare(b,a.x[i]))
      c->x[c->n++]=a.x[i];}
```

- iii. Să se scrie funcția pentru calculul reuniunii dintre două mulțimi.

Funcția are ca parametri cele două mulțimi și adresa unde se va scrie mulțimea rezultat.

```
void reuniune(MULTIME a, MULTIME b, MULTIME *c)
{ int i,j,k;
  c->n=a.n;
  for(i=0;i<a.n;i++)
    c->x[i]=a.x[i];
  for(i=0;i<b.n;i++)
    if(!cautare(*c,b.x[i]))
      c->x[c->n++]=b.x[i];}
```

- iv. Să se scrie funcția pentru calculul diferenței dintre două mulțimi.

Funcția are ca parametri cele două mulțimi și adresa unde se va scrie mulțimea rezultat.

```
void diferenta(MULTIME a,MULTIME b,MULTIME *c)
{ int i,j,k;
  c->n=0;
  for(i=0;i<a.n;i++)
    if(!cautare(b,a.x[i]))
      c->x[c->n++]=a.x[i];}
```

- v. Să se scrie funcția pentru calculul diferenței simetrice dintre două mulțimi.

Funcția are ca parametri cele două mulțimi și adresa unde se va scrie mulțimea rezultat.

```
int diferenta_simetrica(MULTIME a, MULTIME b,MULTIME *c)
{ MULTIME d,d1;
  diferenta(a,b,d);
  diferenta(b,a,d1);
  reuniune(d,d1,c);}
```

2.4 Operații cu matrice

- i. Să se scrie funcția pentru citirea unei matrice de la tastatură.

Funcția are ca parametri adresa unde se vor scrie elementele matricei, adresa unde se va scrie numărul de linii și adresa unde se va scrie numărul de coloane.

```
void citire(float a[][20],int *m,int *n)
{ int i,j;
  printf("nr linii=");scanf("%d",m);
  printf("nr linii=");scanf("%d",n);
  for(i=0;i<*m;i++)
    for(j=0;j<*n;j++)
      {printf("a (%d,%d)=",i,j);
        scanf("%f",&a[i][j]);}
}
```

- ii. Să se scrie funcția pentru afișarea unei matrice pe ecran.

Funcția are ca parametri matricea, numărul de linii și numărul de coloane. Nu se întoarce nici un rezultat prin numele funcției.

```
void afisare(float a[][20],int m,int n)
{ int i,j;
  printf("\n");
  for(i=0;i<m;i++)
```

```
{for(j=0;j<n;j++)
    printf("\t%4.2f",a[i][j]);
    printf("\n");}
}
```

iii. Să se scrie funcția pentru găsirea elementului minim dintr-o matrice.

Funcția are ca parametri matricea, numărul de linii și numărul de coloane și întoarce, prin numele ei, elementul minim.

```
float minim(float a[][20],int m,int n)
{ int i,j;
  float min;
  min=a[0][0];
  for(i=0;i<m;i++)
    for(j=0;j<n;j++)
      if(a[i][j]<min)min=a[i][j];
  return min;b}
```

iv. Să se scrie funcția pentru găsirea elementelor minime de pe diagonalele principală și, respectiv, secundară ale unei matrice.

Funcția are ca parametri matricea, numărul liniilor, numărul coloanelor, adresa unde va scrie elementul minim de pe diagonala principală și adresa unde va scrie elementul minim de pe diagonala secundară. Prin numele funcției se întoarce valoarea 1, dacă matricea nu a fost pătrată, sau 0 în caz contrar.

```
int minim(float a[][20],int m,int n,float *m1,float *m2)
{ int i,er;
  if(m!=n)er=1;
  else{*m1=a[0][0];*m2=a[0][m-i-1];
    for(i=0;i<m;i++)
      {if(a[i][i]<*m1)*m1=a[i][i];
        if(a[i][m-i-1]<*m2)*m2=a[i][m-i-1];}
    er=0;}
  return er;}
```

v. Să se scrie funcția pentru găsirea elementului maxim din triunghiul de deasupra diagonalelor unei matrice pătrate (exclusiv diagonalele).

Funcția are ca parametri matricea și dimensiunea ei și întoarce, prin numele ei, valoarea cerută.

```
float maxim1(float a[][20],int m)
{ int i,j;float max;
  max=a[0][1];
  for(i=0;i<(m-1)/2;i++)
    for(j=i+1;j<m-i-1;j++)
      if(a[i][j]>max)max=a[i][j];
  return max;}
```

- vi.** Să se scrie funcția pentru găsirea elementului maxim din triunghiul de sub diagonalele unei matrice pătrate (exclusiv diagonalele).

Funcția are ca parametri matricea și dimensiunea ei și întoarce, prin numele ei, valoarea cerută.

```
float maxim2(float a[][20],int m)
{ int i,j;float max;
  max=a[m-1][1];
  for(i=m/2+1;i<m;i++)
    for(j=m-i-1;j<i;j++)
      if(a[i][j]>max)max=a[i][j];
  return max;}
```

- vii.** Să se scrie funcția pentru găsire elementului minim din triunghiul din stînga diagonalelor unei matrice pătrate (exclusiv diagonalele).

Funcția are ca parametri matricea și dimensiunea ei și întoarce, prin numele ei, valoarea cerută.

```
float maxim3(float a[][20],int m)
{ int i,j;
  float max;
  max=a[1][0];
  for(i=0;i<(m-1)/2;i++)
    for(j=i+1;j<m-i-1;j++)
      if(a[j][i]>max)max=a[j][i];
  return max;}
```

- viii.** Să se scrie funcția pentru găsirea elementului minim din triunghiul din dreapta diagonalelor unei matrice pătrate (exclusiv diagonalele).

Funcția are ca parametri matricea și dimensiunea ei și întoarce, prin numele ei, valoarea cerută.

```
float maxim4(float a[][20],int m)
{ int i,j;
  float max;
  max=a[1][m-1];
  for(i=m/2+1;i<m;i++)
    for(j=m-i-1;j<i;j++)
      if(a[j][i]>max)max=a[j][i];
  return max;}
```

- ix.** Să se scrie secvența de program pentru inițializarea unei matrice la declarare astfel:

- Elementele de pe prima linie cu valoarea 1, restul cu valoarea 0.
 - Elementele de pe prima coloană cu valoarea 1, restul cu valoarea 0.
 - Elementele din triunghiul de sub diagonala principală (inclusiv diagonala) cu valoarea 1, restul cu valoarea 0.
- ```
a) float a[5][5]={1,1,1,1,1};
b) float a[5][5]={1},{1},{1},{1},{1};
c) float a[5][5]={1},{1,1},{1,1,1},{1,1,1,1},{1,1,1,1,1};
```
-



- x.** Să se scrie funcția pentru calculare produsului dintre 2 matrice.

Funcția are ca parametri, în ordine: matricea de înmulțit, numărul de linii și numărul de coloane ale acesteia, matricea înmulțitor, numărul de linii și numărul de coloane ale acesteia, adresa unde se va scrie matricea rezultat, adresele unde se vor scrie numărul de linii și numărul de coloane ale matricei rezultat. Prin numele funcției se întoarce valoarea 1 dacă înmulțirea nu este posibilă sau 0 în caz contrar.

```
int produs(float a[][20],int m,int n,float b[][20],int p,int q,
 float c[][20],int *r,int *s)
{ int er,i,j,k;
 if(n!=p)er=1;
 else{er=0;
 *r=m;*s=q;
 for(i=0;i<*r;i++)
 for(j=0;j<*s;j++)
 {c[i][j]=0;
 for(k=0;k<n;k++)
 c[i][j]+=a[i][k]*b[k][j];}
 }
 return er;}
```

- xi.** Să se scrie funcția pentru calcularea produsului dintre 2 matrice binare.

Funcția are ca parametri, în ordine: matricea de înmulțit, numărul de linii și numărul de coloane ale acesteia, matricea înmulțitor, numărul de linii și numărul de coloane ale acesteia, adresa unde se va scrie matricea rezultat, adresele unde se vor scrie numărul de linii și numărul de coloane ale matricei rezultat. Prin numele funcției se întoarce valoarea 1 dacă înmulțirea nu este posibilă sau 0 în caz contrar.

```
int produs(unsigned char a[][20],int m,int n,unsigned char b[][20],
 int p,int q,unsigned char c[][20],int *r, int *s)
{ int er,i,j,k;
 if(n!=p)er=1;
 else{er=0;
 *r=m;*s=q;
 for(i=0;i<*r;i++)
 for(j=0;j<*s;j++)
 {c[i][j]=0;
 for(k=0;k<n;k++)
 c[i][j]=c[i][j]|| (a[i][k]&&b[k][j]);}
 }
 return er;}
```

- xii.** Să se scrie funcția pentru calcularea produsului dintre o matrice și un vector.

Funcția are ca parametri, în ordine: matricea de înmulțit, numărul de linii și numărul de coloane ale acesteia, vectorul înmulțitor, adresa unde se va scrie vectorul rezultat și adresa unde se va scrie numărul de elemente ale vectorului rezultat. Prin numele funcției se întoarce valoarea 1 dacă înmulțirea nu este posibilă sau 0 în caz contrar.

```
int produs(float a[][20],int m,int n,float b[],int p,float c[], int *r)
```

Operații cu masive și pointeri

```
{ int er,i,j,k;
 if(n!=p)er=1;
 else{er=0;
 *r=m;
 for(i=0;i<*r;i++)
 {c[i]=0;
 for(k=0;k<n;k++)
 c[i]+=a[i][k]*b[k];}
 }
 return er;}
```

- xiii.** Să se scrie funcția pentru calcularea produsului dintre un vector și o matrice.

Funcția are ca parametri, în ordine: vectorul de înmulțit, numărul său de elemente, matricea înmulțitor, numărul de linii și numărul de coloane ale acesteia, adresa unde se va scrie vectorul rezultat, adresa unde se va scrie numărul de elemente ale vectorului rezultat. Prin numele funcției se întoarce valoarea 1 dacă înmulțirea nu este posibilă sau 0 în caz contrar.

```
int produs(float a[],int m,float b[][20],int n,int p,float c[],
 int *r)
{ int er,i,j,k;
 if(m!=n)er=1;
 else{er=0;
 *r=p;
 for(i=0;i<*r;i++)
 {c[i]=0;
 for(k=0;k<n;k++)
 c[i]+=a[k]*b[k][i];}
 }
 return er;}
```

- xiv.** Să se scrie funcția pentru sortarea primei linii a unei matrice fără a schimba structura coloanelor.

Funcția are ca parametri matricea și dimensiunile sale (număr de linii și număr de coloane). Prin numele funcției nu se întoarce nici o valoare.

```
void sortare(float a[][20],int m,int n)
{ int i,j,k;
 float aux;
 k=1;
 while(k)
 {k=0;
 for(i=0;i<n-1;i++)
 if(a[0][i]>a[0][i+1])
 for(j=0;j<m;j++)
 {aux=a[j][i];
 a[j][i]=a[j][i+1];
 a[j][i+1]=aux;
 k=1;} } }
```

- xv.** Să se scrie funcția pentru determinarea liniilor unei matrice care au elementele în ordine strict crescătoare.

Funcția are ca parametri matricea, numărul de linii și numărul de coloane ale acesteia, adresa (vectorul) unde va scrie numerele liniilor care îndeplinesc condiția și adresa unde va scrie numărul de linii care îndeplinesc condiția. Nu se întoarce nici un rezultat prin numele funcției.

```
void cresc(float a[][20],int m,int n,int b[],int *p)
{ int i,j,k;
 *p=0;
 for(i=0;i<m;i++)
 { k=1;
 for(j=0;j<n-1;j++)
 if(a[i][j]>=a[i][j+1]) k=0;
 if(k)b[(*p)++]=i; }
}
```

- xvi.** Să se scrie funcția pentru determinarea coloanelor cu toate elementele nule.

Funcția are ca parametri matricea, numărul de linii și numărul de coloane ale acesteia, adresa (vectorul) unde va scrie numerele coloanelor care îndeplinesc condiția și adresa unde va scrie numărul de coloane care îndeplinesc condiția. Nu se întoarce nici un rezultat prin numele funcției

```
void nule(float a[][20],int m,int n,int b[],int *p)
{ int i,j,k;
 *p=0;
 for(i=0;i<n;i++)
 { k=1;
 for(j=0;j<m;j++)
 if(!a[j][i]) k=0;
 if(k)b[(*p)++]=i; }
}
```

- xvii.** Să se scrie funcția pentru construirea unei noi matrice cu liniile și coloanele unei matrice care nu conțin o anumită valoare.

Funcția are ca parametri matricea inițială și dimensiunile sale (numărul linii-lor și numărul coloanelor), noua matrice (adresa unde vor fi scrise elementele sale), adresele unde se vor scrie dimensiunile sale, numărul liniilor și numărul coloanelor. Sînt apelate funcțiile *compactare* (exercițiul 2.1.ix) și *căutare* (exercițiul 2.1.xx).

```
void nenule(float a[][20],int m,int n,float b[][20], int *p,int *q)
{ int i,j,k,r,s,l[20],c[20];
 k=0;
 r=0;
 for(i=0;i<m;i++)
 for(j=0;j<n;j++)
 if(!a[j][i])
```

```
 {l[k++]=i;
 c[r++]=j;}
compactare(l, &k);
compactare(c, &r);
*p=0; *q=n;
for (i=0; i<m; i++)
 if (cautare(l, k, i) == -1)
 {for (j=0; j<n; j++)
 b[*p][j]=a[i][j];
 (*p)++;}
for (j=0; j<n; j++)
 if (cautare(c, r, j) != -1)
 {for (s=j; s<n-1; s++)
 for (i=0; i<*p; i++)
 b[i][s]=b[i][s+1];
 n--;}
*q=n; }
```

xviii. Să se scrie funcția pentru ridicarea la putere a unei matrice pătrate.

Funcția are ca parametri matricea inițială, dimensiunea ei, puterea la care se ridică și matricea în care va scrie rezultatul. Sînt folosite funcțiile *copiere* (pentru copierea unei matrice în alta) și *produs* (pentru înmulțirea a două matrice – exercițiul 2.4.x).

```
void copiere(float a[][20], int m, float b[][20])
{ int i, j;
 for (i=0; i<m; i++)
 for (j=0; j<m; j++)
 b[i][j]=a[i][j];}

void putere(float a[][20], int m, int p, float b[][20])
{ int i, j, k;
 float c[20][20];
 for (i=0; i<m; i++)
 for (j=0; j<m; j++)
 c[i][j]=(i==j);
 for (i=0; i<p; i++)
 {produs(c, m, m, a, m, m, b, &m, &m);
 copiere(b, m, c);}
}
```

xix. Să se scrie funcția pentru rezolvarea unui sistem algebric liniar de n ecuații cu n necunoscute, calculînd în același timp inversa matricei sistemului și determinantul acesteia.

Funcția are ca parametri matricea sistemului, gradul sistemului, vectorul termenilor liberi, limita sub care pivotul este considerat 0 (pivot 0 înseamnă o coloană nulă, deci matrice neinvertabilă și sistem cu o infinitate de soluții), matricea în care se va scrie inversa matricei sistemului și vectorul în care se va scrie soluția sistemului. Prin numele funcției se întoarce valoarea determinantului, care are și rol de parametru de eroare (determinant nul înseamnă matrice neinvertabilă).

```
float inversa(float a[][20],int n,float b[],float eps,
 float inv[][20],float x[])
{ float c[20][20],e[20][20],d,aux;
 int i,j,k,p;
 d=1; //construire matrice de lucru
 for(i=0;i<n;i++)
 {for(j=0;j<n;j++)
 {c[i][j]=a[i][j]; c[i][j+n]=(i==j);}
 c[i][2*n]=b[i];}
 afisare(c,n,2*n+1);
 i=0;
 while((i<n)&&d) //pivotare si calcul determinant
 {p=i;//cautare pivot pe coloana i
 for(j=i+1;j<n;j++)
 if(abs(c[j][i])>abs(c[p][i]))p=j;
 if(abs(c[p][i])<eps)d=0; //aducere pivot in pozitie
 else{if(p!=i){aux=c[p][i];c[p][i]=c[i][i];c[i][i]=aux;d=-d;}
 d=d*c[i][i];
 for(j=0;j<n;j++) e[j][i]=0; //pivotare
 for(j=i;j<2*n+1;j++) e[i][j]=c[i][j]/c[i][i];
 for(j=0;j<n;j++)
 for(k=i;k<2*n+1;k++)
 if(j!=i)e[j][k]=(c[j][k]*c[p][i]-c[j][i]*c[i][k])/c[p][i];
 for(k=0;k<n;k++)
 for(j=i;j<2*n+1;j++)
 c[k][j]=e[k][j];}
 i++;}
 for(i=0;i<n;i++) //separare rezultate
 {for(j=0;j<n;j++)
 inv[i][j]=c[i][j+n];
 x[i]=c[i][2*n];}
 return d;}
```

2.5 Lucrul cu pointeri

- i. Să se scrie funcția pentru calculul sumei elementelor unei matrice folosind pointeri pentru adresare.

Funcția are ca parametri adresa matricei și dimensiunile ei. Prin numele funcției se întoarce suma elementelor matricei. Matricea a cărei adresă a fost primită este memorată în heap. Modificând primul parametru al funcției în *float a[][20]*, se poate folosi funcția pentru calculul sumei elementelor unei matrice statice cu 20 de coloane.

```
float suma(float **a,int m,int n)
{ int i,j; float s; s=0;
 for(i=0;i<m;i++)
 for(j=0;j<n;j++)
 s+=*(a+i+j);
 return s;}
```

- ii. Să se scrie funcția pentru citirea unei matrice de la tastatură și memorarea ei în heap.

Funcția are ca parametri adresele unde va scrie dimensiunile matricei și întoarce, prin numele ei, adresa matricei memorate în heap.

```
float ** citire(int *m,int *n)
{ int i,j;
 float **a;
 printf("nr linii: "); scanf("%d", m);
 printf("nr col : "); scanf("%d", n);
 a=(float **)malloc(*m*sizeof(float*));
 for(i=0;i<*m;i++)
 a[i]=(float*)malloc(*n*sizeof(float));
 for(i=0;i<*m;i++)
 for(j=0;j<*n;j++)
 {printf("a[%d,%d]=", i, j);
 scanf("%f", &a[i][j]);}
 return a;}
```

- iii. Să se scrie funcția pentru citirea unui vector și memorarea lui în heap.

Funcția primește ca parametru adresa unde va scrie numărul elementelor vectorului și returnează, prin numele ei, adresa vectorului memorat în heap.

```
float* citire(int* n)
{ int i;
 float* v;
 v=(float*)malloc(*n*sizeof(float));
 printf("n="); scanf("%d",n);
 for(i=0;i<*n;i++)
 {printf("v(%d)=", i);
 scanf("%f", &v[i]);}
 return v;}
```

- iv. Să se scrie funcția pentru sortarea unui vector folosind adresarea cu pointeri.

Funcția are ca parametri adresa vectorului și numărul său de elemente. Nu se întoarce nici o valoare prin numele funcției. Se poate apela atât pentru vectori memorați în heap, cât și pentru vectori memorați static.

```
void bule(float *v, int n)
{ int i,p; float a;
 p=1;
 while(p)
 {p=0;
 for(i=0;i<n-1;i++)
 if(*(v+i)>*(v+i+1))
 {a=*(v+i);
 (v+i)=(v+i+1);
 *(v+i+1)=a; p=1;}
 }
}
```

2.6 Lucrul cu relații (funcții și permutări)

Fie A, B două mulțimi de numere reale. O relație R este o submulțime a lui $A \times B$; cu alte cuvinte, o relație atașează unui element din A un element din B . Reprezentarea în calculator a unei relații se poate face prin intermediul unui tablou bidimensional cu 2 linii și $|R|$ coloane. O funcție $f: A \rightarrow B$ este o relație cu proprietatea că fiecare element al lui A are un corespondent unic în B ($\forall a \in A, \exists! b \in B$ cu $f(a) = b$). Dacă mulțimile A și B sunt finite, atunci o funcție, ca și o relație, poate fi reprezentată sub forma unui tablou cu 2 dimensiuni.

În acest subcapitol se vor folosi tipurile de date:

MULTIME, definit anterior;

RELATIE, definit astfel:

```
typedef struct{float r[2][100];
 int n;}RELATIE;
```

Cîmpul r constituie descrierea relației, iar n este numărul de perechi din descrierea relației (cardinalul relației). Tipul RELATIE va fi folosit atît pentru reprezentarea funcțiilor, cît și a permutărilor.

PERMUTARE, definit astfel:

```
typedef struct{int x[100];
 int n;}PERMUTARE;
```

Cîmpul x conține permutarea, iar cîmpul n ordinul permutării.

- i. Să se scrie subprogramul care verifică faptul că o relație este o funcție (în sens matematic).

Pentru a verifica dacă o relație R este, în particular, o funcție, va fi suficient să verificăm că $|R| = |A|$ și că printre elementele primei linii din reprezentarea lui R nu se află dubluri (orice element din prima linie apare o singură dată printre elementele primei linii).

Subprogramul are ca parametri relația care trebuie verificată și mulțimea de definiție. Prin numele funcției se întoarce valoarea 0 dacă relația nu este funcție sau 1 dacă relația este funcție.

```
int este_functie(RELATIE r,MULTIME a)
{ int dublura=0,i,j;
 if(r.n!=a.n) return 0;
 else{for(i=0;(i<r.n-1)&&!dublura;i++)
 for(j=i+1;(j<r.n)&&!dublura;j++)
 if(r.r[0][i]==r.r[0][j])dublura=1;
 return !dublura;}
}
```

---

ii. Să se scrie subprogramul care verifică dacă o funcție este injectivă.

O funcție f este injectivă dacă pe a doua linie a matricei de reprezentare nu există dubluri.

Subprogramul are ca parametru funcția și întoarce valoarea 0 dacă funcția nu este injectivă sau 1 dacă este injectivă.

```
int este_injectiva(RELATIE r)
{ int injectiva=1,i,j;
 for(i=0; (i<r.n-1)&&injectiva;i++)
 for(j=i+1; (j<r.n)&&injectiva;j++)
 if(r.r[1][i]==r.r[1][j]) injectiva=0;
 return injectiva;}
```

iii. Să se scrie subprogramul care verifică dacă o funcție este surjectivă.

În termenii reprezentării anterioare, o funcție f este surjectivă dacă a doua linie a matricei de reprezentare conține toate elementele mulțimii B.

Subprogramul are ca parametri funcția și mulțimea de valori. Prin numele subprogramului se întoarce valoarea 0 dacă relația nu este surjectivă sau 1 dacă este surjectivă.

```
int este_surjectiva(RELATIE r,MULTIME b)
{ int surjectiva=1,gasit,i,j;
 if(n>p) return 0;
 else{for(i=0; (i<b.n)&&surjectiva;i++)
 {for(j=0,gasit=0; (j<b.n)&&!gasit;j++)
 if(r.r[1][j]==b.x[i]) gasit=1;
 if(!gasit) surjectiva=0;}
 return surjectiva;}
}
```

iv. Să se scrie subprogramul care compune două funcții.

Fie $f:A \rightarrow B$, $g:B \rightarrow C$ două funcții. Funcția $h:A \rightarrow C$, $h = g \circ f$, $\forall a \in A$, $h(a) = g(f(a))$ se numește compunerea funcției g cu funcția f . Se va presupune în continuare că cele două funcții, f și g , pot fi compuse.

Subprogramul are ca parametri relațiile care reprezintă cele două funcții care se compun și adresa unde va scrie relația care reprezintă funcția rezultat. Nu se întoarce nici o valoare prin numele funcției.

```
void compunere(RELATIE f,RELATIE g,RELATIE *h)
{ int gasit,i,j;
 for(i=0;i<2;i++)
 for(i=0;i<f.n;i++)
 {h->r[0][i]=f.r[0][i];
 for(j=0,gasit=0; (j<g.n)&&!gasit;j++)
 if(f.r[1][i]==g.r[0][j]) gasit=1;
 h->r[1][i]=g.r[1][--j];}
}
```

- v. Să se scrie funcția care determină dacă o permutare este identică.

Funcția are ca parametru permutarea și întoarce valoarea 1 dacă este identică sau 0 în caz contrar.

```
int este_identitatea(PERMUTARE p)
{ int i,estei;
 for(i=0,estei=1;(i<p.n)&&estei;i++)
 if(p.x[i]-i)estei=0;
 return estei;}
```

- vi. Să se scrie funcția care determină dacă o permutare este transpoziție.

Funcția are ca parametru permutarea și întoarce poziția transpoziției (dacă i este poziția întoarsă, atunci transpoziția este între elementele i și $p.x[i]$) sau -1, dacă permutarea nu este transpoziție.

```
int este_transpozitie(int *a,int m,int *j)
{ int dif=0,i,j;
 for(i=0;(i<p.n)&&(dif<3);i++)
 if(a[i]!=i)
 {dif++;
 j=i;}
 if(dif!=2) return -1;
 else return j;}
```

- vii. Să se scrie funcția care calculează numărul de permutări ale unei transpoziții și (implicit) semnatura acesteia.

Funcția are ca parametru permutarea și întoarce semnatura acesteia.

```
int nr_inversiuni(PERMUTARE p)
{
 if(!p.n) return 0;
 else return (p.x[p.n-1]!=(p.n-1))+nr_inversiuni(p);
}
```

- viii. Să se scrie funcția care compune două permutări de același ordin.

Funcția are ca parametri cele două permutări și adresa unde va scrie noua permutare.

```
void compunere(PERMUTARE a,PERMUTARE b,PERMUTARE *c)
{ int i;
 for(i=0;i<a.n;c->x[i++]=a.x[b.x[i]]);
 c->n=a.n;}
```

---

ix. Să se scrie funcția care calculează inversa unei permutări.

Funcția are ca parametri permutarea și adresa unde va scrie permutarea inversă.

```
void inversa(PERMUTARE p, PERMUTARE *p1)
{ int gasit,i,k;
 p1->n=p.n;
 for(i=0;i<p.n;i++)
 {for(k=0,gasit=0;(k<p.n)&&(!gasit);k++)
 if(p.x[k]==i)gasit=1;
 p1->x[i]=--k;}
 return p1;}
```

x. Să se scrie funcția care descompune o permutare în produs de transpoziții.

Dacă f este permutarea a cărei descompunere este dorită și k număr natural astfel încât $f_k = e$, unde $f_1 = f \circ \tau_{i_1 j_1}$, $f_r = f_{r-1} \circ \tau_{i_r j_r}$, $r \geq 2$, unde $\tau_{i_r j_r}$ sînt transpoziții, atunci $f = \tau_{i_k j_k} \circ \tau_{i_{k-1} j_{k-1}} \circ \dots \circ \tau_{i_1 j_1}$.

Compunerea permutării f cu transpoziția τ_{ij} este $g = f \circ \tau_{ij}$, unde

$$g(s) = \begin{cases} f(s), & s \neq i, s \neq j \\ f(j), & s = i \\ f(i), & s = j \end{cases}.$$

Funcția *descompune*(p, n, t, k) calculează pentru permutarea $p \in S_n$ o valoare k astfel încît $f_k = e$ și matricea t cu k linii și două coloane, unde $t[r, 1] = i_r$, $t[r, 2] = j_r$, $r = 1, \dots, k$. La fiecare pas r , $r = 1, \dots, k$, i este cea mai mică valoare pentru care $f_{r-1}(i) \neq i$, unde $f_0 = f$.

Funcția are ca parametri permutarea și matricea în care va scrie factorii produsului de transpoziții. Prin numele funcției se întoarce numărul de factori ai produsului de transpoziții.

```
int transpozitii(PERMUTARE p, int tr[][2])
{int gata=0,aux,j=0,k=0,gasit;
 while(!gata)
 {for(int i=j,gasit=0;(i<p.n)&&(!gasit);i++)
 if(p.x[i]==i)
 {gasit=1;j=i;tr[k][0]=i;tr[k][1]=p.x[i];k++;
 aux=a[i];p.x[i]=p.x[aux];p.x[aux]=aux;}
 gata=!gasit;}
 return k;}//nr. de transpozitii
```

Notă: Deoarece nu dispunem de modalități de evaluare a ordinului de mărime a valorii k , prin utilizarea datelor de tip static este posibilă depășirea memoriei alocate tabloului t . Propunem ca exercițiu scrierea unei variante utilizând structuri de date dinamice.

3. Lucrul cu șiruri de caractere

- i. Să se scrie funcția care numără cuvintele dintr-un text. Textul se termină cu caracterul punct, iar cuvintele sînt separate prin unul sau mai multe spații.

Funcția are ca parametru șirul de caractere (textul) și întoarce, prin numele ei, numărul de cuvinte din text.

```
int numara(char s[])
{ int n,i;
 i=0;
 if(s[0]==' ') n=0;
 else n=1;
 while(s[i]!='.')
 {if((s[i]==' ') && (s[i+1])!=' ') n++;
 i++;}
 if(s[i-1]==' ') n--;
 return(n); }
```

- ii. Să se scrie funcția pentru determinarea lungimii celui mai lung cuvînt dintr-un text terminat cu caracterul punct. Cuvintele sînt separate prin unul sau mai multe spații.

Funcția are ca parametru șirul de caractere (textul) și întoarce, prin numele ei, lungimea celui mai lung cuvînt din text.

```
int maxim(char s[])
{ int i,max,k;
 i=max=k=0;
 while(s[i]!='.')
 {if(s[i]!=' ') k++;
 else {if(k>max) max=k;
 k=0;}
 i++;}
 if((s[i-1]!=' ') && (k>max)) max=k;
 return(max); }
```

- iii. Să se scrie funcția pentru determinarea lungimii celui mai scurt cuvânt dintr-un text terminat cu caracterul punct. Cuvintele sînt separate prin unul sau mai multe spații.

Funcția are ca parametru șirul de caractere (textul) și întoarce, prin numele ei, lungimea celui mai scurt cuvânt din text.

```
int minim(char s[])
{ int i,min,k;
 i=k=0;min=strlen(s);
 while(s[i]!='.')
 {if(s[i]!=' ') k++;
 else {if((k<min)&&(k!=0)) min=k;
 k=0;}}
 i++;}
if((s[i-1]!=' ')&&(k<min))min=k;
return(min);}
```

- iv. Să se scrie funcția pentru determinarea frecvenței de apariție a fiecărui cuvânt într-un text (șir de caractere). Cuvintele sînt separate prin spații.

Funcția ajutătoare *separa* are rolul de a extrage din text următorul cuvânt, începînd cu poziția dată. Ea are ca parametri textul în care caută un cuvânt, poziția de unde începe căutarea și adresa unde va scrie cuvîntul extras.

```
int separa(char *s, int p, char *c)
{ int i;
 while(s[p]==' ') p++;
 i=p;
 while(s[i]!=' ') {c[i-p]=s[i]; i++;}
 c[i-p]='\0';
 return i;}
```

Funcția *numarare* are ca parametri șirul de caractere (textul), vectorul de cuvinte (matrice de caractere) în care va scrie cuvintele găsite în text și vectorul în care va scrie numărul de apariții al fiecărui cuvînt reținut în vectorul de cuvinte.

```
int numarare(char *s,char m[][30],int f[])
{ char c[30];
 int i,j,nr,p,k;
 nr=0;p=0;
 while(p<strlen(s))
 {p=separa(s,p,c);
 k=0; i=0;
 while((i<nr)&&(!k))
 if(!strcmp(m[i],c)) k=1;
 else i++;
 if(k) f[i]++;
 else {f[nr]=1;
 strcpy(m[nr],c);
 nr++;}
 }
 return nr;}
```

- v. Să se scrie funcția pentru sortarea alfabetică a unui vector de șiruri de caractere.

Funcția are ca parametri matricea de caractere în care fiecare linie reprezintă un cuvânt de maxim 100 caractere (vector de cuvinte) și numărul de cuvinte. Nu se întoarce nici un rezultat prin numele funcției.

```
void sort(char s[][100],int nr)
{ int i,p;
 char t[100];
 p=1;
 while(p)
 {p=0;
 for(i=0;i<nr-1;i++)
 if(strcmp(s[i],s[i+1])>0)
 {p=1;
 strcpy(t,s[i]);
 strcpy(s[i],s[i+1]);
 strcpy(s[i+1],t);}
 }
}
```

- vi. Să se scrie funcția care calculează numărul de apariții ale unui caracter într-un șir de caractere.

Funcția are ca parametri șirul de caractere și caracterul căutat și întoarce, prin numele ei, numărul de apariții ale acestuia.

```
int freqv_c(char s[], char c)
{ int i,nr;
 nr=0;
 for(i=0;i<strlen(s);i++)
 if(c==s[i]) nr++;
 return nr;}
```

- vii. Să se scrie funcția care calculează numărul de apariții ale fiecărui caracter din alfabetul limbii engleze într-un șir de caractere (nu se ține cont de litere mari sau mici).

Funcția are ca parametri șirul de caractere (textul) și vectorul în care va scrie frecvențele fiecărui caracter ASCII din alfabetul englez, în ordinea codurilor acestora ('A'-'Z').

```
void frecventa(char s[], int f[])
{ int i;
 for(i=0;i<256;i++) f[i]=0;
 for(i=0;i<strlen(s);i++)
 if((toupper(s[i])>='A') && (toupper(s[i])<='Z'))
 f[toupper(s[i])-'A']++;}
```

- viii.** Să se scrie funcția care calculează numărul de apariții ale fiecărui caracter ASCII într-un șir de caractere.

Funcția are ca parametri șirul de caractere (textul) și vectorul în care va scrie frecvențele fiecărui caracter ASCII, în ordinea codurilor acestora.

```
void frecv(char s[], int f[])
{ int i;
 for(i=0;i<256;i++) f[i]=0;
 for(i=0;i<strlen(s);i++) f[s[i]]++;}
```

- ix.** Să se scrie funcția pentru criptarea și decriptarea unui șir de caractere prin interschimbarea grupurilor de 4 biți din reprezentarea fiecărui caracter.

Funcția are ca parametru adresa șirului pe care trebuie să îl (de)cripteze. Ea realizează atât operația de criptare, cât și cea de decriptare, fiind propria ei inversă.

```
void cripteaza(char* s)
{ int i;
 unsigned char m1=15,m2=240,a,b;
 for(i=0;i<strlen(s);i++)
 {a=(s[i]&m1)<<4; b=(s[i]&m2)>>4; s[i]=a|b;}}
```

- x.** Să se scrie funcțiile pentru criptarea și decriptarea unui șir de caractere prin rotirea setului de caractere cu 13 poziții (algoritmul ROT13).

Ambele funcții au ca parametru adresa șirului care trebuie (de)criptat.

```
void cripteaza(char* s)
{ int i;
 for(i=0;i<strlen(s);i++) s[i]=(s[i]+13)%256;}
void decripteaza(char* s)
{ int i;
 for(i=0;i<strlen(s);i++) s[i]=(s[i]+243)%256;}
```

- xi.** Să se scrie funcția pentru găsirea poziției de început a unui subșir într-un șir de caractere.

Funcția are ca parametri adresa șirului în care se caută și adresa subșirului căutat. Prin numele funcției se întoarce poziția subșirului în șir, dacă este găsit, sau -1, dacă nu este găsit.

```
int cauta(char *s, char *ss)
{ int i,j,k;
 k=-1; i=0;
 while((i<strlen(s)) && (k!=-1))
 if(s[i]!=ss[0]) i++;
 else {j=1; k=i;
 while(j<strlen(ss) && (k!=-1))
 if(ss[j]!=s[i+j]) k=-1;
 else j++;
 i++;}
 return k;}
```

---

4. Structuri dinamice de date

4.1 Liste simplu înlănțuite

În exercițiile din acest capitol se va folosi o listă avînd ca informație utilă în nod un număr real:

```
typedef struct TNOD{float x;
 struct TNOD* next;};
```

Nu se vor verifica posibilele erori la rezervarea spațiului în heap, cauzate de lipsa acestuia. Pentru verificarea acestui tip de eroare se poate testa rezultatul întors de funcția *malloc* (NULL dacă nu s-a putut face alocarea de memorie).

Pentru ușurință în scriere, se va folosi următoarea macrodefiniție:

```
#define NEW (TNOD*)malloc(sizeof(TNOD));
```

- i. Să se scrie programul pentru crearea unei liste simplu înlănțuite cu preluarea datelor de la tastatură. Sfîrșitul introducerii datelor este marcat standard. După creare, se va afișa conținutul listei apoi se va elibera memoria ocupată.

```
#include<stdio.h>
#include<alloc.h>
typedef struct TNOD{float x;
 struct TNOD* next;};

void main()
{TNOD *cap,*p,*q;
 int n,i;
 float a;
 //creare lista
 printf("primul nod="); scanf("%f",&a);
 cap=(TNOD*)malloc(sizeof(TNOD));
 cap->x=a; cap->next=NULL;
 p=cap;
```

```
printf("nod (CTRL-Z)=");
scanf("%f",&a);
while(!feof(stdin))
{q=(TNOD*)malloc(sizeof(TNOD));
 q->x=a; q->next=NULL;
 p->next=q;
 p=q;
 printf("nod (CTRL-Z)=");
 scanf("%f",&a);}
//afisare continut
printf("\n");
p=cap;
while(p)
{printf("\t%5.2f",p->x);
 p=p->next;}
//stergere lista
while(cap)
{p=cap; cap=cap->next;
 free(p);}
}
```

- ii.** Să se scrie funcția pentru inserarea unui nod la începutul unei liste simplu înlănțuite.

Funcția are ca parametri capul listei în care se inserează și valoarea care se inserează. Prin numele funcției se întoarce noul cap al listei.

```
TNOD* ins1(TNOD* cap, float a)
{TNOD* p;
 p=NEW;
 p->x=a;
 p->next=cap;
 return p;
}
```

- iii.** Să se scrie funcția pentru inserarea unui nod într-o listă simplu înlănțuită după un nod identificat prin valoarea unui câmp. Dacă nodul căutat nu există, inserarea se face la sfârșitul listei.

Funcția are ca parametri capul listei în care se inserează, valoarea care se inserează și valoarea după care se inserează. Prin numele funcției se întoarce noul cap al listei.

```
TNOD* ins2(TNOD* cap, float a, float x)
{TNOD *p,*q;
 p=NEW;
 p->x=a;
 if(!cap) {cap=p;p->next=NULL;}
 else{q=cap;
 while((q->next) && (q->x!=x))
 q=q->next;
 p->next=q->next;
 q->next=p;}
 return cap;}
```

- iv.** Să se scrie funcția pentru inserarea unui nod într-o listă simplu înlănțuită înaintea unui nod identificat prin valoarea unui câmp. Dacă nodul căutat nu există, se face inserare la începutul listei.

Funcția are ca parametri capul listei în care se inserează, valoarea care se inserează și valoarea înaintea căreia se inserează. Prin numele funcției se întoarce noul cap al listei.

```
TNOD* ins3(TNOD* cap, float a, float x)
{
 TNOD *p, *q;
 p=NEW; p->x=a;
 if(!cap) {cap=p;p->next=NULL;}
 else{q=cap;
 while((q->next) && (q->next->x!=x))
 q=q->next;
 if(!q->next) {p->next=cap; cap=p;}
 else {p->next=q->next;
 q->next=p;}
 }
 return cap;}

```

- v.** Să se scrie funcția pentru căutarea unui nod identificat prin valoarea unui câmp într-o listă simplu înlănțuită.

Funcția are ca parametri capul listei în care se caută și valoarea căutată. Prin numele funcției se întoarce adresa nodului care conține informația căutată sau NULL, dacă informația nu a fost găsită în listă. Dacă sînt mai multe noduri cu aceeași valoare, se întoarce adresa ultimului.

```
TNOD* cauta(TNOD* cap, float a)
{
 TNOD *q;
 q=cap;
 while((q) && (q->x!=a))
 q=q->next;
 return q;}

```

- vi.** Să se scrie funcția pentru adăugarea unui nod la sfîrșitul unei liste simplu înlănțuite.

Funcția are ca parametri capul listei în care se inserează și valoarea care se inserează. Prin numele funcției se întoarce noul cap al listei.

```
TNOD* ins4(TNOD* cap, float a)
{
 TNOD *p, *q;
 p=NEW;
 p->x=a;
 p->next=NULL;
 if(!cap) cap=p;
 else{q=cap;
 while(q->next)
 q=q->next;
 q->next=p;}
 return cap;}

```

- vii.** Să se scrie funcția pentru ștergerea primului nod al unei liste simplu înlănțuite.

Funcția are ca parametru capul listei din care se șterge primul nod și întoarce, prin numele ei, noul cap al listei.

```
TNOD* sterg1(TNOD* cap)
{TNOD *p;
 if(cap){p=cap; cap=cap->next;
 free(p);}
 return cap;}
```

- viii.** Să se scrie funcția pentru ștergerea unui nod identificat prin valoarea unui câmp dintr-o listă simplu înlănțuită.

Funcția primește ca parametri adresa capului listei și valoarea informației utile din nodul care se șterge. Funcția întoarce valoarea 1, dacă nu a găsit nodul căutat, sau 0, dacă a efectuat ștergerea.

```
int sterg2(TNOD** cap, float a)
{TNOD *p, *q;
 int er;
 if(*cap){p=*cap;
 if((*cap)->x==a){*cap=(*cap)->next;
 er=0;
 free(p);}
 else {while((p->next) && (p->next->x!=a))
 p=p->next;
 if(p->next){q=p->next;
 p->next=p->next->next;
 free(q);
 er=0;}
 else er=1;}
 }
 else er=1;
 return er;}
```

- ix.** Să se scrie funcția pentru ștergerea ultimului nod dintr-o listă simplu înlănțuită.

Funcția are ca parametru capul listei din care se șterge ultimul nod și întoarce, prin numele ei, noul cap al listei.

```
TNOD* sterg3(TNOD* cap)
{TNOD *p;
 p=cap;
 if(cap)
 if(!cap->next){free(cap);
 cap=NULL;}
 else{while((p->next->next))
 p=p->next;
 free(p->next);
 p->next=NULL;}
 return cap;}
```

- x.** Să se scrie funcția pentru ștergerea unei liste simplu înlănțuite.

Funcția are ca parametru capul listei care trebuie ștearsă și întoarce, prin numele ei, noul cap al listei (valoarea NULL).

```
TNOD* sterg(TNOD* cap)
{TNOD* p;
 while(cap)
 {p=cap;
 cap=cap->next;
 free(p);}
 return NULL;}
```

- xi.** Să se scrie funcția pentru ștergerea nodului aflat după un nod identificat prin valoarea unui câmp.

Funcția are ca parametri capul listei și valoarea nodului căutat (după care se șterge). Prin numele funcției se întoarce valoarea 0, dacă s-a făcut ștergerea, sau 1, dacă nodul căutat nu a fost găsit.

```
int sterg4(TNOD* cap,float a)
{TNOD *p, *q;
 int er;
 if(!cap) er=1;
 else{p=cap;
 while((p)&&(p->x!=a))
 p=p->next;
 if(!p)er=1;
 else{q=p->next;
 if(q){p->next=q->next;
 er=0;
 free(q);}
 else er=1;}
 }
 return er;}
```

- xii.** Să se scrie funcția pentru ștergerea nodului aflat înaintea nodului identificat prin valoarea unui câmp.

Funcția are ca parametri capul listei, valoarea din nodul căutat (înaintea căruia se face ștergerea) și adresa unde se înscrie parametrul de eroare (0 dacă se face ștergerea, 1 dacă nodul căutat este primul, 2 dacă nodul căutat nu a fost găsit). Funcția întoarce noul cap al listei.

```
TNOD* sterg5(TNOD* cap,float a, int *er)
{TNOD *p, *q;
 if(!cap) *er=2;
 else{p=cap;
 if(cap->x==a)*er=1;
 else if(cap->next)
 if(cap->next->x==a)
 {*er=0;
 p=cap; cap=cap->next;
 free(p);}
```

```

 else if (cap->next->next)
 {p=cap;
 while ((p->next->next) && (p->next->next->x!=a))
 p=p->next;
 if (p->next->next)
 {q=p->next;
 p->next=p->next->next;
 free(q);
 *er=0;}
 else *er=2;
 }
 }
 return cap;}

```

4.2 Stive și cozi

În exercițiile acestui subcapitol se va folosi o stivă de elemente cu tip real. Pentru implementarea ei se va folosi o listă simplu înlănțuită. Capul acestei liste, împreună cu capacitatea maximă a stivei și numărul de poziții ocupate constituie câmpuri ale structurii STIVA:

```

typedef struct TNOD{float x;
 struct TNOD* next;};
typedef struct STIVA{TNOD* vf;
 capacitate c,max;};

```

- i.** Să se scrie funcția care verifică dacă o stivă este vidă.

Funcția are ca parametru stiva și întoarce valoarea 1 dacă stiva este vidă sau 0 în caz contrar.

```

int e_vida(STIVA s)
{return s.vf==NULL;}

```

- ii.** Să se scrie funcția care verifică dacă o stivă este plină.

Funcția are ca parametru stiva și întoarce valoarea 1, dacă stiva este plină, sau 0, în caz contrar.

```

int e_plina(STIVA s)
{return s.c==s.max;}

```

- iii.** Să se scrie funcția pentru adăugarea unui element de tip real într-o stivă.

Funcția are ca parametri adresa stivei și valoarea care trebuie adăugată în stivă. Prin numele funcției se întoarce valoarea 1, dacă stiva era plină (și nu se poate face adăugare), sau 0, dacă adăugarea a decurs normal.

```
int push(STIVA *s, float a)
{TNOD *p;
 int er;
 if(!e_plina(*s))
 {p=NEW; p->x=a;
 p->next=s->vf;
 s->vf=p; (s->c)++;
 er=0;}
 else er=1;
 return er;}
```

iv. Să se scrie funcția pentru extragerea unui element dintr-o stivă.

Funcția are ca parametri adresa stivei și adresa unde se va depune valoarea extrasă din stivă. Prin numele funcției se întoarce valoarea 1, dacă stiva este vidă, sau 0, în caz contrar.

```
int pop(STIVA *s, float *a)
{int er;
 TNOD *p;
 if(e_vida(*s))er=1;
 else{p=s->vf;
 s->vf=s->vf->next;
 *a=p->x;
 free(p);
 er=0; (s->c)--;}
 return er;}
```

v. Să se scrie funcția pentru golirea unei stive.

Funcția are ca parametru adresa stivei și nu întoarce nimic, prin numele ei. Valorile aflate în stivă se pierd.

```
void golire(STIVA *s)
{TNOD *p;
 while(s->vf)
 {p=s->vf;
 s->vf=s->vf->next;
 free(p);}
 s->c=0;}
```

Programul următor exemplifică modul de lucru cu funcțiile descrise mai sus:

```
#include<stdio.h>
#include<alloc.h>
#define NEW (TNOD*)malloc(sizeof(TNOD));
#define capacitate int

typedef struct TNOD{float x;
 struct TNOD* next;};
typedef struct STIVA{TNOD* vf;
 capacitate c,max;};
```

```
int e_plina(STIVA s)
{return s.c==s.max;}

int e_vida(STIVA s)
{return s.vf==NULL;}

void afisare(STIVA s)
{if(e_vida(s))printf("\nStiva vida.");
 else{printf("\n");
 while(s.vf)
 {printf("\t%5.2f",s.vf->x);
 s.vf=s.vf->next;}
 }
}

void golire(STIVA *s)
{TNOD *p;
 while(s->vf)
 {p=s->vf;
 s->vf=s->vf->next;
 free(p);}
 s->c=0;}

int push(STIVA *s, float a)
{TNOD *p;
 int er;
 if(!e_plina(*s))
 {p=NEW; p->x=a;
 p->next=s->vf;
 s->vf=p; (s->c)++;
 er=0;}
 else er=1;
 return er;}

int pop(STIVA *s, float *a)
{int er;
 TNOD *p;
 if(e_vida(*s))er=1;
 else{p=s->vf;
 s->vf=s->vf->next;
 *a=p->x;
 free(p);
 er=0; (s->c)--;}
 return er;}

void main()
{STIVA s;
 int n;
 float a;
 //initializare stiva
 s.vf=NULL;s.c=0;
 afisare(s);
 do {printf("\ncap max=");scanf("%d",&s.max);}
 while(s.max<=0);
 printf("\ninfo:");scanf("%f",&a);
```

```
while(!feof(stdin))
{if(push(&s,a)==1)printf("\nStiva plina!");
 afisare(s);
 printf("\ninfo:");scanf("%f",&a);}
//extragere element
n=pop(&s,&a);
printf("\n rezultat: %d, %5.3f",n,a);
afisare(s);
//golire stiva
printf("\n golire: \n");
while(!pop(&s,&a))
 printf("\t%5.2f",a);
afisare(s);
}
```

În exercițiile care urmează se vor folosi cozi de elemente de tip real. Pentru implementarea ei se va folosi o listă simplu înlănțuită (ca în exercițiile precedente). Capul listei, împreună cu capacitatea maximă a cozii, numărul de poziții ocupate și coada cozii (adresa ultimului element) constituie cîmpuri ale structurii COADA:

```
typedef struct TNOD{float x;
 struct TNOD* next;};
typedef struct COADA{TNOD *cap, *coada;
 capacitate c,max;};
```

vi. Să se scrie funcția care verifică dacă o coadă este vidă.

Funcția are ca parametru coada și întoarce valoarea 1 dacă aceasta este vidă sau 0 în caz contrar.

```
int e_vida(COADA c)
{return c.cap==NULL;}
```

vii. Să se scrie funcția care verifică dacă o coadă este plină.

Funcția primește ca parametru coada și întoarce valoarea 1, dacă aceasta este plină, sau 0, în caz contrar.

```
int e_plina(COADA c)
{return c.c==c.max;}
```

viii. Să se scrie funcția pentru adăugarea unui element de tip real într-o coadă.

Funcția are ca parametri adresa cozii și valoarea care trebuie adăugată. Prin numele funcției se întoarce valoarea 1, cînd coada este plină (și nu se poate face adăugare), sau 0, dacă adăugarea a decurs normal.

```
int push_c(COADA *c, float a)
{TNOD *p;
 int er;
 if(!e_plina(*c))
 {p=NEW;
```

```
p->x=a;
p->next=NULL;
if (c->coada) c->coada->next=p;
else c->cap=p;
c->coada=p;
(c->c)++;
er=0;}
else er=1;
return er;}
```

ix. Să se scrie funcția pentru extragerea unui element dintr-o coadă.

Funcția are ca parametri adresa cozii și adresa unde se va depune valoarea extrasă. Prin numele funcției se întoarce valoarea 1, când coada este vidă, sau 0, în caz contrar.

```
int pop_c(COADA *c, float *a)
{int er;
TNOD *p;
if (e_vida(*c))er=1;
else{p=c->cap;
c->cap=c->cap->next;
*a=p->x;
free(p);er=0;
if (--(c->c)) c->coada=NULL; }
return er;}
```

x. Să se scrie funcția pentru golirea unei cozi.

Funcția are ca parametru adresa cozii și nu întoarce nimic, prin numele ei. Valorile aflate în coadă se pierd.

```
void golire(COADA *c)
{TNOD *p;
while (c->cap)
{p=c->cap;
c->cap=c->cap->next;
free(p);}
c->c=0;
c->coada=NULL;}
```

4.3 Liste circulare simplu înlănțuite

i. Să se scrie programul pentru crearea unei liste circulare simplu înlănțuite cu preluarea datelor de la tastatură. Sfârșitul introducerii datelor este marcat standard. După creare, se va afișa conținutul listei apoi se va elibera memoria ocupată.

```
#include<stdio.h>
#include<alloc.h>
typedef struct TNOD{float x;
 struct TNOD* next;};

void main()
{TNOD *cap,*p,*q;
 int n,i;
 float a;
 //creare lista
 printf("primul nod=");
 scanf("%f",&a);
 cap=(TNOD*)malloc(sizeof(TNOD));
 cap->x=a;
 cap->next=cap;
 p=cap;
 printf("nod (CTRL-Z)=");
 scanf("%f",&a);
 while(!feof(stdin))
 {q=(TNOD*)malloc(sizeof(TNOD));
 q->x=a;
 q->next=cap;
 p->next=q;
 p=q;
 printf("nod (CTRL-Z)=");
 scanf("%f",&a);}
 //afisare continut, exista cel putin un nod
 printf("\n");
 printf("\t%5.2f",cap->x);
 p=cap->next;
 while(p!=cap)
 {printf("\t%5.2f",p->x);
 p=p->next;}
 //stergere lista, exista cel putin un nod
 //pe parcursul stingerii lista nu isi pastreaza proprietatea de
 //circularitate
 p=cap;
 while(cap!=p)
 {q=cap;
 cap=cap->next;
 free(q);}
 cap=NULL;}
```

- ii. Să se scrie funcția pentru inserarea unui nod la începutul unei liste circulare simplu înlănțuite.

Funcția are ca parametri capul listei și valoarea care trebuie inserată. Prin numele funcției se returnează noul cap al listei.

```
TNOD* ins1(TNOD* cap, float a)
{TNOD *p,*q;
 p=NEW;
 p->x=a;
 p->next=cap;
 if(!cap)p->next=p;
 else {q=cap;
```

```
while (q->next!=cap)
 q=q->next;
q->next=p; }
return p; }
```

- iii.** Să se scrie funcția pentru inserarea unui nod într-o listă circulară simplu înlănțuită după un nod identificat prin valoarea unui câmp.

Funcția are ca parametri capul listei, valoarea care trebuie inserată și valoarea după care se inserează. Dacă valoarea căutată nu este găsită, atunci inserarea se face la sfârșit.

```
TNOD* ins2(TNOD* cap, float a, float x)
{TNOD *p, *q;
 p=NEW;
 p->x=a;
 if (!cap) {cap=p; p->next=cap; }
 else{q=cap;
 while ((q->next!=cap) && (q->x!=x))
 q=q->next;
 p->next=q->next;
 q->next=p; }
 return cap; }
```

- iv.** Să se scrie funcția pentru inserarea unui nod într-o listă circulară simplu înlănțuită înaintea unui nod identificat prin valoarea unui câmp.

Funcția are ca parametri capul listei, valoarea care se adaugă și valoarea înaintea căreia se adaugă. Prin numele funcției se întoarce noul cap al listei.

```
TNOD* ins3(TNOD* cap, float a, float x)
{TNOD *p, *q;
 p=NEW;
 p->x=a;
 if (!cap) {cap=p; p->next=cap; }
 else{q=cap;
 while ((q->next!=cap) && (q->next->x!=x))
 q=q->next;
 if (q->next==cap) cap=p;
 p->next=q->next; q->next=p; }
 return cap; }
```

- v.** Să se scrie funcția pentru căutarea unui nod, identificat prin valoarea unui câmp, într-o listă circulară simplu înlănțuită.

Funcția are ca parametri capul listei și valoarea căutată. Prin numele funcției se întoarce adresa nodului care conține valoarea căutată (dacă sînt mai multe noduri cu aceeași valoare se întoarce adresa ultimului). Dacă nodul căutat nu este găsit, se întoarce valoarea NULL.

```
TNOD* cauta(TNOD* cap, float a)
{TNOD *q;
 q=cap;
 if (cap)
```

```
{while ((q->next!=cap) && (q->x!=a))
 q=q->next;
 if (q->x!=a) q=NULL; }
else q=NULL;
return q; }
```

- vi.** Să se scrie funcția pentru adăugarea unui nod la sfârșitul unei liste circulare simplu înlănțuite.

Funcția are ca parametri capul listei și valoarea care trebuie adăugată. Prin numele funcției se întoarce noul cap al listei.

```
TNOD* ins4(TNOD* cap, float a)
{TNOD *p, *q;
 p=NEW;
 p->x=a;
 if(!cap) cap=p;
 else{q=cap;
 while(q->next!=cap)
 q=q->next;
 q->next=p; }
 p->next=cap;
 return cap; }
```

- vii.** Să se scrie funcția pentru ștergerea primului nod al unei liste circulare simplu înlănțuite.

Funcția are ca parametru capul listei și întoarce noul cap al listei.

```
TNOD* sterg1(TNOD *cap)
{TNOD *p, *q;
 if(cap)
 if(cap==cap->next)
 {free(cap);
 cap=NULL;}
 else{q=cap;
 while(q->next!=cap)
 q=q->next;
 p=cap; cap=cap->next;
 q->next=cap;
 free(p); }
 return cap; }
```

- viii.** Să se scrie funcția pentru ștergerea unui nod identificat prin valoarea unui câmp dintr-o listă circulară simplu înlănțuită.

Funcția are ca parametri adresa capului listei și valoarea care trebuie ștearsă. Prin numele funcției se întoarce codul de eroare, cu semnificația: 1 – nu a fost găsită valoarea căutată, 0 – a fost ștearsă valoarea căutată. Pentru ștergerea primului nod al listei se apelează funcția *sterg1* (exercițiul 4.3.vii).

```
int sterg2(TNOD** cap,float a)
{TNOD *p, *q;
 int er;
 if(*cap){p=*cap;
 if ((*cap)->x==a){er=0;
 *cap=sterg1(*cap);}
 else {while((p->next!=*cap) &&(p->next->x!=a))
 p=p->next;
 if(p->next!=*cap){q=p->next;
 p->next=p->next->next;
 free(q);
 er=0;}
 else er=1;}
 }
 else er=1;
 return er;}
```

- ix.** Să se scrie funcția pentru ștergerea ultimului nod dintr-o listă circulară simplu înlănțuită.

Funcția are ca parametru capul listei și întoarce, prin numele ei, noul cap al listei.

```
TNOD* sterg3(TNOD* cap)
{TNOD *p,*q;
 p=cap;
 if(cap)
 if(cap==cap->next){free(cap);
 cap=NULL;}
 else{while((p->next->next!=cap))
 p=p->next;
 q=p->next;
 p->next=cap;
 free(q);}
 return cap;}
```

- x.** Să se scrie funcția pentru ștergerea unei liste circulare simplu înlănțuite.

Funcția are ca parametru capul listei și întoarce, prin numele ei, noul cap al listei (NULL).

```
TNOD* sterg(TNOD* cap)
{TNOD *p,*q;
 if(cap)
 {p=cap;

 do
 {q=cap;
 cap=cap->next;
 free(q);}
 while(cap!=p);}
 return NULL;}
```

- xi.** Să se scrie funcția pentru ștergerea nodului aflat după un nod identificat prin valoarea unui câmp. Dacă nodul căutat este ultimul, atunci se șterge primul nod al listei.

Funcția are ca parametri capul listei, valoarea căutată și adresa unde va scrie parametrul de eroare (1, dacă valoarea căutată nu este găsită sau lista are numai un nod, 0, dacă se face ștergerea).

```
TNOD* sterg4(TNOD* cap, float a, int *er)
{TNOD *p, *q;
 if(!cap) *er=1;
 else if (cap==cap->next) *er=1;
 else{p=cap;
 if (cap->x!=a)
 {p=cap->next;
 while ((p!=cap) && (p->x!=a))
 p=p->next;
 if (p->x!=a) *er=1;
 else {if (p->next==cap) cap=sterg1(cap);
 else{q=p->next;
 p->next=q->next;
 free(q);
 *er=0;
 }
 }
 }
 return cap;
}
```

- xii.** Să se scrie funcția pentru ștergerea nodului aflat înaintea nodului identificat prin valoarea unui câmp. Dacă nodul căutat este primul, se va șterge ultimul nod al listei.

Funcția are ca parametri capul listei, valoarea căutată și adresa unde se va înscrie parametrul de eroare (0 dacă ștergerea s-a efectuat, 1 dacă nodul căutat nu este găsit sau lista are un singur nod, 2 dacă lista este vidă).

```
TNOD* sterg5(TNOD* cap, float a, int *er)
{TNOD *p, *q;
 if(!cap) *er=2;
 else if (cap==cap->next) *er=1;
 else if (cap->x==a) {*er=0;
 cap=sterg3(cap);
 }
 else if (cap->next->x==a) {cap=sterg1(cap); *er=0;
 }
 else{p=cap->next;
 while ((p->next->next!=cap) && (p->next->next->x!=a))
 p=p->next;
 if (p->next->next->x==a)
 {q=p->next;
 p->next=p->next->next;
 free(q);
 *er=0;
 }
 else *er=1;
 }
 return cap;
}
```

4.4 Liste dublu înlănțuite

Pentru exemplificarea lucrului cu liste dublu înlănțuite se va folosi o listă avînd ca informație utilă în nod un număr real:

```
typedef struct TNOD{float x;
 struct TNOD *next,*pred;};
```

- i. Să se scrie programul pentru crearea unei liste dublu înlănțuite cu preluarea datelor de la tastatură. Sfîrșitul introducerii datelor este marcat standard. După creare, se va afișa conținutul listei, apoi se va elibera memoria ocupată.

```
#include<stdio.h>
#include<alloc.h>
#define NEW (TNOD*)malloc(sizeof(TNOD));
typedef struct TNOD{float x;
 struct TNOD *next,*pred;};

void main()
{TNOD *cap, *p, *q;
 float x;
 //creare lista
 printf("\nprimul nod: ");scanf("%f",&x);
 cap=NEW;
 cap->pred=NULL; cap->next=NULL;
 cap->x=x;
 p=cap;
 printf("\nnod: ");scanf("%f",&x);
 while(!feof(stdin))
 {q=NEW;
 q->next=NULL; q->x=x;
 q->pred=p; p->next=q;
 p=q;
 printf("\nnod: ");scanf("%f",&x);}
 //afisare lista
 printf("\n");
 p=cap;
 while(p)
 {printf("\t%5.2f",p->x);
 p=p->next;}
 //stergere lista
 while(cap)
 {p=cap;
 cap=cap->next;
 if(cap)cap->pred=NULL;
 free(p);}
 printf("\ngata");}
```

- ii.** Să se scrie funcția pentru inserarea unui nod la începutul unei liste dublu înlănțuite.

Funcția are ca parametri capul listei și valoarea care trebuie inserată. Prin numele funcției se întoarce noul cap al listei.

```
TNOD* ins1(TNOD* cap, float a)
{TNOD *p;
 p=NEW;
 p->x=a;
 p->pred=NULL;
 p->next=cap;
 if(cap) cap->pred=p;
 return p;}
```

- iii.** Să se scrie funcția pentru inserarea unui nod într-o listă dublu înlănțuită, după un nod identificat prin valoarea unui câmp.

Funcția are ca parametri capul listei, valoarea care se inserează și valoarea după care se inserează. Dacă valoarea căutată nu este găsită, se face inserare la sfârșitul listei.

```
TNOD* ins2(TNOD* cap, float a, float x)
{TNOD *p, *q;
 p=NEW;
 p->x=a;
 if(!cap) {cap=p; p->next=NULL; p->pred=NULL;}
 else{q=cap;
 while((q->next) && (q->x!=x))
 q=q->next;
 p->next=q->next;
 p->pred=q;
 q->next=p;
 if(p->next) p->next->pred=p;}
 return cap;}
```

- iv.** Să se scrie funcția pentru inserarea unui nod într-o listă dublu înlănțuită, înaintea unui nod identificat prin valoarea unui câmp.

Funcția are ca parametri capul listei, valoarea care trebuie inserată și valoarea înaintea căreia se inserează. Dacă valoarea căutată nu este găsită, se face inserare la începutul listei.

```
TNOD* ins3(TNOD *cap, float a, float x)
{TNOD *p, *q;
 p=NEW;
 p->x=a;
 if(!cap) {cap=p; p->next=NULL; p->pred=NULL;}
 else{q=cap;
 while((q->next) && (q->x!=x))
 q=q->next;
 if(q->x!=x) {p->next=cap; cap->pred=p;
 p->pred=NULL;
 cap=p;}
```

```
 else {p->next=q;
 p->pred=q->pred;
 q->pred=p;
 if (p->pred) p->pred->next=p;
 else cap=p;}
 }
 return cap;}
```

- v.** Să se scrie funcția pentru căutarea unui nod identificat prin valoarea unui câmp într-o listă dublu înlanțuită.

Funcția are ca parametri capul listei în care se caută și valoarea căutată. Prin numele funcției se întoarce adresa nodului care conține informația căutată sau NULL dacă informația nu a fost găsită în listă. Dacă sînt mai multe noduri cu aceeași valoare se întoarce adresa ultimului. Funcția este identică pentru liste simplu și dublu înlanțuite.

```
TNOD* cauta(TNOD* cap, float a)
{TNOD *q;
 q=cap;
 while((q) && (q->x!=a))
 q=q->next;
 return q;}
```

- vi.** Să se scrie funcția pentru adăugarea unui nod la sfîrșitul unei liste dublu înlanțuite.

Funcția are ca parametri capul listei și valoarea care trebuie inserată. Funcția întoarce, prin numele ei, noul cap al listei.

```
TNOD* ins4(TNOD* cap, float a)
{TNOD *p, *q;
 p=NEW;
 p->x=a;
 p->next=NULL;
 if(!cap){p->pred=NULL; cap=p;}
 else {q=cap;
 while(q->next)
 q=q->next;
 p->pred=q;
 q->next=p;}
 return cap;}
```

- vii.** Să se scrie funcția pentru ștergerea primului nod al unei liste dublu înlanțuite.

Funcția are ca parametru capul listei și întoarce, prin numele ei, noul cap al listei.

```
TNOD* sterg1(TNOD* cap)
{TNOD* p;
 if (cap)
 {p=cap;
```

```
cap=cap->next;
if (cap) cap->pred=NULL;
free(p);
return cap;}
```

- viii.** Să se scrie funcția pentru ștergerea unui nod identificat prin valoarea unui câmp dintr-o listă dublu înlănțuită.

Funcția are ca parametri capul listei și valoarea de identificare a nodului care trebuie șters. Prin numele funcției se întoarce noul cap al listei.

```
TNOD* sterg2(TNOD* cap, float a)
{TNOD *p, *q;
 if (cap)
 {p=cap;
 while((p->next) && (p->x!=a))
 p=p->next;
 if (p->x==a)
 {if (p->next) p->next->pred=p->pred;
 if (p->pred) p->pred->next=p->next;
 else cap=p->next;
 free(p);}
 }
 return cap;}
```

- ix.** Să se scrie funcția pentru ștergerea ultimului nod dintr-o listă dublu înlănțuită.

Funcția are ca parametru capul listei și întoarce, prin numele ei, noul cap al listei.

```
TNOD* sterg3(TNOD* cap)
{TNOD *p, *q;
 if (cap)
 {p=cap;
 while (p->next)
 p=p->next;
 if (!p->pred) {free (cap); cap=NULL;}
 else {q=p->pred; free (p); q->next=NULL;}
 }
 return cap;}
```

- x.** Să se scrie funcția pentru ștergerea unei liste dublu înlănțuite.

Funcția are ca parametru capul listei și întoarce, prin numele ei, noul cap al listei (valoarea NULL).

```
TNOD* sterg(TNOD* cap)
{TNOD*p;
 while (cap)
 {p=cap; cap=cap->next;
 if (cap) cap->pred=NULL;
 free(p);}
 return NULL;}
```

- xi.** Să se scrie funcția pentru ștergerea nodului aflat după un nod identificat prin valoarea unui câmp.

Funcția are ca parametri capul listei și valoarea căutată. Prin numele funcției se întoarce parametrul de eroare, cu semnificația: 0 – s-a efectuat ștergerea, 1 – nodul căutat nu a fost găsit.

```
int sterg4(TNOD* cap, float a)
{
 TNOD *p, *q;
 int er;
 er=1;
 if (cap)
 {
 p=cap;
 while ((p->next) && (p->x!=a))
 p=p->next;
 if (p->x==a)
 {
 if (p->next)
 {
 er=0;
 q=p->next;
 p->next=p->next->next;
 if (p->next) p->next->pred=p;
 free(q);
 }
 }
 }
 return er;
}
```

- xii.** Să se scrie funcția pentru ștergerea nodului aflat înaintea nodului identificat prin valoarea unui câmp.

Funcția are ca parametri adresa capului listei și valoarea căutată. Prin numele funcției se întoarce parametrul de eroare, cu semnificația: 0 – s-a efectuat ștergerea, 1 – valoarea căutată nu a fost găsită.

```
int sterg5(TNOD** cap, float a)
{
 TNOD *p, *q;
 int er;
 er=1;
 if (*cap)
 {
 p=*cap;
 while ((p->next) && (p->x!=a))
 p=p->next;
 if (p->x==a)
 {
 if (p->pred)
 {
 er=0;
 q=p->pred;
 p->pred=p->pred->pred;
 if (p->pred) p->pred->next=p;
 else *cap=p;
 free(q);
 }
 }
 }
 return er;
}
```

4.5 Alte exerciții

- i. Să se scrie funcția recursivă pentru numărarea nodurilor unei liste simplu înlănțuite.

Funcția are ca parametru capul listei și întoarce, prin numele ei, numărul de noduri ale listei.

```
int numara_r(TNOD* cap)
{int nr;
 if(!cap) nr=0;
 else nr=1+numara_r(cap->next);
 return nr;}
```

- ii. Să se scrie funcția nerecursivă pentru numărarea nodurilor unei liste simplu înlănțuite.

Funcția are ca parametru capul listei și întoarce, prin numele ei, numărul de noduri ale listei.

```
int numara_i(TNOD* cap)
{int nr;
 nr=0;
 while(cap)
 {nr++;
 cap=cap->next;}
 return nr;}
```

- iii. Să se scrie funcția pentru eliminarea tuturor nodurilor care conțin o anumită valoare dintr-o listă simplu înlănțuită.

Funcția are ca parametri adresa capului listei și valoarea de identificare a nodurilor care trebuie șterse. Prin numele funcției se întoarce numărul de noduri șterse. Pentru ștergere este apelată funcția *sterg2* de la exercițiul 4.1.viii.

```
int elimina(TNOD **cap, float a)
{TNOD *p,*q;
 int n;
 n=0;
 while(!sterg2(cap,a))
 n++;
 return n;}
```

- iv. Să se scrie funcția pentru sortarea unei liste simplu înlănțuite prin modificarea legăturilor între noduri.

Funcția are ca parametru capul listei și întoarce, prin numele ei, noul cap al listei. Pentru a schimba două noduri consecutive între ele se apelează funcția *schimba*

---

care are ca parametri capul listei și adresa primului din cele două noduri și întoarce, prin numele ei, noul cap al listei.

```
TNOD* schimba(TNOD *cap, TNOD *p)
{TNOD *q, *r;
 if (p==cap) {q=p->next;
 r=q->next;
 cap=q; q->next=p;
 p->next=r; }
 else {r=cap;
 while (r->next!=p)
 r=r->next;
 q=p->next;
 p->next=q->next;
 q->next=p;
 r->next=q; }
 q=cap;
 return cap; }

TNOD* sort(TNOD* cap)
{int er;
 TNOD *p, *q;
 er=1;
 if (cap)
 while (er)
 {er=0;
 for (p=cap; p->next; p=p->next)
 if (p->x>p->next->x) {cap=schimba (cap, p);
 er=1; }
 }
 return cap; }
```

- v.** Să se scrie funcția pentru calculul sumei elementelor unui vector memorat ca listă simplu înlănțuită.

Funcția are ca parametru capul listei și întoarce, prin numele ei, suma elementelor.

```
float suma(TNOD *cap)
{float s=0;
 TNOD *p;
 p=cap;
 while (p)
 {s+=p->x;
 p=p->next; }
 return s; }
```

- vi.** Să se scrie funcția pentru sortarea elementelor unui vector memorat ca listă simplu înlănțuită.

Funcția are ca parametru capul listei.

```
void sort2(TNOD* cap)
{int er;
 float a;
 TNOD *p,*q;
 er=1;
 if(cap)
 while(er)
 {er=0;
 for(p=cap;p->next;p=p->next)
 if(p->x>p->next->x){a=p->x;
 p->x=p->next->x;
 p->next->x=a;
 er=1;}
 }
}
```

- vii.** Să se scrie funcția pentru găsirea elementului minim și a tuturor pozițiilor sale de apariție într-o listă simplu înlănțuită.

Funcția are ca parametri capul listei, adresa unde va scrie minimul și vectorul în care va scrie pozițiile de apariție a minimului. Prin numele funcției se întoarce numărul de apariții ale minimului.

```
int minim(TNOD* cap, float *m,TNOD* poz[])
{TNOD* p;
 int n;
 n=0;
 if(cap)
 {*m=cap->x;
 while(p)
 {if(p->x<*m)
 {n=0;
 poz[n]=p;
 *m=p->x;}
 else if (p->x==*m) poz[n++]=p;
 p=p->next;}
 }
 return n;}
```

- viii.** Să se scrie funcția pentru interclasarea elementelor a doi vectori memorați în liste simplu înlănțuite. Se consideră că vectorii sînt sortați crescător.

Funcția are ca parametri capul primei liste și capul celei de a doua liste. Prin numele funcției se întoarce capul listei rezultat.

```
TNOD* interc(TNOD* cap1,TNOD* cap2)
{TNOD *cap3, *p, *q, *r, *s;
 cap3=NULL;
 p=cap3;
 r=cap1; s=cap2;
 while(r&& s)
 {q=NEW;q->next=NULL;
 if(!cap3){cap3=q;p=q;}}
```

```
 else {p->next=q;p=q;}
 if (r->x<s->x) {q->x=r->x;
 r=r->next;}
 else {q->x=s->x;
 s=s->next;}
}
while (r)
{q=NEW;q->next=NULL;
 if (!cap3) {cap3=q;p=q;}
 else {p->next=q;p=q;}
 q->x=r->x;r=r->next;}
while (s)
{q=NEW;q->next=NULL;
 if (!cap3) {cap3=q;p=q;}
 else {p->next=q;p=q;}
 q->x=s->x;s=s->next;}
return cap3;}
```

ix. Să se scrie funcția pentru crearea unei liste sortate din elementele unui vector.

Funcția are ca parametri vectorul și numărul său de elemente. Prin numele funcției se întoarce capul noii liste.

```
TNOD* creare(float x[], int n)
{int i;
 TNOD *cap,*p,*q;
 cap=NULL;
 for(i=0;i<n;i++)
 {q=NEW;
 q->x=x[i];
 if ((!cap) || (cap->x>x[i]))
 {q->next=cap;
 cap=q;}
 else if (!cap->next) {q->next=NULL;
 cap->next=q;}
 else {p=cap;
 while ((x[i]>p->next->x) && (p->next))
 p=p->next;
 q->next=p->next;
 p->next=q;}
 }
 return cap;}
```

---

5. Lucrul cu fișiere

5.1 Fișiere text

În problemele din acest capitol se consideră, dacă nu se precizează altfel în enunț, că fișierele sînt de dimensiune mare și nu încap în memorie.

- i. Să se scrie un program care copiază intrarea standard la ieșirea standard, pînă la apăsarea combinației CTRL-Z.

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
void main()
{ int c;
 while((c=getch())!=EOF)
 putchar(c); }
```

- ii. Să se scrie un program care listează la imprimanta conectată la portul paralel conținutul fișierului text al cărui nume este preluat ca parametru în linia de comandă; dacă în linia de comandă nu se transmite nici un parametru, se consideră fișierul standard de intrare.

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
#include<stdlib.h>
void main(int argc, char *argv[])
{ FILE *f;
 int c, er;
 er=1;
 if(argc==1)
 {er=0; f=stdin;}
 else if(argc==2)
 if((f=fopen(argv[1], "r"))==0)
 printf("\nFișierul specificat nu poate fi deschis. (%s)",
 argv[1]); }
```

```
 else er=0;
 else printf("\nNumar gresit de parametri in linia de comanda.");
 if(!er)
 {while((c=getc(f)) != EOF)
 putc(c, stdprn);
 fclose(f);}
}
```

- iii.** Să se scrie programul care creează un fișier text în care memorează două matrice, astfel: pe prima linie numărul de linii și numărul de coloane ale primei matrice, separate printr-un spațiu; pe fiecare din liniile următoare, în ordine, elementele unei linii din matrice, separate prin câte un spațiu; în continuare a doua matrice, în aceeași formă.

```
#include<stdio.h>
void main()
{FILE *f;
 int m,n,i,j;
 float x;
 char s[20];
 printf("Nume fisier: ");gets(s);
 f=fopen(s,"w");
 printf("nr. linii a: ");scanf("%d",&m);
 printf("nr. col a: ");scanf("%d",&n);
 fprintf(f,"%d %d\n",m,n);
 for(i=0;i<m;i++)
 {for(j=0;j<n;j++)
 {printf("a(%d,%d)=",i,j);
 scanf("%f",&x);
 fprintf(f,"%5.2f ",x);}
 fprintf(f,"\n");}
 printf("nr. linii b: ");scanf("%d",&m);
 printf("nr. col b: ");scanf("%d",&n);
 fprintf(f,"%d %d\n",m,n);
 for(i=0;i<m;i++)
 {for(j=0;j<n;j++)
 {printf("b(%d,%d)=",i,j);
 scanf("%f",&x);
 fprintf(f,"%5.2f ",x);}
 fprintf(f,"\n");}
 fclose(f);}
```

- iv.** Să se scrie programul care înmulțește matricele aflate în fișierul creat la problema anterioară, dacă e posibil. Rezultatul se va memora în același fișier, în continuare, în aceeași formă. Dacă înmulțirea nu e posibilă, se va scrie ca rezultat un mesaj de eroare. Matricele sînt suficient de mici pentru a putea fi încărcate în memorie.

```
#include<stdio.h>
void main()
{FILE *f;
 int m,n,p,q,i,j,k;
```

```
float x,a[20][20],b[20][20];
char s[20];
printf("Nume fisier: ");gets(s);
if(!(f=fopen(s,"r"))) printf("\nFisierul nu poate fi deschis.");
else{fscanf(f,"%d %d",&m,&n);
 for(i=0;i<m;i++)
 for(j=0;j<n;j++)
 fscanf(f,"%f",&a[i][j]);
 fscanf(f,"%d %d",&p,&q);
 for(i=0;i<p;i++)
 for(j=0;j<q;j++)
 fscanf(f,"%f",&b[i][j]);
 if(n!=p) printf("\nNu se pot inmulti.");
 else{f=fopen(s,"a");
 fprintf(f,"%d %d\n", m,p);
 for(i=0;i<m;i++)
 {for(j=0;j<q;j++)
 {x=0;
 for(k=0;k<n;k++)
 x+=a[i][k]*b[k][j];
 fprintf(f,"%5.2f ",x);}
 fprintf(f,"\n");}
 }
 fclose(f);}
}
```

- v. Să se scrie programul care afişează pe ecran rezultatul de la problema anterioară.

```
#include<stdio.h>
#define MANY 1000
void main()
{FILE *f;
 int m,n,i,j;
 float x;
 char s[20];
 printf("Nume fisier: ");gets(s);
 if(!(f=fopen(s,"r"))) printf("\nFisierul nu poate fi deschis.");
 else{fscanf(f,"%d %d",&m,&n);
 fgets(s,MANY,f);
 for(i=0;i<m;i++)
 fgets(s,MANY,f);
 fscanf(f,"%d %d",&m,&n);
 fgets(s,MANY,f);
 for(i=0;i<m;i++)
 fgets(s,MANY,f);
 fscanf(f,"%d %d",&m,&n);
 for(i=0;i<m;i++)
 {for(j=0;j<n;j++)
 {fscanf(f,"%f",&x);
 printf("\t%5.2f",x);}
 printf("\n");}
 fclose(f);}
}
```

- vi. Să se scrie programul care memorează într-un fișier text date despre studenții unei facultăți. Pe fiecare linie se memorează: numărul matricol, numele, prenumele, anul, grupa, cele 10 note obținute la examene. Datele sînt separate prin cîte un spațiu. Acolo unde nu se cunoaște încă nota se va introduce valoarea 0.

```
#include<stdio.h>
void main()
{FILE *f;
 char nume[30],s[20];
 int nr,an,gr,n[10],i;
 printf("Nume fisier: ");
 gets(s);
 f=fopen(s,"w");
 printf("Nr. matricol: ");
 scanf("%d",&nr);
 while(!feof(stdin))
 {fflush(stdin);
 printf("Nume si prenume: ");gets(nume);
 printf("An: ");scanf("%d",&an);
 printf("Grupa: ");scanf("%d",&gr);
 fprintf(f,"%4d %30s %2d %2d ",nr,nume,an,gr);
 for(i=0;i<10;i++)
 {printf("nota %d: ",i+1);
 scanf("%d",&n[i]);
 fprintf(f,"%2d ",n[i]);}
 fprintf(f,"\n");
 printf("Nr. matricol: ");
 scanf("%d",&nr);}
 fclose(f);}
```

- vii. Să se scrie programul care calculează media studenților integrați și cea mai mare dintre mediile studenților integrați din fișierul creat anterior.

```
#include<stdio.h>
void main()
{FILE *f;
 char nume[30],s[200];
 int nr,an,gr,n[10],i,e,p;
 float m,max,m1;
 printf("Nume fisier: ");
 gets(s);
 if(!(f=fopen(s,"r"))){printf("Nu se poate deschide fisierul.");
 else {p=0;max=0;m1=0;
 fscanf(f,"%d",&nr);
 while(!feof(f))
 {fscanf(f,"%s %d %d",nume,&an,&gr);
 e=1;m=0;
 for(i=0;i<10;i++)
 {fscanf(f,"%d",&n[i]);
 if(n[i]<5)e=0;
 m+=n[i];}

```

```
 if (e) {m/=10;
 p++;
 m1+=m;
 if (m>max) max=m; }
 fscanf(f, "%d", &nr); }
 printf("\nmedia: %5.2f", m1/p);
 printf("\nmedia maxima: %5.2f", max); }
fclose(f); }
```

5.2 Fişiere binare

5.2.1 Vectori memoraţi în fişiere binare

Pentru lucrul cu vectori memoraţi în fişiere binare s-a adoptat următorul mod de organizare: se memorează câte un element al vectorului în fiecare articol, în ordine lexicografică. Se vor folosi vectori cu elemente reale.

- i. Să se scrie programul care memorează elementele unui vector într-un fişier binar. Datele se preiau de la tastatură, sfârşitul introducerii fiind marcat standard.

```
#include<stdio.h>
void main(void)
{FILE *f;
 float x;
 char nume[20];
 printf("\nfisier=");
 gets(nume);
 f=fopen(nume, "wb");
 printf("x=");
 scanf("%f", &x);
 while(!feof(stdin))
 {fwrite(&x, sizeof(float), 1, f);
 printf("x=");
 scanf("%f", &x); }
 fclose(f); }
```

- ii. Să se scrie programul care afişează pe ecran şi scrie într-un fişier text vectorul memorat în fişier la problema anterioară.

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
void main(void)
{FILE *f, *g;
 float x;
 char nume[20];
 printf("\nfisier=");
```

```
gets(nume);
if(f=fopen(nume, "rb"))
{ g=fopen("imagine.txt", "w");
 printf("\n");
 fread(&x, sizeof(float), 1, f);
 while(!feof(f))
 { printf("%7.2f ", x);
 fprintf(g, "%7.2f", x);
 fread(&x, sizeof(float), 1, f); }
 fclose(f);
 fclose(g); }
getch(); }
```

- iii.** Să se scrie programul care afișează amplitudinea și media aritmetică a elementelor unui vector memorat într-un fișier binar.

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
void main(void)
{ FILE *f;
 float x, m, max, min;
 int n;
 char nume[20];
 printf("\nfisier=");
 gets(nume);
 if(f=fopen(nume, "rb"))
 { m=0;
 n=0;
 if(fread(&x, sizeof(float), 1, f) != sizeof(float))
 { max=min=x;
 fread(&x, sizeof(float), 1, f);
 while(!feof(f))
 { if(x<min) min=x;
 if(x>max) max=x;
 m+=x; n++;
 fread(&x, sizeof(float), 1, f); }
 printf("Amplitudine: %7.2f, media: %7.2f", max-min, m/n); }
 else printf("\nFisier gol");
 fclose(f); }
 getch(); }
```

- iv.** Să se scrie programul care calculează produsul vectorial dintre doi vectori memorați în fișiere binare. Rezultatul va fi memorat în alt fișier.

```
#include<stdio.h>
int nrart(FILE *f, int l)
{ long p;
 int n;
 p=ftell(f);
 fseek(f, 0, 2);
 n=ftell(f)/l;
 fseek(f, 0, p);
 return n; }
```

Lucrul cu fişiere

```
void main()
{FILE *f,*g,*h;
 float x,y,z;
 char s1[20],s2[20];
 printf("\nPrimul fisier: ");gets(s1);
 printf("Al doilea fis: ");gets(s2);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("Fisierul %s nu poate fi deschis.",
 s1);
 else if(!(g=fopen(s2,"rb"))){printf("Fisierul %s nu poate fi deschis",
 s2);
 else {if(nrart(f,sizeof(float))!=nrart(g,sizeof(float)))
 printf("Numar diferit de articole.");
 else {printf("Fisier rezultat: ");
 gets(s1);
 h=fopen(s1,"wb");
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 fread(&y,sizeof(float),1,g);
 while(!feof(f))
 {z=x*y;
 fwrite(&z,sizeof(float),1,h);
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 fread(&y,sizeof(float),1,g);}
 fclose(h);}
 fclose(f);
 fclose(g);}
 }
```

- v. Să se scrie programul care afişează produsul scalar dintre doi vectori memoraţi în fişiere binare.

```
#include<stdio.h>
int nrart(FILE *f, int l)
{long p;
 int n;
 p=ftell(f);
 fseek(f,0,2);
 n=ftell(f)/l;
 fseek(f,0,p);
 return n;}

void main()
{FILE *f,*g;
 float x,y,z;
 char s1[20],s2[20];
 printf("\nPrimul fisier: ");gets(s1);
 printf("Al doilea fis: ");gets(s2);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("Fisierul %s nu poate fi deschis.",s1);
 else if(!(g=fopen(s2,"rb"))){printf("Fisierul %s nu poate fi deschis.",
 s2);
 else {if(nrart(f,sizeof(float))!=nrart(g,sizeof(float)))
 printf("Numar diferit de articole.");
```

```
 else {z=0;
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 fread(&y,sizeof(float),1,g);
 while(!feof(f))
 {z+=x*y;
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 fread(&y,sizeof(float),1,g);}
 printf("Rezultat: %7.2f",z);}
 fclose(f);
 fclose(g);}
}
```

- vi.** Să se scrie programul care sortează crescător un vector memorat într-un fișier binar, prin metoda bulelor.

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
void main(void)
{FILE *f;
float x,y;
int i,m,n;
char nume[20];
printf("\nFisier="); gets(nume);
if(f=fopen(nume,"rb+"))
{fseek(f,0,SEEK_END);
n=ftell(f)/sizeof(float);
m=1;
while(m)
{rewind(f);
m=0;
for(i=0;i<n;i++)
{fseek(f,i*sizeof(float),SEEK_SET);
fread(&x,sizeof(float),1,f);
fread(&y,sizeof(float),1,f);
if(x>y)
{fseek(f,ftell(f)-2*sizeof(float),SEEK_SET);
fwrite(&y,sizeof(float),1,f);
fwrite(&x,sizeof(float),1,f);
m=1;}
}
}
fclose(f);}
else printf("Fisierul %s nu poate fi deschis.", nume);}
```

- vii.** Să se scrie programul care sortează crescător un vector memorat într-un fișier binar, prin metoda selecției.

```
#include<stdio.h>
int nrart(FILE *f, int l)
{long p;
int n;
p=ftell(f);
fseek(f,0,2);
```

```
n=ftell(f)/l;
fseek(f,0,p);
return n;}
void main()
{FILE *f;
char s[20];
int n,i,p,j;
float x,y,z;
printf("\nFisier: ");
gets(s);
if(!(f=fopen(s,"rb+"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis.",s);
else{n=nrart(f,sizeof(float));
for(i=0;i<n-1;i++)
{p=i;
fseek(f,p*sizeof(float),SEEK_SET);
fread(&x,sizeof(float),1,f);
z=x;
for(j=i+1;j<n;j++)
{fseek(f,j*sizeof(float),SEEK_SET);
fread(&y,sizeof(float),1,f);
if(x>y){p=j;x=y;}
}
fseek(f,p*sizeof(float),SEEK_SET);
fwrite(&z,sizeof(float),1,f);
fseek(f,i*sizeof(float),SEEK_SET);
fwrite(&x,sizeof(float),1,f);}
fclose(f);}
}
```

- viii.** Să se scrie programul care sortează crescător un vector memorat într-un fişier binar, prin metoda QuickSort.

```
#include<stdio.h>
int nrart(FILE *f, int l)
{long p;
int n;
p=ftell(f);
fseek(f,0,2);
n=ftell(f)/l;
fseek(f,0,p);
return n;}

void quicksort(FILE *f, int inf,int sup)
{int i,j,ii,jj;
float x,y;
if(inf<sup)
{ i=inf; j=sup; ii=0; jj=-1;
while(i<j)
{fseek(f,i*sizeof(float),SEEK_SET);
fread(&x,sizeof(float),1,f);
fseek(f,j*sizeof(float),SEEK_SET);
fread(&y,sizeof(float),1,f);
```

```
 if(x>y)
 {fseek(f,i*sizeof(float),SEEK_SET);
 fwrite(&y,sizeof(float),1,f);
 fseek(f,j*sizeof(float),SEEK_SET);
 fwrite(&x,sizeof(float),1,f);
 if(ii){ii=0;jj=-1;}
 else{ii=1;jj=0;}
 }
 i+=ii;
 j+=jj;
 }
 quicksort(f,inf,i-1);
 quicksort(f,i+1,sup);
}

void main()
{FILE *f;
 int n;
 char s[20];
 printf("\nFisier: ");
 gets(s);
 if(!(f=fopen(s,"rb"))){printf("Fisierul %s nu poate fi deschis.",s);
 else{n=nrart(f,sizeof(float));
 quicksort(f,0,n-1);
 fclose(f);}
}
```

- ix.** Să se scrie programul care compactează un vector memorat într-un fișier binar, prin eliminarea dublurilor.

```
#include<stdio.h>
void main()
{FILE *f,*g;
 char s[20],e;
 float x,y;
 printf("\nFisier: ");
 gets(s);
 if(!(f=fopen(s,"rb"))){printf("Fisierul %s nu poate fi deschis.",s);
 else{g=fopen("temp.dat","wb+");
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 while(!feof(f))
 {rewind(g); e=0;
 fread(&y,sizeof(float),1,g);
 while((!feof(g))&&(!e))
 {if(x==y)e=1;
 fread(&y,sizeof(float),1,g);}
 if(!e){fseek(g,0,SEEK_END);
 fwrite(&x,sizeof(float),1,g);}
 fread(&x,sizeof(float),1,f);}
 fclose(f);
 fclose(g);
 unlink(s);
 rename("temp.dat",s);}
}
```

- x. Să se scrie programul care numără frecvența de apariție a fiecărei valori dintr-un vector memorat într-un fișier binar. Rezultatul va fi memorat într-un fișier text astfel: pe fiecare linie, separate printr-un spațiu, se vor scrie valoarea, numărul de apariții și frecvența relativă de apariție. Fișierul inițial nu se va sorta.

```
#include<stdio.h>
typedef struct{float x;
 int n;}ART;

void main()
{FILE *f,*g,*h;
 float x;
 ART a;
 int n,e;
 char s1[20],s2[20];
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("Fisierul %s nu poate fi deschis.",s1);
 else{printf("Fisierul rezultat:");
 gets(s2);
 g=fopen("temp.dat","wb+");
 n=0;
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 while(!feof(f))
 {rewind(g);
 e=0;n++;
 fread(&a,sizeof(ART),1,g);
 while((!feof(g)) && (!e))
 {if(a.x==x){a.n++;
 e=1;
 fseek(g,ftell(g)-sizeof(ART),SEEK_SET);
 fwrite(&a,sizeof(ART),1,g);}
 fread(&a,sizeof(ART),1,g);}
 if(!e){a.x=x;a.n=1;fwrite(&a,sizeof(ART),1,g);}
 fread(&x,sizeof(float),1,f);}
 fclose(f);
 h=fopen(s2,"w");
 rewind(g);
 fprintf(h,"\n\tNumar \tAp \tFrecv");
 fread(&a,sizeof(ART),1,g);
 while(!feof(g))
 {fprintf(h,"\n\t%7.2f \t%d \t%7.2f",a.x,a.n,a.n/(float)n);
 fread(&a,sizeof(ART),1,g);}
 fclose(g);fclose(h);
 unlink("temp.dat");}
 }
```

- xi. Să se scrie funcția care determină dacă un vector memorat într-un fișier binar este sortat strict crescător, strict descrescător, constant sau amestecat.

```
#include<stdio.h>
int nrart(FILE *f, int l)
```

```
{long p;
int n;
p=ftell(f);
fseek(f,0,2);
n=ftell(f)/l;
fseek(f,0,p);
return n;}
void main()
{FILE *f;
int sc,sd,c;
char s[20];
float x,y;
sc=sd=c=1;
printf("\nFisier: ");
gets(s);
if(!(f=fopen(s,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis.",s);
else{fread(&x,sizeof(float),1,f);
if(!feof(f))printf("\nFisier gol");
else{fread(&y,sizeof(float),1,f);
if(!feof(f))printf("\nFisier cu un singur element");
else{while((!feof(f))&&(sc||sd||c))
{if(x>=y)sc=0;
if(x<=y)sd=0;
if(x!=y)c=0;
x=y;
fread(&y,sizeof(float),1,f);}
if(sc)printf("\nSortat crescator.");
else if(sd)printf("\nSortat descrescator.");
else if(c)printf("\nConstant");
else printf("\nAmestecat");}
}
fclose(f);}
}
```

- xii.** Să se scrie programul care interclasează doi vectori sortați crescător, aflați în fișiere binare. Rezultatul se va memora în alt fișier.

```
#include<stdio.h>
void main()
{FILE *f,*g,*h;
float x,y;
char s1[20],s2[20],s3[30];
printf("\nFisier 1:");gets(s1);
if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis.",s1);
else{printf("\nFisier 2:");gets(s2);
if(!(g=fopen(s2,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis.",
s2);
else {printf("\nFisier rezultat: ");gets(s3);
h=fopen(s3,"wb");
fread(&x,sizeof(float),1,f);
fread(&y,sizeof(float),1,g);
while((!feof(f))&&(!feof(g)))
if(x<y){fwrite(&x,sizeof(float),1,h);
fread(&x,sizeof(float),1,f);}
```

```
 else{fwrite(&y,sizeof(float),1,h);
 fread(&y,sizeof(float),1,g);}
 while(!feof(g))
 {fwrite(&y,sizeof(float),1,h);
 fread(&y,sizeof(float),1,g);}
 while(!feof(f))
 {fwrite(&x,sizeof(float),1,h);
 fread(&x,sizeof(float),1,f);}
 fclose(g);}
fclose(f);}
}
```

5.2.2 Matrice memorate în fişiere binare

Pentru lucrul cu matrice memorate în fişiere binare s-a adoptat următorul mod de organizare: primul articol conţine numărul de linii ale matricei, iar următoarele articole conţin, în ordine, câte un element al matricei, în ordine lexicografică. Se va lucra cu matrice cu elemente reale. Numărul de linii este întreg (primul articol are altă dimensiune).

- i. Să se scrie programul care memorează într-un fişier binar o matrice introdusă de la tastatură.

```
#include<stdio.h>
void main()
{FILE* f; float x;
 int m,n,i,j;
 char s[20];
 printf("\nNume fisier="); gets(s);
 f=fopen(s,"wb");
 printf("m="); scanf("%d",&m);
 printf("n="); scanf("%d",&n);
 fwrite(&m,sizeof(int),1,f);
 for(i=0;i<m;i++)
 for(j=0;j<n;j++)
 {printf("a(%d,%d)=",i,j);
 scanf("%f",&x);
 fwrite(&x,sizeof(float),1,f);}
 fclose(f);}
```

- ii. Să se scrie programul care afişează pe ecran şi într-un fişier text matricea memorată într-un fişier binar. Se consideră că matricea are dimensiuni suficient de mici pentru a încăpea pe ecran.

```
#include<stdio.h>
void main()
{FILE *f,*g;
 float x;
 int m,n,i,j;
 char s[20];
```

```
printf("\nNume fisier=");
gets(s);
if(!(f=fopen(s,"rb"))){printf("Fisierul %s nu poate fi deschis.",s);
else{g=fopen("Imag_mat.txt","w");
 fseek(f,0,SEEK_END);
 n=ftell(f)-sizeof(int);
 rewind(f);
 fread(&m,sizeof(int),1,f);
 n=n/(m*sizeof(float));
 for(i=0;i<m;i++)
 {printf("\n");
 fprintf(g,"\n");
 for(j=0;j<n;j++)
 {fread(&x,sizeof(float),1,f);
 printf("%7.2f ",x);
 fprintf(g,"%7.2f ",x);}
 }
 fclose(f);
 fclose(g);}
}
```

- iii. Să se scrie programul care calculează produsul dintre două matrice memorate în fișiere binare. Rezultatul se va memora în alt fișier.

```
#include<stdio.h>
void main()
{FILE *f,*g,*h;
 float x,y,z;
 int m,n,p,q,i,j,k;
 char s1[20],s2[20],s3[20];
 printf("\nNume fisier1=");
 gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis.",s1);
 else{printf("Nume fisier1=");
 gets(s2);
 if(!(g=fopen(s2,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",
 s2);
 else{printf("Rezultat: ");gets(s3);
 h=fopen(s3,"wb");
 fseek(f,0,SEEK_END);
 n=ftell(f)-sizeof(int);
 rewind(f);
 fread(&m,sizeof(int),1,f);
 n=n/(m*sizeof(float));
 fseek(g,0,SEEK_END);
 q=ftell(g)-sizeof(int);
 rewind(g);
 fread(&p,sizeof(int),1,g);
 q=q/(p*sizeof(float));
 if(n!=p)printf("\nMatricele nu se pot inmulti.");
 else{fwrite(&m,sizeof(int),1,h);
 for(i=0;i<m;i++)
 for(j=0;j<q;j++)
 {z=0;
```

```
 for(k=0;k<n;k++)
 {fseek(f, (i*n+k)*sizeof(float)+sizeof(int),0);
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 fseek(g, (k*q+j)*sizeof(float)+sizeof(int),0);
 fread(&y,sizeof(float),1,g);
 z=x*y;}
 fwrite(&z,sizeof(float),1,h);}
 }
 fclose(h);
 fclose(g);}
fclose(f);}
}
```

- iv.** Să se scrie programul care determină liniile dintr-o matrice memorată într-un fişier binar, care au elementele în ordine strict crescătoare.

```
#include<stdio.h>
#define POZ(i,j,n) sizeof(int)+((i)*(n)+j)*sizeof(float)
void main()
{FILE *f,*g;
 char s1[20],s2[20];
 float x,y;
 int m,n,i,j,e;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis.",s1);
 else{printf("Rezultat (text):");
 gets(s2);
 g=fopen(s2,"w");
 fprintf(g,"Liniile cautate sint: ");
 fseek(f,0,SEEK_END);
 n=ftell(f)-sizeof(int);
 rewind(f);
 fread(&m,sizeof(int),1,f);
 n=n/(m*sizeof(float));
 for(i=0;i<m;i++)
 {fseek(f,POZ(i,0,n),SEEK_SET);
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 e=1;
 for(j=1;(j<n)&&e;j++)
 {fseek(f,POZ(i,j,n),SEEK_SET);
 fread(&y,sizeof(float),1,f);
 if(x>=y)e=0;
 x=y;}
 if(e)fprintf(g,"\\t%d",i);}
 fclose(f);
 fclose(g);}
 }
```

- v.** Să se scrie programul care determină coloanele dintr-o matrice memorată într-un fişier binar, care au elementele în ordine strict crescătoare.

```
#include<stdio.h>
#define POZ(i,j,n) sizeof(int)+((i)*(n)+j)*sizeof(float)
```

```
void main()
{FILE *f,*g;
 char s1[20],s2[20];
 float x,y;
 int m,n,i,j,e;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis.",s1);
 else{printf("Rezultat (text):");
 gets(s2);
 g=fopen(s2,"w");
 fprintf(g,"Coloanele cautate sint: ");
 fseek(f,0,SEEK_END);
 n=ftell(f)-sizeof(int);
 rewind(f);
 fread(&m,sizeof(int),1,f);
 n=n/(m*sizeof(float));
 for(i=0;i<n;i++)
 {fseek(f,POZ(0,i,n),SEEK_SET);
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 e=1;
 for(j=1;(j<m)&&e;j++)
 {fseek(f,POZ(j,i,n),SEEK_SET);
 fread(&y,sizeof(float),1,f);
 if(x>=y)e=0;
 x=y;}
 if(e)fprintf(g,"\t%d",i);
 }
 fclose(f);
 fclose(g);}
}
```

- vi. Să se scrie programul care determină amplitudinea elementelor de pe diagonala principală, respectiv secundară a unei matrice memorate într-un fișier binar. Nu se știe dacă matricea este pătrată.

```
#include<stdio.h>
#define POZ(i,j,n) sizeof(int)+((i)*(n)+j)*sizeof(float),SEEK_SET
void main()
{FILE *f;
 int m,n,i;
 float maxp,maxs,minp,mins,x;
 char s[20];
 printf("\nFisier: ");gets(s);
 if(!(f=fopen(s,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s);
 else{fseek(f,0,SEEK_END);
 n=ftell(f)-sizeof(int);
 rewind(f);
 fread(&m,sizeof(int),1,f);
 n=n/(m*sizeof(float));
 if(m!=n) printf("\nFisierul nu contine o matrice patrata.");
 else{fseek(f,POZ(0,0,n));
 fread(&maxp,sizeof(float),1,f);
 minp=maxp;
 fseek(f,POZ(0,0,n-1));
```

```
fread(&maxs,sizeof(float),1,f);
for(i=1;i<n;i++)
{fseek(f,POZ(i,i,n));
fread(&x,sizeof(float),1,f);
if(x>maxp)maxp=x;
if(x<minp)minp=x;
fseek(f,POZ(i,n-i-1,n));
fread(&x,sizeof(float),1,f);
if(x>maxs)maxs=x;
if(x<mins)mins=x;}
printf("\nAmplitudine d.p.: %7.2f",maxp-minp);
printf("\nAmplitudine d.s.: %7.2f",maxs-mins);}
fclose(f);}
}
```

- vii.** Să se scrie programul care numără zerourile de sub diagonala secundară a unei matrice pătrate memorate într-un fişier binar.

```
#include<stdio.h>
#define POZ(i,j,n) sizeof(int)+((i)*(n)+j)*sizeof(float),SEEK_SET
void main()
{FILE *f;
int m,n,i,j;
float x;
char s[20];
printf("\nFisier: ");gets(s);
if(!(f=fopen(s,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s);
else{fseek(f,0,SEEK_END);
n=ftell(f)-sizeof(int);
rewind(f);
fread(&m,sizeof(int),1,f);
n=n/(m*sizeof(float));
if(m!=n) printf("\nFisierul nu contine o matrice patrata.");
else{n=0;
for(i=0;i<m;i++)
for(j=0;j<i-1;j++)
{fseek(f,POZ(i,j,m));
fread(&x,sizeof(float),1,f);
if(!x)n++;}
printf("\n Sub d.p. sint %d zerouri.",n);}
fclose(f);}
}
```

- viii.** Să se scrie programul care determină elementul minim din triunghiul aflat deasupra ambelor diagonale ale unei matrice pătrate memorate într-un fişier binar.

```
#include<stdio.h>
#define POZ(i,j,n) sizeof(int)+((i)*(n)+j)*sizeof(float),SEEK_SET
void main()
{FILE *f;
int m,n,i,j;
float min,x;
```

```
char s[20];
printf("\nFisier: ");gets(s);
if(!(f=fopen(s,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s);
else{fseek(f,0,SEEK_END);
 n=ftell(f)-sizeof(int);
 rewind(f);
 fread(&m,sizeof(int),1,f);
 n=n/(m*sizeof(float));
 if(m!=n) printf("\nFisierul nu contine o matrice patrata.");
 else{fseek(f,POZ(0,1,m));
 fread(&min,sizeof(float),1,f);
 for(i=0;i<m;i++)
 for(j=i+1;j<n-i-1;j++)
 {fseek(f,POZ(i,j,m));
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 if(x<min)min=x;}
 printf("\nMinim: %7.2f",min);}
 fclose(f);}
}
```

- ix.** Să se scrie programul care determină elementul minim din triunghiul aflat sub ambele diagonale ale unei matrice pătrate memorate într-un fișier binar.

```
#include<stdio.h>
#define POZ(i,j,n) sizeof(int)+((i)*(n)+j)*sizeof(float),SEEK_SET
void main()
{FILE *f;
 int m,n,i,j;
 float min,x;
 char s[20];
 printf("\nFisier: ");gets(s);
 if(!(f=fopen(s,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s);
 else{fseek(f,0,SEEK_END);
 n=ftell(f)-sizeof(int);
 rewind(f);
 fread(&m,sizeof(int),1,f);
 n=n/(m*sizeof(float));
 if(m!=n) printf("\nFisierul nu contine o matrice patrata.");
 else{fseek(f,POZ(0,1,m));
 fread(&min,sizeof(float),1,f);
 for(i=0;i<m;i++)
 for(j=n-i;j<i;j++)
 {fseek(f,POZ(i,j,m));
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 if(x<min)min=x;}
 printf("\nMinim: %7.2f",min);}
 fclose(f);}
 }
```

- x.** Să se scrie programul care calculează produsul dintre o matrice și un vector, ambele memorate în fișiere binare. Rezultatul se va memora în alt fișier.
-

Lucrul cu fişiere

```
#include<stdio.h>
#define POZ(i,j,n) sizeof(int)+((i)*(n)+(j))*sizeof(float),SEEK_SET
void main()
{FILE *f,*g,*h;
 int m,n,p,i,j;
 float x,y,z;
 char s1[20],s2[20],s3[20];
 printf("\nMatricea: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb")))printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else{printf("\nVectorul: ");gets(s2);
 if(!(g=fopen(s2,"rb")))printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",
 s2);

 else{fseek(f,0,SEEK_END);
 n=ftell(f)-sizeof(int);
 rewind(f);
 fread(&m,sizeof(int),1,f);
 n=n/(m*sizeof(float));
 fseek(g,0,SEEK_END);
 p=ftell(g)/sizeof(float);
 if(n!=p) printf("\nInmultire imposibila");
 else{printf("\nRezultat: ");gets(s3);
 h=fopen(s3,"wb");
 for(i=0;i<m;i++)
 {z=0;
 for(j=0;j<n;j++)
 {fseek(f,POZ(i,j,n));
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 fseek(g,j*sizeof(float),SEEK_SET);
 fread(&y,sizeof(float),1,g);
 z+=x*y;}
 fwrite(&z,sizeof(float),1,h);}
 fclose(h);}
 fclose(g);}
 fclose(f);}

}
```

- xi.** Să se scrie programul care calculează produsul dintre un vector şi o matrice, ambele memorate în fişiere binare. Rezultatul se va memora în alt fişier.

```
#include<stdio.h>
#define POZ(i,j,n) sizeof(int)+((i)*(n)+(j))*sizeof(float),SEEK_SET
void main()
{FILE *f,*g,*h;
 int m,n,p,i,j;
 float x,y,z;
 char s1[20],s2[20],s3[20];
 printf("\nVectorul: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb")))printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else{printf("\nMatricea: ");gets(s2);
 if(!(g=fopen(s2,"rb")))printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",
 s2);

 else{fseek(g,0,SEEK_END);
```

```

n=ftell(g)-sizeof(int);
rewind(g);
fread(&m,sizeof(int),1,g);
n=n/(m*sizeof(float));
fseek(f,0,SEEK_END);
p=ftell(f)/sizeof(float);
if(m!=p) printf("\nMultire imposibila");
else{printf("\nRezultat: ");gets(s3);
 h=fopen(s3,"wb");
 for(i=0;i<n;i++)
 {z=0;
 for(j=0;j<m;j++)
 {fseek(g,POZ(j,i,n));
 fread(&x,sizeof(float),1,g);
 fseek(f,j*sizeof(float),SEEK_SET);
 fread(&y,sizeof(float),1,f);
 z+=x*y;}
 fwrite(&z,sizeof(float),1,h);}
 fclose(h);}
 fclose(g);}
fclose(f);}
}

```

- xii.** Să se scrie programul care construiește o matrice prin eliminarea liniilor formate numai din zerouri ale unei matrice memorate într-un fișier binar.

```

#include<stdio.h>
#define POZ(i,j,n) sizeof(int)+((i)*(n)+(j))*sizeof(float),SEEK_SET

void main()
{FILE *f,*g;
int m,n,p,e,i,j;
float x;
char s1[20],s2[20];
printf("\nMatricea: ");gets(s1);
if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
else{printf("\nmatricea noua: ");gets(s2);
 g=fopen(s2,"wb+");
 fseek(f,0,SEEK_END);
 n=ftell(f)-sizeof(int);
 rewind(f);
 fread(&m,sizeof(int),1,f);
 n=n/(m*sizeof(float));
 fwrite(&m,sizeof(int),1,g);
 p=m;
 for(i=0;i<m;i++)
 {e=1;
 fseek(f,POZ(i,0,n));
 for(j=0;(j<n)&&e;j++)
 {fread(&x,sizeof(float),1,f);
 if(x)e=0;}
 if(!e){fseek(f,POZ(i,0,n));
 for(j=0;j<n;j++)
 {fread(&x,sizeof(float),1,f);

```

```
 fwrite(&x,sizeof(float),1,g);}
 }
 else p--;}
 rewind(g);
 fwrite(&p,sizeof(int),1,g);
 fclose(g);
 fclose(f);}
}
```

- xiii.** Să se scrie programul care determină dacă o matrice aflată într-un fişier binar este sau nu rară. O matrice este rară dacă are maxim 30% din elemente diferite de 0.

```
#include<stdio.h>
void main()
{FILE *f;
 int m,n,e;
 float x;
 char s[20];
 printf("\nMatricea: ");gets(s);
 if(!(f=fopen(s,"rb")))printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s);
 else{e=0;
 fseek(f,0,SEEK_END);
 n=(ftell(f)-sizeof(int))/sizeof(float);
 rewind(f);
 fread(&m,sizeof(int),1,f);
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 while(!feof(f))
 {if(!x)e++;
 fread(&x,sizeof(float),1,f);}
 if((float)e/n>=0.7)printf("\nMatrice rara");
 else printf("\nNu e matrice rara");
 fclose(f);}
}
```

- xiv.** Să se scrie programul care compactează un fişier binar conţinând o matrice rară, folosind memorarea matricei în 3 vectori (linie, coloană, valoare). Cei 3 vectori se vor memora într-un fişier binar, intercalaţi (linie, coloană, valoare; linie, coloană, valoare;...).

```
#include<stdio.h>
typedef struct ART{int l;
 int c;
 float x;
 }ELEMENT;

void main()
{FILE *f,*g;
 ELEMENT a;
 int m,n,e,i,j;
 float x;
 char s[20],s2[20];
 printf("\nMatricea: ");gets(s);
 if(!(f=fopen(s,"rb")))printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s);
```

```
else{fseek(f,0,SEEK_END);
 n=(ftell(f)-sizeof(int))/sizeof(float);
 rewind(f);
 fread(&m,sizeof(int),1,f);
 n=n/m;
 printf("\nRezultat: ");gets(s2);
 g=fopen(s2,"wb");
 for(i=0;i<m;i++)
 for(j=0;j<n;j++)
 {fread(&x,sizeof(float),1,f);
 if(x){a.x=x;
 a.l=i;
 a.c=j;
 fwrite(&a,sizeof(ELEMENT),1,g);}
 }
 fclose(f);
 fclose(g);}
}
```

- xv.** Să se scrie programul care sortează prima linie a unei matrice memorate într-un fișier binar, fără a schimba structura coloanelor.

```
#include<stdio.h>
#define POZ(i,j,n) sizeof(int)+((i)*(n)+(j))*sizeof(float),SEEK_SET
void main()
{FILE *f;
 char s[20];
 int m,n,i,j,k,e; float x,y;
 printf("\nMatricea: "); gets(s);
 if(!(f=fopen(s,"rb+")));
 else{fseek(f,0,SEEK_END);
 n=ftell(f)-sizeof(int);
 rewind(f); fread(&m,sizeof(int),1,f);
 n=n/(m*sizeof(float));
 e=1;
 while(e)
 {e=0;
 for(j=0;j<n-1;j++)
 {fseek(f,POZ(0,j,n));
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 fread(&y,sizeof(float),1,f);
 if(x>y)
 {for(k=0;k<m;k++)
 {fseek(f,POZ(k,j,n));
 fread(&x,sizeof(float),1,f);
 fread(&y,sizeof(float),1,f);
 fseek(f,POZ(k,j,n));
 fwrite(&y,sizeof(float),1,f);
 fwrite(&x,sizeof(float),1,f);}
 e=1;}
 }
 }
 fclose(f);}
}
```

5.2.3 Fișiere organizate secvențial

- i. Să se scrie programul care creează un fișier secvențial cu date despre studenții unei facultăți. Articolele au următoarea structură: număr matricol, nume, anul, grupa, numărul de note, notele (maxim 15). Datele se preiau de la tastatură, sfârșitul introducerii fiind marcat standard. Acolo unde nu se cunoaște încă nota se va introduce valoarea 0.

```
#include<stdio.h>
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

void main()
{FILE *f;
 char s1[20];
 Student s;
 int i;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 f=fopen(s1,"wb");
 printf("Nr.matricol: ");scanf("%d",&s.nr);
 while(!feof(stdin))
 {printf("Nume: ");fflush(stdin);gets(s.nume);
 printf("An: ");scanf("%d",&s.an);
 printf("Grupa: ");scanf("%d",&s.grupa);
 printf("Nr.note: (<15) ");scanf("%d",&s.n);
 for(i=0;i<s.n;i++)
 {printf("Nota %d: ",i+1);
 scanf("%d",&s.note[i]);}
 fwrite(&s,sizeof(Student),1,f);
 printf("Nr.matricol: ");scanf("%d",&s.nr);}
 fclose(f);}
```

- ii. Să se scrie programul care adaugă noi studenți în fișierul creat la problema anterioară. Datele se preiau de la tastatură, sfârșitul introducerii fiind marcat standard.

```
#include<stdio.h>
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

void main()
{FILE *f;
```

```
char s1[20];
Student s;
int i;
printf("\nFisier: ");gets(s1);
f=fopen(s1,"rb+");
fseek(f,0,SEEK_END);
printf("Nr.matricol: ");scanf("%d",&s.nr);
while(!feof(stdin))
{printf("Nume: ");fflush(stdin);gets(s.nume);
 printf("An: ");scanf("%d",&s.an);
 printf("Grupa: ");scanf("%d",&s.grupa);
 printf("Nr.note: (<15)");scanf("%d",&s.n);
 for(i=0;i<s.n;i++)
 {printf("Nota %d: ",i+1);
 scanf("%d",&s.note[i]);}
 fwrite(&s,sizeof(Student),1,f);
 printf("Nr.matricol: ");scanf("%d",&s.nr);}
fclose(f);
}
```

- iii.** Să se scrie programul care listează, într-un fișier text, sub formă de tabel, conținutul fișierului creat la problema de la punctul i.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

void main()
{FILE *f,*g;
 char s1[20];
 Student s;
 int i,n;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else{printf("\nFisier rezultat (text): ");gets(s1);
 g=fopen(s1,"w");
 fprintf(g,"\nNr. Nume %25s An Grupa Note"," ");
 freadb(s,f);n=0;
 while(!feof(f))
 {fprintf(g,"\n%3d %-30s %2d %4d ",++n,s.nume,s.an,s.grupa);
 for(i=0;i<s.n;i++)
 fprintf(g,"%2d ",s.note[i]);
 freadb(s,f);
 }
 fclose(g);
 fclose(f);}
}
```

- iv. Să se scrie programul care afișează datele despre studenții ale căror numere matricole se introduc de la tastatură. Sfârșitul introducerii este marcat standard.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;;

void main()
{FILE *f,*g;
 char s1[20];
 Student s;
 int i,n,j;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis", s1);
 else{printf("\nNr. matricol: ");
 scanf("%d",&n);
 while(!feof(stdin))
 {rewind(f);
 freadb(s,f);i=0;
 while((!feof(f))&&(!i))
 {if(n==s.nr)
 {i=1;
 printf("\nNr.mat:%3d Nume: %-30s An: %2d Grupa: %4d\nNote: ",
 s.nr,s.nume,s.an,s.grupa);
 for(j=0;j<s.n;j++)
 printf("%2d ",s.note[j]);}
 freadb(s,f);}
 if(!i)printf("\nNu a fost gasit.");
 printf("\nNr. matricol: ");
 scanf("%d",&n);}
 fclose(f);}
 }
```

- v. Să se scrie programul care listează, în fișiere text, situația studenților din grupele ale căror numere se introduc de la tastatură. Sfârșitul introducerii este marcat standard.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;
```

```
void main()
{FILE *f,*g;
 char s1[20];
 Student s;
 int i,n,j;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb")))printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else{printf("\nNr. grupei: ");
 scanf("%d",&n);
 while(!feof(stdin))
 {rewind(f);
 fflush(stdin);
 printf("\nFisier rezultat: ");gets(s1);
 g=fopen(s1,"w");
 freadb(s,f);i=0;
 while(!feof(f))
 {if(n==s.grupa)
 {i=1;
 fprintf(g,"\nNr.mat:%3d Nume: %-30s An: %2d Grupa: %4d\nNote: ",
 s.nr,s.numa,s.an,s.grupa);
 for(j=0;j<s.n;j++)
 fprintf(g,"%2d ",s.note[j]);}
 freadb(s,f);}
 if(!i)printf("\nNu a fost gasita.");
 printf("\nNr. grupei: ");
 scanf("%d",&n);
 fclose(g);}
 fclose(f);}
}
```

vi. Să se scrie programul care sortează studenții după anii de studiu și grupe.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
int nrart(FILE *f, int l)
{long p;
 int n;
 p=ftell(f);
 fseek(f,0,2);
 n=ftell(f)/l;
 fseek(f,0,p);
 return n;}
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

void main()
{FILE *f,*g;
 char s1[20];
 Student s,s2;
```

```
int i,n,j;
printf("\nFisier: ");gets(s1);
if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
else{n=nrart(f,sizeof(Student));
j=1;
while(j)
{
j=0;
for(i=0;i<n-1;i++)
{fseek(f,i*sizeof(Student),SEEK_SET);
freadb(s,f);
freadb(s2,f);
if((s.an>s2.an)||((s.an==s2.an)&&(s.grupa>s2.grupa)))
{j=1;
fseek(f,i*sizeof(Student),SEEK_SET);
fwriteb(s2,f);
fwriteb(s,f);}
}
}
fclose(f);}
}
```

- vii.** Să se scrie programul care afișează studenții integraliști din grupele ale căror numere sînt introduse de la tastatură. Sfîrșitul introducerii este marcat standard.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
char nume[30];
int an;
int grupa;
int n;
int note[15];
}Student;

void main()
{FILE *f,*g;
char s1[20];
Student s;
int i,n,j,e;
printf("\nFisier: ");gets(s1);
if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
else{printf("\nNr. grupei: ");
scanf("%d",&n);
while(!feof(stdin))
{rewind(f);
fflush(stdin);
freadb(s,f);
i=0;
while(!feof(f))
{if(n==s.grupa)
{e=1;
for(j=0;j<n;j++)
if(s.note[j]<5)e=0;
}
```

```
 if(e)
 {i=1;
 printf("\nNr.mat:%3d Nume: %-30s An: %2d Grupa: %4d\nNote: ",
 s.nr,s.numa,s.an,s.grupa);
 for(j=0;j<s.n;j++)
 printf("%2d ",s.note[j]);}
 }
 freadb(s,f);}
 if(!i)printf("\nNu au fost gasiti studenti integralisti/Nu
 exista grupa.");
 printf("\nNr. grupei: ");
 scanf("%d",&n);
 fclose(g);}
 fclose(f);}
}
```

viii. Să se scrie programul care listează, într-un fișier text, studenții integraliști cu cea mai mare medie.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

void main()
{FILE *f,*g;
 char s1[20];
 Student s;
 int i,n,j,e;
 float m,max;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else {fflush(stdin);
 printf("\nFisier rezultat: ");gets(s1);
 g=fopen(s1,"w");
 freadb(s,f);
 i=0; max=0;
 while(!feof(f))
 {m=0.0;e=1;
 for(j=0;j<s.n;j++)
 if(s.note[j]<5)e=0;
 else m+=s.note[j];
 if(e)
 {i=1;
 m=m/s.n;
 if(m>max){max=m;
 g=fopen(s1,"w");
 fprintf(g,"\nNr.mat:%3d Nume: %-30s An: %2d Grupa: %4d Media:
 %5.2f ",s.nr,s.numa,s.an,s.grupa,max);}
```

```
 else if(m==max)
 fprintf(g, "\nNr.mat:%3d Nume: %-30s An: %2d Grupa: %4d
 Media: %5.2f", s.nr, s.num, s.an, s.grupa, max);
 freadb(s, f);
 if(!i)printf("\nNu au fost gasiti studenti integralisti.");
 fclose(g);
 fclose(f);
}
```

- ix.** Să se scrie programul care calculează nota medie la filosofie a studenţilor din anul 2, pe grupe. Se ştie că nota la filosofie este pe poziţia a treia. Rezultatele vor fi scrise într-un fişier text.

Pentru rezolvarea problemei, studenţii trebuie să fie sortaţi după ani şi grupe. Se va folosi întâi programul de la problema vi.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

void main()
{FILE *f,*g;
 char s1[20];
 Student s;
 int i,n,j,e,n1,ca,cg,an=2;
 float m,mg;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else {freadb(s,f);e=1;
 while((!feof(f))&&(e))
 {ca=s.an;
 if(s.an!=an)freadb(s,f);
 else{m=0;n=0;
 while((s.an==ca)&&(!feof(f)))
 {mg=0;n1=0;
 cg=s.grupa;
 while((cg==s.grupa)&&(ca==s.an)&&(!feof(f)))
 {mg+=s.note[2];
 n1++;
 freadb(s,f);}
 mg=mg/n1;
 printf("\nGrupa %d, media: %5.2f",cg,mg);
 m+=mg;n+=n1;}
 printf("\nMedia anului %d este: %5.2f",an,m/n);
 e=0;}
 }
 fclose(f);
}
```

- x. Să se scrie programul care listează, într-un fișier text, studenții integraliști, pe ani și grupe, calculând media fiecărei grupe și a fiecărui an.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

void main()
{FILE *f,*g;
 char s1[20];
 Student s;
 int i,na,j,e,ng,ca,cg;
 float ma,mg,ms;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else {printf("\nFisier text: ");gets(s1);
 g=fopen(s1,"w");
 freadb(s,f);
 while(!feof(f))
 {ca=s.an;
 fprintf(g,"\n\nAnul %d",ca);
 ma=0;na=0;
 while((s.an==ca)&&(!feof(f)))
 {mg=0;ng=0;
 cg=s.grupa;
 fprintf(g,"\n\tGrupa %d",cg);
 while((cg==s.grupa)&&(ca==s.an)&&(!feof(f)))
 {e=1;ms=0;
 for(j=0;j<s.n;j++)
 if(s.note[j]<5)e=0;
 else ms+=s.note[j];
 if(e){mg+=ms/s.n;
 ng++;
 fprintf(g,"\n\t\t%4d %-30s Media %5.2f Note: ",
 s.nr,s.nume,ms/s.n);
 for(j=0;j<s.n;j++)fprintf(g,"%2d ",s.note[j]);}
 freadb(s,f);}
 if(ng){mg=mg/ng;
 fprintf(g,"\n\tGrupa %d, media: %5.2f",cg,mg);
 ma+=mg;na+=ng;}
 else fprintf(g,"\n\tGrupa nu are integralisti");}
 if(na)fprintf(g,"\nMedia anului %d este: %5.2f",ca,ma/na);
 else fprintf(g,"\nAnul nu are integralisti");}
 fclose(f);}
}
```

- xi.** Să se scrie programul care listează, într-un fişier text, studenţii cu mai mult de 2 restanţe.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

void main()
{FILE *f,*g;
 char s1[20];
 Student s;
 int i,n,j,e;
 float m,max;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else {fflush(stdin);printf("\nFisier rezultat: ");gets(s1);
 g=fopen(s1,"w");
 freadb(s,f);
 i=0;e=0;
 while(!feof(f))
 {n=0;
 for(i=0;i<s.n;i++)
 n+=(s.note[i]<5);
 if(n>2)
 {e++;
 fprintf(g,"\n%4d %-30s an %2d grupa %2d Note:",s.nr,
 s.nume, s.an,s.grupa);
 for(i=0;i<s.n;i++)
 fprintf(g,"%2d ",s.note[i]);}
 freadb(s,f);}
 fprintf(g,"\nTotal: %d studenti",e);
 fclose(g);
 fclose(f);}
}
```

- xii.** Să se scrie programul pentru modificarea notei la filosofie pentru studenţii din grupa al cărei număr este introdus de la tastatură.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;
```

```
void main()
{FILE *f;
 char s1[20],materie[]="Filosofie";
 Student s;
 int i,n,j,e,nota=2;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb+"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else{printf("\nNr. grupei: ");
 scanf("%d",&n);
 while(!feof(stdin))
 {rewind(f);
 freadb(s,f);
 i=0;
 while(!feof(f))
 {if(n==s.grupa)
 {i=1;
 printf("\n %4d %-30s Nota la %s: %2d",s.nr,s.num, materie,
 s.note[nota]);
 printf("\n Noua nota(sau 0):");
 scanf("%d",&j);
 if(j){s.note[nota]=j;
 fseek(f,ftell(f)-sizeof(Student),SEEK_SET);
 fwriteb(s,f);fseek(f,0,1);}
 }
 freadb(s,f);}
 if(!i) printf("\n Nu a fost gasit nici un student");
 printf("\nNr grupei: ");scanf("%d",&n);}
 fclose(f);}
}
```

- xiii.** Să se scrie programul pentru adăugarea punctului din oficiu la nota la filosofie pentru studenții din grupa al cărei număr este introdus de la tastatură.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

void main()
{FILE *f;
 char s1[20],materie[]="Filosofie";
 Student s;
 int i,n,j,e,nota=2;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb+"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else{printf("\nNr. grupei: ");
 scanf("%d",&n);
 while(!feof(stdin))
```

```
{rewind(f);
freadb(s,f);
i=0;
while(!feof(f))
{if(n==s.grupa)
{ i=1;
s.note[nota]=s.note[nota]+(s.note[nota]<10);
fseek(f,ftell(f)-sizeof(Student),SEEK_SET);
fwriteb(s,f); fseek(f,0,1);}
freadb(s,f);}
if(!i) printf("\n Nu a fost gasit nici un student");
printf("\nNr grupei: ");scanf("%d",&n);}
fclose(f);}
}
```

- xiv.** Să se scrie programul care modifică o notă pentru studenții ale căror numere matricole se introduc de la tastatură. De la tastatură se va introduce numărul notei care se modifică (de exemplu, pentru filosofie se va introduce 3).

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
char nume[30];
int an;
int grupa;
int n;
int note[15];
}Student;

void main()
{FILE *f;
char s1[20];
Student s;
int i,n,j,e,nota=2;
printf("\nFisier: ");gets(s1);
if(!(f=fopen(s1,"rb+"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
else{printf("\nNr. matricol: ");
scanf("%d",&n);
while(!feof(stdin))
{rewind(f);
freadb(s,f);
i=0;
while(!feof(f))
{if(n==s.nr)
{i=1;
printf("\n %4d %-30s Nota la %s: %2d",s.nr,s.nume, materie,
s.note[nota]);
printf("\n Noua nota (sau 0):");
scanf("%d",&j);
if(j){s.note[nota]=j;
fseek(f,ftell(f)-sizeof(Student),SEEK_SET);
fwriteb(s,f);}
}
}
```

```
 freadb(s,f);}
 if(!i) printf("\n Nu a fost gasit studentul");
 printf("\nNr matricol: ");scanf("%d",&n);}
 fclose(f);}
}
```

5.2.4 Fișiere organizate relativ

- i. Să se scrie programul care creează un fișier organizat relativ cu date despre studenții unei facultăți. Datele care se rețin despre studenți sînt: numele, anul, grupa, numărul de note, notele (maxim 15). Cheia relativă a fișierului este numărul matricol al studentului. Datele se preiau de la tastatură, sfîrșitul introducerii fiind marcat standard.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#include<stdio.h>
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

int nrart(FILE *f, int l)
{long p;
 int n;
 p=ftell(f);
 fseek(f,0,2);
 n=ftell(f)/l;
 fseek(f,p,0);
 return n;}

void main()
{FILE *f;
 char s1[20];
 Student x;
 int n,i;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 f=fopen(s1,"wb+");
 printf("\nNr matricol: ");
 scanf("%d",&n);
 while(!feof(stdin))
 {if(n>=nrart(f,sizeof(Student)))
 {x.is=0;
 fseek(f,0,SEEK_END);
 for(i=nrart(f,sizeof(Student));i<=n;i++)
 fwriteb(x,f);}
 fseek(f,n*sizeof(Student),SEEK_SET);
 freadb(x,f);
 if(x.is) printf("\nExista deja un student cu acest numar
 matricol");
```

```
else{fseek(f,n*sizeof(Student),SEEK_SET);
 x.nr=n;
 printf("Nume: "); fflush(stdin);gets(x.num);
 printf("An : "); scanf("%d",&x.an);
 printf("Grupa:"); scanf("%d",&x.grupa);
 printf("Nr. note:"); scanf("%d",&x.n);
 for(i=0;i<x.n;i++)
 {printf("Nota %d: ",i+1);
 scanf("%d",&x.note[i]);}
 x.is=1; fwriteb(x,f);}
printf("\nNr matricol: "); scanf("%d",&n);}
fclose(f);}
```

- ii. Să se scrie programul care adaugă noi studenți în fișierul creat la problema anterioară. Datele se preiau de la tastatură, sfârșitul introducerii fiind marcat standard.

Programul este identic cu cel de la problema *i*, modificându-se doar modul de deschidere a fișierului: se încearcă deschiderea acestuia cu modul *rb+* și, dacă deschiderea nu reușește, atunci se creează un fișier nou (deschidere cu modul *wb+*).

- iii. Să se scrie programul care listează, într-un fișier text, sub formă de tabel, studenții din fișierul creat la problema de la punctul i.

```
#include<stdio.h>
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

void main()
{FILE *f,*g;
 char s1[20];
 Student x;
 int i,j;
 printf("\nFisier: "); gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb+"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else{printf("\nFisier text: "); gets(s1);
 g=fopen(s1,"w"); i=0;
 fprintf(g,"\n Nrc Nrm Nume si prenume %15s An Grupa Note"," ");
 freadb(x,f);
 while(!feof(f))
 {if(x.is)
 {fprintf(g,"\n%4d %4d %-30s %2d %3d ",++i,x.nr,x.num,
 x.an,x.grupa);
 for(j=0;j<x.n;j++)
 fprintf(g,"%2d ",x.note[j]);}
 freadb(x,f);}
 fclose(f);}
 }
```

- iv. Să se scrie programul care afișează datele despre studenții ale căror numere matricole se introduce de la tastatură. Sfârșitul introducerii este marcat standard.

```
#include<stdio.h>
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;
int nrart(FILE *f, int l)
{long p;
 int n;
 p=ftell(f);
 fseek(f,0,2);
 n=ftell(f)/l;
 fseek(f,p,0);
 return n;}
void main()
{FILE *f;
 char s1[20];
 Student x;
 int n,i;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else{printf("\nNr.matricol: ");
 scanf("%d",&n);
 while(!feof(stdin))
 {if(n>=nrart(f,sizeof(Student)))printf("\n Nu exista student
 cu numarul matricol %d",n);
 else{fseek(f,n*sizeof(Student),SEEK_SET);
 freadb(x,f);
 if(!x.is)printf("\n Nu exista student cu numarul matricol
 %d",n);
 else{printf("\n %-30s An: %2d Grupa: %2d Note: ",x.nume,
 x.an,x.grupa);
 for(i=0;i<x.n;i++)
 printf("%2d ",x.note[i]);}
 }
 printf("\nNr.matricol: ");
 scanf("%d",&n);}
 fclose(f);}
}
```

- v. Să se scrie programul care listează, în fișiere text, situația studenților din grupele ale căror numere se introduc de la tastatură. Sfârșitul introducerii este marcat standard.

```
#include<stdio.h>
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
```

```
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

void main()
{FILE *f,*g;
 char s1[20];
 Student x;
 int n,i,j;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else{printf("\nNr.grupe: ");
 scanf("%d",&n);
 while(!feof(stdin))
 {i=0;
 printf("\nFisier text: ");fflush(stdin);gets(s1);
 g=fopen(s1,"w");
 fprintf(g,"\n Nrc Nrm Nume si prenume %14s An Grupa Note"," ");
 rewind(f);
 freadb(x,f);
 while(!feof(f))
 {if(x.is)
 if(x.grupa==n)
 {fprintf(g,"\n%4d %4d %-30s %2d %3d ",++i,x.nr,
 x.nume,x.an, x.grupa);
 for(j=0;j<x.n;j++)
 fprintf(g,"%2d ",x.note[j]);}
 freadb(x,f);}
 fclose(g);
 printf("\nAu fost listati %d studenti in fisierul %s\n\n",
 i,s1);
 printf("\nNr.grupe: ");
 scanf("%d",&n);}
 fclose(f);}
}
```

- vi.** Să se scrie programul pentru exmatricularea studenţilor ale căror numere matricole se introduc de la tastatură.

```
#include<stdio.h>
#include<ctype.h>
#include<conio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

int nrart(FILE *f, int l)
```

```
{long p;
int n;
p=ftell(f);
fseek(f,0,2);
n=ftell(f)/l;
fseek(f,0,p);
return n;}
void main()
{FILE *f;
char s1[20];
Student x;
int n,i;
printf("\nFisier: ");gets(s1);
if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
else{printf("\nNr.matricol: ");
scanf("%d",&n);
while(!feof(stdin))
{if(n>=nrart(f,sizeof(Student)))printf("\n Nu exista student
cu numarul matricol %d",n);
else{fseek(f,n*sizeof(Student),SEEK_SET);
freadb(x,f);
if(!x.is)printf("\n Nu exista student cu numarul
matricol %d",n);
else{printf("\n %-30s An: %2d Grupa: %2d Note: ",x.num,
x.an,x.grupa);
for(i=0;i<x.n;i++)
printf("%2d ",x.note[i]);
printf("\nExmatriculez? (d/n): ");
if(toupper(getche())=='D')
{fseek(f,n*sizeof(Student),SEEK_SET);
x.is=0;
fwriteb(x,f);}
}
}
printf("\nNr.matricol: ");
scanf("%d",&n);}
fclose(f);}
}
```

- vii.** Să se scrie programul care afișează studenții integraliști din grupele ale căror numere sînt introduse de la tastatură. Sfirșitul introducerii este marcat standard.

```
#include<stdio.h>
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
char nume[30];
int an;
int grupa;
int n;
int note[15];
}Student;

void main()
{FILE *f;
```

```
char s1[20];
Student x;
int n,i,j,e;
printf("\nFisier: ");gets(s1);
if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
else{printf("\nNr.grupe: ");
scanf("%d",&n);
while(!feof(stdin))
{
i=0;
printf("\n Nrc Nrm Nume si prenume %14s An Grupa Note"," ");
rewind(f);
freadb(x,f);
while(!feof(f))
{
if(x.is)
if(x.grupa==n)
{
e=1;
for(j=0;j<x.n;j++)
if(x.note[j]<5)e=0;
if(e){printf("\n%4d %4d %-30s %2d %3d ",++i,x.nr,
x.num, x.an,x.grupa);
for(j=0;j<x.n;j++)
printf("%2d ",x.note[j]);}
}
freadb(x,f);}
if(i)printf("\nAu fost listati %d studenti din grupa
%d\n\n",i,n);
else printf("\nNici un student integralist/nu exista grupa");
printf("\nNr.grupe: ");
scanf("%d",&n);}
fclose(f);}
}
```

- viii.** Să se scrie programul care listează, într-un fişier text, studenţii integralişi cu cea mai mare medie.

```
#include<stdio.h>
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
char nume[30];
int an;
int grupa;
int n;
int note[15];
}Student;

void main()
{FILE *f,*g;
char s1[20];
Student x;
int j,e;
float max,m;
printf("\nFisier: ");gets(s1);
if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
else{printf("\nFisier text: ");
gets(s1);
```

```
g=fopen(s1,"w");
max=0;
fprintf(g,"\nNrm Nume si prenume %14s An Grupa Media Note"," ");
freadb(x,f);
while(!feof(f))
{if(x.is)
{e=1;m=0.0;
for(j=0;j<x.n;j++)
if(x.note[j]<5)e=0;
else m+=x.note[j];
m=m/x.n;
if(e)
if(m>max)
{fclose(g);
g=fopen(s1,"w");
max=m;}
if(m==max)
{fprintf(g,"\nNrm Nume si prenume %14s An Grupa Media
Note"," ");
fprintf(g,"\n%4d %-30s %2d %3d %5.2f ",x.nr,x.num,
x.an, x.grupa,max);
for(j=0;j<x.n;j++)
fprintf(g,"%2d ",x.note[j]);}
}
freadb(x,f);}
fclose(f);}
}
```

- ix.** Să se scrie programul care calculează nota medie la filosofie a studenților din anul 2, pe grupe. Se știe că nota la filosofie este pe poziția a treia. Rezultatele vor fi scrise într-un fișier text.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
char nume[30];
int an;
int grupa;
int n;
int note[15];
}Student;

int nrart(FILE *f, int l)
{long p;
int n;
p=ftell(f);
fseek(f,0,2);
n=ftell(f)/l;
fseek(f,p,0);
return n;}

void main()
{FILE *f,*g,*h;
char s1[20],materie[]="Filosofie";
```

```
Student x,y;
int n,e,i,gr,an=2,poz=3;
float m;
printf("\nFisier: ");gets(s1);
if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
else{printf("\nFisier text: ");
 gets(s1);
 g=fopen(s1,"w");
 h=fopen("temp.dat","wb");
 //selectare studenti an 2
 freadb(x,f);
 while(!feof(f))
 {if(x.is&&(x.an==an)) fwriteb(x,h);
 freadb(x,f);}
 fclose(f);
 fclose(h);
 h=fopen("temp.dat","rb+");
 n=nrart(h,sizeof(Student));
 //sortare pe grupe
 e=1;
 while(e)
 {e=0;
 for(i=0;i<n-1;i++)
 {fseek(h,i*sizeof(Student),SEEK_SET);
 freadb(x,h);
 freadb(y,h);
 if(x.grupa>y.grupa)
 {fseek(h,i*sizeof(Student),SEEK_SET);
 fwriteb(y,h);
 fwriteb(x,h);
 e=1;}
 }
 }
 //listare
 rewind(h);
 fprintf(g,"\nAnul %d, %s",an,materie);
 freadb(x,h);
 while(!feof(h))
 {gr=x.grupa;
 fprintf(g,"\nGrupa %d",gr);
 m=0;i=0;
 while((!feof(h))&&(x.grupa==gr))
 {m+=x.note[poz-1];
 i++;
 freadb(x,h);}
 fprintf(g,"\tmedia %5.2f",m/i);}
 fclose(g);
 fclose(h);}
}
```

- x.** Să se scrie programul care listează într-un fişier text studenţii pe ani şi grupe, calculînd media fiecărui student, a fiecărei grupe şi a fiecărui an.

```
#include<stdio.h>
```

```
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;
int nrart(FILE *f, int l)
{long p;
 int n;
 p=ftell(f);
 fseek(f,0,2);
 n=ftell(f)/l;
 fseek(f,0,p);
 return n;}
void main()
{FILE *f,*g,*h;
 char s1[20];
 Student x,y;
 int n,e,i,gr,an,na,ng,ns;
 float ma,mg,ms;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else{printf("\nFisier text: ");
 gets(s1);
 g=fopen(s1,"w");
 h=fopen("temp.dat","wb");
 //copiere studenti
 freadb(x,f);
 while(!feof(f))
 {if(x.is) fwriteb(x,h);
 freadb(x,f);}
 fclose(f);
 fclose(h);
 h=fopen("temp.dat","rb+");
 n=nrart(h,sizeof(Student));
 //sortare pe ani si grupe
 e=1;
 while(e)
 {e=0;
 for(i=0;i<n-1;i++)
 {fseek(h,i*sizeof(Student),SEEK_SET);
 freadb(x,h);
 freadb(y,h);
 if((x.an>y.an)||((x.an==y.an)&&(x.grupa>y.grupa)))
 {fseek(h,i*sizeof(Student),SEEK_SET);
 fwriteb(y,h);
 fwriteb(x,h);
 e=1;}
 }
 }
 //listare
 rewind(h);
```

```
fprintf(g, "\nLista cu mediile studentilor\n\n");
freadb(x, h);
while (!feof(h))
{
 an = x.an;
 fprintf(g, "\nAnul %d", an);
 ma = 0; na = 0;
 while ((!feof(h)) && (an == x.an))
 {
 gr = x.grupa;
 fprintf(g, "\n\tGrupa %d", gr);
 mg = 0; ng = 0;
 while ((!feof(h)) && (x.grupa == gr) && (x.an == an))
 {
 ms = 0;
 for (i = 0; i < x.n; i++)
 ms += x.note[i];
 ms = ms / x.n;
 mg += ms; ng++;
 fprintf(g, "\n\t\t %4d %-30s Media: %5.2f", x.nr, x.num, ms);
 freadb(x, h);
 }
 mg = mg / ng;
 fprintf(g, "\n\tMedia grupei %d este %5.2f", gr, mg);
 ma += mg; na += 1;
 }
 ma = ma / na;
 fprintf(g, "\nMedia anului %d este %5.2f", an, ma);
}
fclose(g);
fclose(h);
unlink("temp.dat");
}
```

- xi.** Să se scrie programul care listează, într-un fişier text, studenţii cu mai mult de 2 restanţe.

```
#include<stdio.h>
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;

void main()
{FILE *f,*g;
 char s1[20];
 Student x;
 int n,i,e;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb+"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi
deschis",s1);
 else{printf("\nFisier text: ");gets(s1);
 g=fopen(s1,"w");
 n=0;
 fprintf(g, "\n Nrc Nrm Nume si prenume %14s An Grupa Note", " ");
 freadb(x,f);
 while(!feof(f))
```

```
{if(x.is)
{e=0;
for(i=0;i<x.n;i++)
if(x.note[i]<5) e++;
if(e>2)
{fprintf(g,"\n%4d %4d %-30s %2d %3d ",++n,x.nr,x.numa,
x.an,x.grupa);
for(i=0;i<x.n;i++)
fprintf(g,"%2d ",x.note[i]);}
}
freadb(x,f);}
printf("\nAu fost listati %d studenti",n);
fclose(f);}
}
```

- xii.** Să se scrie programul pentru exmatricularea studenților cu mai mult de trei restante.

```
#include<stdio.h>
#include<ctype.h>
#include<conio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
char nume[30];
int an;
int grupa;
int n;
int note[15];
}Student;

void main()
{FILE *f;
char s1[20];
Student x;
int n,i,e;
printf("\nFisier: ");gets(s1);
if(!(f=fopen(s1,"rb+"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
else{n=0;
freadb(x,f);
while(!feof(f))
{if(x.is)
{e=0;
for(i=0;i<x.n;i++)
if(x.note[i]<5) e++;
if(e>3)
{printf("\n\n%4d %-30s %2d %3d ",x.nr,x.numa,x.an,
x.grupa);
for(i=0;i<x.n;i++)
printf("%2d ",x.note[i]);
printf("\nExmatriculez? (d/n): ");
if(toupper(getche())=='D')
{fseek(f,ftell(f)-sizeof(Student),SEEK_SET);
x.is=0;
n++;
}
```

```
 fwriteb(x,f);}
 }
 freadb(x,f);}
 fclose(f);
 printf("\nAu fost exmatriculati %d studenti",n);}
}
```

xiii. Să se scrie programul pentru modificarea notei la filosofie pentru studenții din grupa al cărei număr este introdus de la tastatură.

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa; int n;
 int note[15];
 }Student;

void main()
{FILE *f;
 char s1[20],materie[]="Filosofie";
 Student x;
 int n=0,i,j,poz=3;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb+"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else{printf("\nNr.grupe: ");
 scanf("%d",&n);
 while(!feof(stdin))
 {rewind(f);
 j=0;
 freadb(x,f);
 while(!feof(f))
 {if((x.is)&&(x.grupa==n))
 {j++;
 printf("\n\n%4d %-30s %2d %2d Nota la %s este: %2d",x.nr,
 x.nume,x.an,x.grupa,materie,x.note[poz-1]);
 printf("\nNoua nota: ");
 scanf("%d",&i);
 if(i){fseek(f,ftell(f)-sizeof(Student),SEEK_SET);
 x.note[poz-1]=i;
 fwriteb(x,f);
 fseek(f,0,SEEK_CUR);}
 }
 freadb(x,f);}
 printf("\n Au fost gasiti %d studenti",j);
 printf("\nNr.grupe: ");
 scanf("%d",&n);}
 fclose(f);}
}
```

- xiv. Să se scrie programul care modifică o notă pentru studenții ale căror numere matricole se introduc de la tastatură. De la tastatură se va introduce numărul notei care se modifică (de exemplu, pentru filosofie se va introduce 3).

```
#include<stdio.h>
#define fwriteb(x,f) fwrite(&(x),sizeof(Student),1,(f))
#define freadb(x,f) fread(&(x),sizeof(Student),1,(f))
typedef struct{int nr;
 char nume[30];
 int an;
 int grupa;
 int n;
 int note[15];
 }Student;
int nrart(FILE *f, int l)
{long p; int n;
 p=ftell(f);
 fseek(f,0,2); n=ftell(f)/l;
 fseek(f,p,0);
 return n;}
void main()
{FILE *f;
 char s1[20]; Student x;
 int n,i,j,e;
 printf("\nFisier: ");gets(s1);
 if(!(f=fopen(s1,"rb+"))){printf("\nFisierul %s nu poate fi deschis",s1);
 else{printf("\nNr.matricol: ");
 scanf("%d",&n);
 while(!feof(stdin))
 {if(n>=nrart(f,sizeof(Student)))printf("\nNu exista studentul
 cu numarul matricol %d",n);
 else{fseek(f,n*sizeof(Student),SEEK_SET);
 freadb(x,f);
 if(!x.is)printf("\nNu exista studentul cu numarul
 matricol %d",n);
 else{printf("\n\n%4d %-30s %2d %2d Note: ",x.nr,x.nume,
 x.an,x.grupa);
 for(i=0;i<x.n;i++)
 printf("%2d ",x.note[i]);
 do{printf("\nSe modifica nota cu numarul: ");
 scanf("%d",&j);}
 while((j<0)||(j>x.n));
 do{printf("\nNoua nota: ");
 scanf("%d",&e);}
 while((e<0)||(e>x.n));
 x.note[j-1]=e;
 fseek(f,n*sizeof(Student),SEEK_SET);
 fwriteb(x,f);}
 }
 printf("\nNr.matricol: ");
 scanf("%d",&n);}
 fclose(f);}}
```
